

ပအိုဝ်းလိင်္ဂလံ၊ ဝှံ၊ လိတာ၊ အစို၊

လိတ်ရဲဉ်း (၂၁)

ဝေင်္ဂနယံးသီးသဲင်း - တနယံးလှမ်းဆဲင်းရာ၊

ဝေင်္ဂနယံး ပရိယတ္တိ လိတ်သွဉ်တိုက်

ဝေင်္ဂသီးသဲင်း၊

မွေးဗွန် ကောဝိဒ

(ဓမ္မစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစာပဏ္ဍိတ)

(နိုင်ငံငွေတေး ဗဟိုဝန်ဆောင်)

တမ်း

ဓမ္မပဒ

အမေဉ် (၄) (ပုပ္ဖဝဂ်)

၁၃၆၅ - ဗာ၊ ဒိဉ်ဟားဏာမားနီ၊

ချ၊ ထန်းပထမလဲင်း အုပ်ပေါင်၊ = (၁၀၀၀၀)

ပအိုဝ်းလိတ်ချ၊ စက်၊ ဝိန်းတောင်းကီ၊

တားဝှံးခံ၊ မျ၊ ရက် “ ဝှံးထွန်းလှိုင် ” ချ၊ ထန်းပေးထူ၊

ပအိုဝ်းလိတ်လှိုင်၊ စွမ်းလီတာအစွိုး

လိတ်ရဲဉ်း အမိုင် (၂၁)

ဝေင်၊နယ်းသီးသင်း၊ တနယ်းလွမ်းဆင်းရာ၊
ဝေဏာရာမ ပရိယတ္တိလိတ်သွဉ်တို့က်
ဝေင်၊သီးသင်း

မွေးဗွန်ကောဝိဒ

(ဓမ္မာစရိယ ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

(အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ)

(နိုင်ငံတော်၊ ဗဟိုဝန်ဆောင်)

တဲမ်း

ဓမ္မပဒ အမိုင် (၄)

(ပုပ္ဖဝဂ်)

၁၃၆၄-ဗာ၊ ဒေသိယဗေဇာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ငေါင်းတယ်အွဉ်

နေင်း ၁၃၆၄-ဟး၊ ပအိုဝ်းလိတ်လဲ့င်၊စွမ်၊လီတား ဗဟိုး သံဃားစွို၊ နေင်းခွပ်ပွယ်၊မော့ခွဲ ဝေင်၊နယ်းတောင်းကီ၊ ကျောင်၊ ထီသိမ်းကို ဆွဲ၊ဖျတ်ချက်အလ၊ နေင်းလေ ၁၃၆၅-ဟး၊ ဗဟိုးသွဉ် တန်၊ အမဲ့င်(၁၉)အတွက်တား ကအွဉ်းထွေ့ခါ၊ဒါး ဓမ္မပဒအမဲ့င် (၄) ဘားသားနပ်၊တဲ့ ပွေးစင်၊တန် ကုဝေရ (ဇောတိကာရာမ၊ ဟိုပုံ၊) ယံကတဲမ်းဖေးဖျင်သွေ့အကျောင်၊ ပွေးပေါင်၊သံးဃား ဖေး အပ်ယင်းဒျား တားဝွန်းနဲင်းနောင်၊သွ။

ကွဲးတွော့ - ၁၃၆၄-ဟး၊ ဒိဉ်ကံလာကို ဝွေ့ပွေးယိုအံ့ဟပ် တင်း၊ ရတဲမ်းဖေးနောင်၊တင်း ဝွေ့ပွေးလောင်းချာနဲင်းနောင်၊တင် တနေင်းတလင်း ဗဟိုးသွဉ်တန်၊အတွက်တား ဘားသားလိတ် တသာ ယံကထန်းငါလွေ့သေးသေး ရေးနဲင်းနောင်၊မ၊ အွဉ်းသ၊ မေတ္တာ တဲမ်းဖေးဟး “ဓမ္မပဒအမဲ့င်(၄)”ယိုသွ။

ဓမ္မပဒကျမ်၊ယို ပွန်ထိုပွေးဘုရာ၊ ကဟော်၊ခါ၊ဝတ္ထု ပဉ်စုစု ပဉ်ပူးပူး ပဉ်ဝက်ဝက်နပ်၊ အောင်းနီဆီသူစုဗူး (၂၆- ဝက်)သွ။

နပ်၊အကို -

၁။ နေင်း ၁၃၅၇-ဟးနပ်၊ ပွေးပွန်ကျောင်၊အေးစေတီ လိတ်သွဉ်တို့က် တဲမ်းဖေး “ ယမကဝက် ”။

၂။ နေင်း ၁၃၆၀-ဟးနပ်၊ ပွေးပွန်ကျောင်၊အေးစေတီ လိတ်သွဉ်တို့က် တဲမ်းဖေး “ အပ္ပမာဒဝက် ”။

၃။ နေင်း ၁၃၆၂-ဟးနပ်၊ ပွေးစင်၊တန်ကုဝေရ (ဟိုပုံ၊ ဆရာ တဲမ်းလိတ်၊ ခွန်ကုဝေ-ပါခဲတ်) တဲမ်းဖေး“ စိတ္တဝက် ”။

(ခ)

၄။ နေင်း ၁၃၆၄-ဟးနဝ်၊ ဗွေးဗွန်ကောဝိဒ၊ ဇေနာရာမ
(သီးသင်း) တဲမ်းဖေး “ပုပ္ဖဝဂ်”ယိုနဝ်၊သွ။

တောင်၊ခါ = (ဖေးကလို့ ၂၆-ဝဂ်နဝ်၊ အဝ်းကွဲင်က လိတ်
၂၂-စောင်း၊ မဉ်းတဲမ်းတနင်း တဝဂ်တဝဂ်နဝ်၊ အဝ်းကွဲင်က ၂၂-
နင်းနဝ်၊သွ။)

ဝွေ၊ဗွေးသီး ကတဲမ်းရီးလဲဉ်းဖုံးနဝ်၊ တဝဂ်တဝဂ်ယို ချင်းတဲမ်း
လိတ်တစောင်း တစောင်းတားတင် ပုပ္ဖဝဂ် (ဝတ္ထု ၁၂-ပျတ်)ယိုတဲ
ချင်းတဲမ်းဖေး လိတ်တစောင်းတား နဲဉ်းယိုသွ။

ကတဲမ်း ဓမ္မပဒဝတ္ထုယိုနဝ်၊ ဖတ်ဖေးနေးကစွယ်၊တင်တွေး၊
ယူးသော့၊ကဲဉ်းအာအာ၊ ခြပ်ပါအပင်အလား ရက်ဝွေးဒနား ကျိုက်
ခန့်၊ တဲမ်းဆန့်၊ထာ၊ နဲဉ်းနဝ်၊မွေးတဝ်း၊ ဇာတ်တွယ်၊အလွေ့၊အသင်၊
အဒေါ့၊အဖြောင်း၊ အထွာအကွဲင် စတင်နဝ်၊ဖုံးနဝ်၊ အဓိကအထျ၊
အဉ်းချား “ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ”ကဗျောင်နယ်ဒါးအဝိဇ္ဇာ၊နဝ်၊သွ။

ကတဲမ်း ဓမ္မပဒအမဲ့င်(၄)ယို အခြပ်အရဲဉ်းနဝ်၊-

၁။ ဝတ္ထုဇာတ်တွယ်၊

၂။ တရာ၊ဂါးထားပါဠိ

၃။ တရာ၊ဂါးထားအနက်

၄။ တရာ၊ဂါးထား ပြန့်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင်

၅။ နားဟးတရာ၊ယိုအကျို

၆။ ထေနယ်ဖေး လ၊ဗဟုသုတ၊ လ၊အီသတိ၊ခရား

၇။ ဟောင်တောင်၊ခရား (အဓိပ္ပါယ်)

၈။ တရာ၊ဂါးထား လင်္ကာဆောင်းအွံတား

၉။ တရာ၊ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ - ဝတ္ထုတပျတ်တပျတ်ကို

နပ်၊ တံးမးလွေ့အခြပ်အရဲဉ်းနပ်၊ အတိုင်းသွ။

သွဉ်ဒါးထွ။ ဓမ္မပဒတရာယိုတင် ဗွေမျတ်ဘုရာ၊ ကသွဉ်သင်
ကဆွဲမးခါအတိုင်း၊ လွေ့သင်အံအပ်၊ ဒေါးပြောင်းကျံးမာ၊ ကျိုစာ၊
သောင်းသာလွေ့သွော၊ လွောကံးနားကျိုစာ၊ မဉ်းမာ၊ နိုင်နပ်၊ နပ်၊
ယိုခါဆိုင်တာ၊ ချမ်းသာအာမျို၊ အကျိုအပ်ငါး မရေမရားနပ်၊
သွ။

ကဗျာမေတ္တာ

ဓမ္မပဒ	-	ယံကျဘားသား
ကလိုဒေနား	-	တွက်တာနပ်၊ ရာ၊
တံးမးဖေးဖျင်ရင်၊	-	ခွန် နင်၊ သံဃား
သွဉ်သွံးနား	-	ချမ်းသာ၊ လင်ငါ ॥
ဓမ္မပဒ	-	ယံကျဘားသား
(နေထူးသွဉ်သား	-	ခွိုင်းကားအများ)
နမ်းယိုတွမ်းသ၊	-	ယံခွေလွေ့ဗား
ဆု၊ ကိုဒျား	-	မေတ္တာ၊ ပသာငါ ॥

တောင်ခါ -

(ကထင်းလွဉ်ဒါး	-	သံဃားအများ)
(ကထင်းသွဉ်ဒါး	-	တကားအများ)
(ကထင်းသွဉ်ထူး	-	နင်၊ မူးအများ)
(ကောသွဉ်ဖေးဒါး	-	ဆရာနပ်၊ ရာ)

ဗွေဗွန် - ကောဝိဒ (သီးသင်း)
၁၃၆၄-ဗား၊ ဒွဉ်သီးလာဗွေဗွန်၊

(ဃ)

မာတိကာ၊ လိတ်ကဏ္ဍစဉ်း

စဉ်း	အကျောင့်အရာ	လိတ်ပွဲငါ
၁။	ငေါင်းတယ်းအွဉ်	က
၂။	ရဟန်းငတ်ချာဝတ္ထု	၁
၃။	ထွားဟံးပျော်ကမ္မဋ္ဌာန်၊ ရဟန်းဝတ္ထု	၇
၄။	ဝိဋ္ဌဉ္စူဘဝတ္ထု	၁၀
၅။	နင်ပတိပူဇိကာဝတ္ထု	၂၃
၆။	မစ္ဆရိယကောသိယသဋ္ဌေဝတ္ထု	၂၉
၇။	ပါဝေယျကာဇီဝကဝတ္ထု	၃၇
၈။	ဆတ္တပါဏိ ဥပါသကဝတ္ထု	၄၂
၉။	ဝိသားခါးဝတ္ထု	၄၈
၁၀။	အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စာဝတ္ထု	၆၅
၁၁။	မဟာကဿပတ္ထေရ ပိဏ္ဍပါတ ဒိန္နဝတ္ထု	၇၀
၁၂။	ဂေါမိကတ္ထေရ ပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု	၇၈
၁၃။	ဂရဟဒိန္နဝတ္ထု	၈၃
၁၄။	ငေါင်းရီလွှဲခန့်	၉၂
၁၅။	ငေါင်းရီလွှဲခန့်၊ အဖြေမဲဉ်း	၉၃
၁၆။	ငေါင်းရဲပ်နိဂုံးကဗျာ	၉၆
၁၇။	ငေါင်းရဲပ်နိဂုံးတွမ်း ငေါင်းဆုတောင်း	၉၇
၁၈။	ထွားအားကျိုးဗား လိတ်ဘားသား	၉၈

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁။ ရဟန်း၊ ငတ်၊ ရှာ၊ ဝတ္ထု

အိုး - ခ၊ တလဲင်၊ ရဟန်း၊ အပါ၊ ငတ်၊ ရှာ၊ ဖုံးနပ်၊ ကျွဲလွေ၊ လွဉ်၊ ဗွေးဘုရား၊ အောင်းတဖူညာ၊ ဖျော်သင်၊ ချာ ကျောင်းဇေးတ ဝှန်း၊ မူးတိန်းဟာလင်၊ အုံပြုံးလို့ဝင်၊ တင်တွေ့၊ အွဉ်းဒေါ၊ တဖူဟံး ခရား။

တဖူသား၊ တဖူကျံ၊ တဖူရံ၊ တဖူဗျက်၊ လုံးခြွတ်ခြက် ဟံးတနား၊ အင်းဒေါ၊ အေးအေးအေးအေး နဲင်းနပ်၊ တွင်း နီဗွေး ဘုရားကျွဲလွဉ် ရီနဲင်းယို -

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - အုံပြုံးအော့အ သီဒေါ၊ လွင်ဝင်းအမျိုး မိုင်”

“နီသွဉ်းသီး ဒေါလွဒျား တဖူဟံးခရား ဗွေးသြ”

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ဟံးနပ်၊ ထွာဒျား ဟံးနမ်းထန်းတန် ဒျား၊ သီအင်းလိုးဝွေးဖန်းထွေးဒျား ခန္ဓားရုပ်နာမ်၊ နမ်းကိုဟံးနပ်၊ ပရိကံးလိုးမာ၊ လိုးအေးထွတ်ဒျား တရားနပ်၊ သွ။”

နောင်ထွဟော်ခါ၊ တရားနီဂါးထားနဲင်းယို -

၄၄။ ကော ဣမံ ပထဝီ ဝိစေဿတိ ၊

ယမလောကဉ္စ ဣမံ သဒေဝကံ ။

ကော ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတံ ၊

ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿတိ ။

(ပါဠိ-၁၉၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၁၂)

၄၄။ ဂါးထားအနက် -

ဘိက္ခဝေ - ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး၊ ဣမံ ပထဝီ - နမ်းကရို၊
ဒါးဟံးယို၊ ကော - ပါမဲ့င်နဝ်၊ ဝိစေဿတိ - နေးတွမ်းအညဏ်း
အီးဝွေးဖန်းနွောင်ဟောင်း၊ ယမလောကဉ္စ - (ငါးရိုင်း၊ တိရစ္ဆာန်၊
ဝိတ္တာ၊ အသူးရကာယံး) အပါယံးလစ်ခမ်းယိုတဲ့နောင်၊ သဒေဝ
ကံ - လူ၊ ဗျဟ္တာခမ်းတွမ်း၊ ဣမံ လောကဉ္စ - လိုခမ်း ယိုတဲ့နဝ်၊
ကော - ပါမဲ့င်နဝ်၊ ဝိစေဿတိ - နေးတွမ်းအညဏ်း အီးဝွေး
ဖန်းနွောင်ဟောင်း။

ကုသလော - သေကောင်းအစားစား စာကောင်းသားနဝ်၊
ပုပ္ဖံ - ကောင်းယို၊ (ဝိစိနန္ဒော)ဣဝ - ယိုနဝ်အဟောင် ယိုနဝ်
အကိုင် နေးတွမ်းအညဏ်း ဝွေးဖန်းသေလျိုက်နွောင်နဝ်အတွိုင်၊
(ဝေ - ပွဲးချိုင်းတဲက်အီ ဖေးကဗ္ဗန်ပီနဝ်နဝ်) သုဒေသိတံ - ဟင်
မဲဉ်းတဲပ်တော်၊ သဘော်တရားအတွိုင်၊ ကဟော်ခါ၊ ဓမ္မပဒံ -
သွံဆီနွတ်ပါ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားပြုယို၊ ကော - ပါမဲ့င်နဝ်၊
ပစေဿတိ - ယိုနဝ်နဲင်းယို ယိုနဝ်နဲင်းနဝ် နေးတွမ်း အညဏ်း
အီးဝွေးဖန်းနွောင်ဟောင်း။

၄၄။ ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -

ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - နမ်းကရိုဒါးဟံးယို ပါမဲ့င်နေးတွမ်း
အညဏ်း အီးဝွေးဖန်းနွောင်ဟောင်း၊ အပါယံးလစ်ခမ်း လူခမ်း၊
ဗျဟ္တာခမ်း လိုခမ်းဖုံးနဝ်၊ ပါမဲ့င် နေးတွမ်းအညဏ်း အီးဝွေးဖန်း
နွောင်ဟောင်း။

သေကောင်းအစားစား စာကောင်းသားနဝ်၊ ကောင်းယိုနဝ်၊

အဟောဝ် - ကောင်းယိုနပ်၊အကိုင် နေးတွမ်းအညာဏ်း ဝွေးဖန်း
သေလွိုက်နွောင်။

နောင်၊အတိုင်း၊ ပွဲးခွိုင်း၊တဲက်အီ ဖေးကပ္ပန်ပီနပ်၊နပ်၊ က
ဟော်၊ခါ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရ၊ယို ပါ၊မဲ့၊ နေးတွမ်းအညာဏ်း အီး
ဝွေးဖန်းနွောင်၊ဟောင်း။

၄၅။ သေခေါ ပထဝီ ဝိစေဿတိ ၊

ယမလောကဉ္စ ဣမံ သဒေဝကံ ။

သေခေါ ဓမ္မပဒံ သုဒေသိတံ ၊

ကုသလော ပုပ္ဖမိဝ ပစေဿတိ ။

(ပါဠိ-၁၉၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၁၂)

၄၅။ ဂါးထားအနက် -

ဘိက္ခဝေ - ရဟန်းသီးဖုံး၊ ဣမံ ပထဝီ - နမ်းကရိုဒါးဟမ်း
ယို၊ သေခေါ - သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်း နွတ်၊ပါ၊နပ်၊ ဝိစေဿတိ- နေး
တွမ်းအညာဏ်း အီးဝွေးဖန်းနွောင်၊ဒျား။

ယမလောကဉ္စ - (ငါးရဲ့၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပိတ္တာ၊ အသူရ
ကာယံ)အပါယ်လစ်၊ခမ်းယိုတဲ့နပ်၊ သဒေဝကံ - လူ၊ဗျဟားခမ်း
တွမ်း၊ ဣမံလောကဉ္စ - လို၊ခမ်းယိုတဲ့နပ်၊ သေခေါ - သေက္ခ
ပုဂ္ဂိုလ်း နွတ်၊ပါ၊နပ်၊နပ်၊ ဝိစေဿတိ - နေးတွမ်းအညာဏ်း အီးဝွေးဖန်း
နွောင်၊ဒျား။

ကုသလော - သေကောင်းအစားစား စာကောင်းသားနပ်၊
ပုပ္ဖ - ကောင်းယို၊ (ဝိစိနန္တော)ဣဝ - ယိုနပ်၊အဟောဝ် ယိုနပ်၊
အကိုင် နေးတွမ်းအညာဏ်း ဝွေးဖန်းသေလွိုက်နွောင်၊ နပ်၊အတိုင်း။

(ဝေ - ပွဲးရွိုင်တဲက်အီ ဖေးကဗွန်ပီနပ်နပ်) သုဒေသိတံ-
ဟပ်မဲန်းတဲပ်တော်၊ သဘော့တရာအတိုင်၊ ကဟော်ခါ၊ ဓမ္မပဒ-
သွံဆီနွတ်ပါ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရာပြုံးယို၊ သေခေါ - သေကွ
ပုဂ္ဂိုလ်းနွတ်ပါ၊ နပ်၊ ပစေသတိ - ယိုနပ်၊ နဲင်းယို ယိုနပ်၊ နဲင်းနပ်၊
နေးတွမ်းအညဏ်း အီးဝွေးဖန်းနွောင်၊ ချား။

၄၅။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ရဟန်းသီးဖုံးဟေး - နမ်းကရိုဒါး ဟံးယို သေကွပုဂ္ဂိုလ်း
နွတ်ပါ၊ နပ်၊ နေးတွမ်းအညဏ်း အီးဝွေးဖန်းနွောင်၊ ချား၊ အပါယ်း
လစ်ခမ်း လူခမ်း၊ ဗျဟ္မာခမ်း လိုခမ်းဖုံးယိုနပ်၊ သေကွပုဂ္ဂိုလ်းနွတ်၊
ပါ၊ နပ်၊ နေးတွမ်းအညဏ်း အီးဝွေးဖန်းနွောင်၊ ချား။

စာကောင်းသားနပ်၊ ကောင်းယိုနပ်၊ အဟောင်း၊ ကပ်ယိုနပ်၊
အကဲ့င် နေးတွမ်းအညဏ်း ဝွေးဖန်းသေလျှိုက်နွောင်၊ ဖေးကဗွန်
ပီနောင်အတိုင်၊ တရာယို နဲင်းယို တရာယို နဲင်းနပ်၊ သေကွ
ပုဂ္ဂိုလ်းနွတ်ပါ၊ နေးတွမ်းအညဏ်း အီးဝွေးဖန်း သေနွောင်၊ ချားနပ်၊
သွ။

နားဟားတရာယိုအကျို၊

နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်တရာယို ကတိန်းသွတ်နပ်ခါ ရဟန်း
ငတ်ချာဖုံးနပ်၊ ထွာလို့စဉ်းချား ရဟန္တာ၊ ကတိန်းလွဉ်ဒါး ပရိသတ်
အတားတဲ့ အကျိုအင်းအိချားနပ်သွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတ်နဲင်းယို

ဟော်ထွာသွဉ်ဟား ရဟန်းငတ်ချာ၊ ဝတ္ထုယိုနပ်၊ -

- ၁။ ခါးလားကဒေါ့ပျင်း၊ ငေါင်းအလောင်းအလင်နပ်၊ အဝုံးလိုးဒေါ့၊
ဒျား၊ တရားခရားအကျောင်း၊ ၊
- ၂။ ခါးလားကဝွေးဖန်း၊ နမ်းအထန်း၊ အလောင်းအလင်နပ်၊ (ခါး
လားကဝွေးဖန်းဝင်း၊ ခါးလားကထွား ဝင်းအပဲစ်နပ်) ဟောင်
ထွားဝွေးဖန်းဒျား၊ နီနမ်း (ကို)ယို၊ ဟောင်အားထွတ်ဒျား၊
တရားအကျောင်း၊ ၊
- ၃။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်း၊ နွတ်၊ပါ၊ဖုံးနပ်၊ အီးဝွေးဖန်းနွောင်၊ဒျား၊ ဗောဓိ
ပက္ခိယတရား (၃၇)ပါ၊ အကျောင်း၊ ၊
- ၄။ နားတရားယို အကျိုးအောင်းငါး၊ ထွာနွောင်၊စွဉ်းရဟန္တား
အကျောင်း - စတင်နိုင်းယိုနပ်၊ သေထွာ၊ လ၊အိသတိ၊
အာတန်။

ဟောင်တောင်ခရား
သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်း၊ နွတ်၊ပါ၊ကရိ၊နပ် -

- ၁။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌာန်း၊ ၂။ သောတာပတ္တိဖလဌာန်း၊
- ၃။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဌာန်း၊ ၄။ သကဒါဂါမိဖလဌာန်း၊
- ၅။ အနာဂါမိမဂ္ဂဌာန်း၊ ၆။ အနာဂါမိဖလဌာန်း၊
- ၇။ အရဟတ္တမဂ္ဂဌာန်း၊ ယို (၇)ပါ၊သွ။

ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါ၊

- ၁။ သတိပဌာန်း ၄-ပါ၊ ၂။ သမ္မပ္ပဓာန်း ၄-ပါ၊
- ၃။ ဣဒ္ဓိပါဒ် ၄-ပါ၊ ၄။ ဣဇန္ဒြီး ၅-ပါ၊
- ၅။ ဗိုလ် ၅-ပါ၊ ၆။ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါ၊

၇။ မဂ္ဂင် ၈-ပါး ယို (၃၇)ပါးသွ။

၄၄။ တရာ၊ဂါးထား လင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့ထား

ရီ - လောကဘွဲ့ခမ်း ၊ ဟမ်းနမ်းခရာ၊ တရာယားယို၊
သေဒါးပါမဲ့င်၊ ဝွေးဖန်းနွောင်။

၄၅။ တရာ၊ဂါးထား လင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့ထား

ဖြေ-လောကဘွဲ့ခမ်း ၊ ဟမ်းနမ်းခရာ၊ တရာယားယို ၊
သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝွေးဖန်းနွောင်။

တရာ၊ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

(၄၄-ဂါးထား)

ရီ = လောကဘွဲ့ခမ်း - ဟံးနမ်းခရာ၊
ဗောဓိပက္ခိယ - ယံကျတရာ၊
နေးတွမ်းဝွေ့ဉာဏ် - ဝွေးဖန်းသေနား
နဲင်းလျှိုက်ကောင်း - မဲ့င်အဝ်း ဒေါ၊မို့င်ဟာ ။

(၄၅-ဂါးထား)

ဖြေ = လောကဘွဲ့ခမ်း - ဟံးနမ်းခရာ၊
ဗောဓိပက္ခိယ - ယံကျတရာ၊
နေးတွမ်းဝွေ့ဉာဏ် - ဝွေးဖန်းသေနား
နဲင်းလျှိုက်ကောင်း - ဒါးအဝ်း နွတ်သေက္ခာ ။

တောင်၊ခါ - တရာ၊ဂါးထား အမည် (၄၄) (၄၅)စတင် နှိပ်နှိပ်၊
ဓမ္မပဒပါးဦးတော့ တွမ်း အဋ္ဌကထာကို ကပါအတိုင်းချားသွ။

ရဟန်း၊တော်၊ချာ၊ဝတ္ထု ထွဲ့လဲဦး

၂။ ထွားဟမ်းပျော်ကမ္မဋ္ဌာန်၊ ရဟန်၊ဝတ္ထု

ရဟန်းနဝ်နဝ်၊ ထူးကမ္မဋ္ဌာန်၊ ပွေးဘုရာ၊ထူးထွါခါ နွီလွေ၊
တခြာ၊ အားထွါတ်မွေးစွဉ်းတရာ၊ သံးတထွာတဝ်း ရဟန္တာတဲင်
“ထွဉ်းပွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ကျာ၊စဲင်းစဲင်းထဲင်းကမ၊”အွဉ်းသ၊နဲင်းနဝ်၊
သဲင်ချာ။

သမ်းတနု၊ ထာ၊လျားလာတော့၊ ထွားငါလွေ၊ ‘ဟံးပျော်’
ဟံးဆ၊ကီ၊ ဗွန်ပီအနမ်း အဝ်းလျိုးလျိုး၊ ကလွေ၊တျိုးသား ကတိန်း
ထွားနဝ်၊ အနမ်းအဲဉ်ထဝ်း၊ (အဝ်းညာ၊ထီးလွေ၊လယ်းကျွဲ၊ (ယိတ်
ယိတ်) ထိုးမားချာ ထိုးမားချာလျှမ်း) “နမ်းယိုတဲ့ ပီပဲဟံးပျော်၊သူ၊
နေနေဟွေး” ယူးစွေးနဲင်းထွာကိုင်ခန့်၊ ထွားကမ္မဋ္ဌာန်၊ နဲင်းနဝ်၊သျှ။

နောဝ်၊ထွဲလွေ၊ငါ တျိုးလွေ၊ခြောင်တန်ထျ၊ သပ္ပိယံးထီ၊
ထန်းကီအံပဆား၊ ထွားလွေ၊တောထီလဲင်၊ နေးအားနေးရဲင်၊
ဗောက်၊ဗောင်လွဉ်၊ တဆွဉ်လေးဖင်၊ တဆင်းထဲချာ ထီပို့၊ဗွာ
ထိုးမား - ထိုးမား။

“ယူးထွားတောခန္ဓာ၊ ကွတ်ဟးသီချာ၊ ပီထီပို့၊ဗွာသူ၊ဟွေး”
ကယူးစွေးနဝ်၊ မဲဉ်းငါး၊ ဆရားပွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ကျာ၊နဲင်းယို -

၄၆။ ဖေဏူပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတွာ ၊

မရီစိဓမ္မံ အဘိသမ္မုဓာနော ။

ဆေတွာန မာရဿ ပပုပ္ဖကာနိ ၊

အဒဿနံ မဇ္ဈရာဇဿ ဂစ္ဆေ ။

(ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ - ၂၁၄)

၄၆။ ဂါထာအနက် -

ဣမံကာယံ - နမ်းခန္ဓာယို၊ ဖေဏူပမံ - ဗွန်ပီထီဗို့၊ မွေ့
 ဟွေး၊ ဝိဒိတွာ - သေမွေးထွူတဲင်၊ ဣမံ ကာယံ - နမ်းခန္ဓာယို၊
 မရီစိဓမ္မံ - ဗွန်ဟမ်းပျော်၊ မွေ့ဟွေး၊ အဘိသမ္မုဓာနော - ကသေ
 မွေးမွေးလို့နပ်၊ မာရဿ ပပုပ္ဖကာနိ - ခွန်သုံကောင်းဥယျာဉ်း
 ကသေန်းရို့လွ သွံလောကဝဋ်ကောင်း ကားကအမ်းဖုံးယို၊ ဆေတွာ
 န - တွမ်းနုဆင်မက် ဖြက်နက်စွမ်းစွမ်း ပဲစ်ကနဲစ်ထွူခါ၊ ဂစ္ဆေ-
 ဖျော်ငါတို့ရူး၊ မစ္ဆုရာဇဿ အဒဿနံ - ခွန်သီထုန်းတမော့ဒွါမ်
 မွေးမန်း နိဗ္ဗာန်သု၊ သွ။

၄၆။ ဂါထာပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

နမ်းခန္ဓာယို ဗွန်ပီထီဗို့၊ ဗွန်ပီဟံးပျော်၊ မွေ့ဟွေး ကသေမွေး
 မွေးလို့နပ်၊ သွံဘွဲလောက ဒုက္ခဝဋ်ကောင်း ကားကအမ်းဖုံးယို
 သွယ်ပဲစ်ထွူခါ တို့ငါဖျော်ရူး နိဗ္ဗာန်သု၊ သွ။

နားဟားတရာယိုအကျို၊

ဟော်တရာယိုထွူယဝ်း စောင်းရဟန်၊ နောင်ခါ ထွာစွဉ်း
 ရဟန္တာ အံးဖြားမွေးဘုရာနပ်၊ သွ။

လ၊ဗဟုသုတ၊ လ၊အိသတိ၊နဲင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်မား ထွားဟံးပျော်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်၊ ရဟန်၊ ဝတ္ထု
 ယိုတဲင် -

၁။ အောင်းလိုးအုံပျင်တောင်းထား၊ အင်းလိုးအားထွတ်တရာ၊

နိုင်းရဟန်း၊ နှစ်၊ အကျောင်း ၊

- ၂။ ထီးအမျိုး၊ မိုင်းတဲယင်း ချိုင်းချာခန္ဓာ၊ ထွားမင်းဒါးနှစ်၊ ထွာ
တရာ၊ လွှင်းလွှင်း၊ တရာ၊ နှစ်၊ နှစ်၊ မာ၊ ထွာအိဒါး၊ ရဟန္တာ၊
အကျောင်း - စတင်နိုင်းနောင်၊ သေထွေ၊ လ၊ အိသတိ၊
အာတန်။

ဟောင်းတောင်၊ ခရား (ဂါးထားကို)

- ၁။ “ဖေဏု” ကရိုးနှစ် - “ထီဗို့”
၂။ “မရီစိ” ကရိုးနှစ် - “ဟမ်းပျော်”
၃။ “ပပုပ္ဖက” ကရိုးနှစ် - “ကောင်းဥယျာဉ်းခြံတန်” ။

- ၄။ **ဂါးထား၊ လင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့ထား**
နမ်းယို ဗွန်ပီ၊ ထီဗို့၊ ဟမ်းပျော်၊ သဘော်၊ ထွာကဲ့င်၊
ဉာဏ်းတိုင်သေဒါး၊ ရဟန္တာ၊ ထွာသွ။ ။

- ၄။ **ဂါးထားလင်္ကာ၊ ကဗျာ**
ထီဗို့၊ ဟမ်းပျော် - သဘော်၊ ခန္ဓာ၊
ထွာဒါးကဲ့င်ဒါး - သေနားနောင်၊ ရာ၊
သိုမ်ဘူင်းလေးကား - ဒုက္ခကာင်၊ သား၊
ရဟန္တာ - တို့၊ ဟးနီဗ္ဗာနာ ။

ထွားဟမ်းပျော်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်၊ ရဟန်း၊ ဝတ္ထု၊ ထွေလဲဉ်းသွ။ ။

၃။ ဝိဇ္ဇာဘဝတ္ထု

သာဝတ္ထိခမ်း ‘ခွန်ပိုပသေနဒိ’၊ ဝွေးသားလီးခမ်း ‘ခွန်မဟာလိ’၊ ကုသိနားရွှံးခမ်း ‘ခွန်ပိုဗန္ဓုလ’၊ ဝွေးသီးသွံဖြာယိုနပ်၊ လွေးသွဉ်ပညား တက္ကသိုလ်ခမ်း ဒိသာပါမောက္ခ ဆရာတန်ကျ၊ တိန်းဒါးထွူခါ သင်ချာ ပငါပရာ။

ပသေနဒိနောင်၊ သင်ထွာခွန် ပသေနဒိကောသလ၊ ဗန္ဓုလနပ်၊ ထွာ ‘စွဲပိုးတန်’၊ မဟာလိနပ်၊ ထွာ ‘ကျောင်ဆရာ’ နှဲင်းနပ်၊ သွ။

ခွန်ကောသလနပ်၊ ထွားနှဲင်း အနားထပ်ဏ်းသဌေ၊ ဝိသားခါး၊ သုပ္ပဝါသားသီးတင် ပင်ဗွေးဘုရာတွမ်းသံးယား၊ လောင်ကပ်သွမ်း၊ တွိုးဆိုင်နပ်၊ ဝွေးအွဉ်းတဖေင်၊ မွိုင်းဒျားတင် ကျွေးဖေးဗွေးအာနန္ဒာ တပါးဒျား၊ ရဟန်းလင်ဖုံးနပ်၊ ကျွေးတမ်းတပါး၊ တွေးခွန်ထင်းဒေါလင်းစွဉ်း ဗွေးဘုရာ။

နီဗွေးဘုရာရိုး - ‘လိုသီးယို မွိုတ်လို့ဝင်မ၊ လွေးထေ့လို့ဝင်၊ အွိုးစခါ ရသေ့ငတ်ချာနပ်၊ တပါးတွမ်းတပါး မွိုတ်လို့ဝင်တင် လွေးထေ့လို့ဝင်၊ သျှင်နယ်ဖေးနှဲင်းနပ်၊ သွ။

ဖေးကမွိုတ်တွမ်း ရဟန်းသံးယားတင် ခွန်ကောသလ ထွဉ်းအလို၊ လွေးကပိလဝတ်ခမ်း၊ ထွဉ်းလွေးရီဖေး နီဗွေးဘုရာ၊ စွိုးခွါးအကို ခွန်ပိုမူးတဖြာ၊ ဝွေးသီးလွေးရီတင် ခွန်ခွါးသားကီးဝင်းဖုံး တွိုင်းပင်းလို့ဝင်နှဲင်းယို -

“အီးမားဟးနှဲင်းမိုင်ယို၊ မဉ်းဖေးတမ်းတဲ့ သမ်းငမ်းလွဉ်တို့က်၊ နီ၊ မဉ်းဖေးတဲ့ လိုမျိုးသမ်းတဗွန်တမ်းလို့ဝင်၊”

တို့နှင့်တွေ့၊ ခွန်မဟာနာမ်၊ ဒေါသော့နဲင်းယို -
 “ခွေထျာသူ၊ သွဉ်းမူးအင်းတဖြာ၊ အမည်၊ ‘ဝါသဘာခတ္တိယာ’
 ယောင်ဆင်၊ တရေ၊ မွေးစွဉ်းထာ၊ ဖေးဟော့၊ သွဉ်းမူးနပ်၊ သနယ်၊
 မွေးတင်းနဲ့။

“မွေးဒျား၊ မွေးဒျား”

အောင်းနပ်၊ ထွေတော့၊ ဝွေသီးဟဲ့လွဉ်ခန်း၊ ခွန်ပသေနဒိ ကော
 သလလို၊ ခွန်လို၊ ဖုံးရီနဲင်းယို -

“မူးပေးယိုနပ်၊ ပါ၊ မဲင်၊ ပိုမူး”

“ခွန်မဟာနာမ်၊ ပိုမူး”

“ခွန်မဟာနာမ်နပ်၊ တွမ်းနီဗွေးဘုရာ၊ ရော့လှိုင်နဲင်းမဲင်”

“ခွန်မဟာနာမ်နပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ တကာဒါ၊ ဖူးခိုပို”

“မူးပေးယို အမည်ထမဲင်”

“ဝါသဘာခတ္တိယာ”

ခွန်လို၊ ဖုံးသင်၊ ချာ၊ သင်၊ လင်းဟွန် အခွန်၊ ခွန်သဘော်၊ တူး၊
 လွေ၊ တူးဟဲ့သင်၊ ထွာစွဉ်းနင်၊ ပဲင်၊ ဝါသဘာခတ္တိယာ။

ဝါသဘာခတ္တိယာ လွှဲလင်၊ ပိုခို၊ အမည်၊ ယို ဖန်ဖေး “ဝိဋ္ဌဇ္ဈ
 ဘ”၊ အသက်ကထင်းလ၊ တဆီသူနောင်၊ သင်၊ လယ်၊ အဖါဖြား
 ကပိလဝတ်ခမ်း၊ ငမ်းဝိုင်းဟား၊ သွဉ်းမူးပိုယိုတင် လို၊ ပေးလဲဉ်းဝွေ၊ ဖုံး
 နပ်၊ ဝင်၊ ဖေးလွဉ်တင်း တဖြာ၊ ဖြာ၊ ဝွေ၊ ဝိုင်းဟားပါ၊ လွဉ်းလွဉ်း။

ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘနပ်၊ အံနီသွံနီ၊ ချားသင်၊ ချာ၊ အလို၊ တဖြာ၊ နပ်၊ အွဉ်း
 ဖေင်၊ အလက်နက်တင် လော့လွေ၊ တူး၊ သွဉ်းမူးတဖြာ၊ နပ်၊ ဖြောင်း
 တဲ့ခွန်း၊ စူတဲ့ပသေပါ ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘခင်းလမ်း၊ ပသေအီတွမ်းနဲဉ်းထီ၊

ပါးနပ်၊ရီတွေ့၊ သွဉ်းမူးဒေါ့နဲင်းယို -

“သွဉ်းမူး ‘နာဂမုဏ္ဍ’နပ်၊ တွမ်းခွန်မဟာနာမ်း အမားလို့ဝင်၊
အလွှးလင်၊ ‘ဝါသဘာဝတ္တိယာ’နပ်၊သွဉ်းသနယ်”

ပါးနပ်၊ဒေါ့နယ်တော စဲ့သားအလင်ဖုံး၊ ဝိဋ္ဌဇ္ဈာ ကတိန်း
ဟိုန်ငေါင်းနပ်၊တင် -

“တဲ့ယင်းဝွေ့ဟိုင်း၊ တွိုးတနီ၊ခါ ခွေမဉ်းထွာက ခွန်မ၊
ထူးသားကီးဝင်းသီး ငွဉ်းသွီးအာအာ ပသေချာက ခွေခင်းလမ်း”
ဒိုးသေ့ခန်းနဲင်းနပ်၊သွဉ်း။

တိန်းတွိုးသင်၊ သာဝတ္ထိခမ်းတွေ့၊ အမတ်ဖုံးဒေါ့လင်းနယ်
ခွန်တင် ခွန်တဲ့သုလျားမွေးစွဉ်းထာ၊ ဝါသဘာဝတ္တိယာသီး တမ္ဗိုးပို
နပ်၊ အွဉ်းထွာတောစွဉ်းသွဉ်း။

ကတိန်းလဲဉ်း နီနီ၊ သွဉ်းနီ၊ ဆိုင်နပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ကျွဲလွေ့
ထေ့ခွန်တွေ့၊ ဒေါ့ဖေးနဲင်းယို -

“တကားခွန်ဟွေး - ဝါသဘာဝတ္တိယာနပ်၊ အမိုးထွာသွဉ်းတဲ့
ယူးအဖါနပ်၊ဟိုင်း၊ မဟာနာမ်းနပ်၊ သားကီးဝင်း ခွန်ခွါ့စစ်စစ်ဒျား၊
ဝိဋ္ဌဇ္ဈာနောင်၊တဲ့ တကားခွန်ပိုစစ်စစ်ဒျား၊ အိုးစခါ ခွန်ဗြဟ္မဒတ်
နပ်၊ အမားလို့ဝင်တွမ်း သိုးသားမူး၊ ထူးချာအပိုခို၊ အဖါတိန်းသီထိုး
နပ်၊ အပိုထွာသော့တောခွန်၊ အမဉ်း ‘ကဋ္ဌဝါဟန’၊ ကွပ်နပ်၊မ၊
အရေတန်ဒျား အဖါဖဲ့၊ အမိုးဖဲ့နပ်၊ အရေတန်တား”

ဗွေးစောင်းဘုရာ၊ ဟော်ကျာနယ်ပျ၊ ‘ကဋ္ဌဝါဟန’ဇာတ်
(ကေနိပါတ်ကိုအတိုင်း) ခွန်ကောသလတဲ့ စူးချာယင်းအမာ၊ ဟဲ့
ချာယင်းအပို အွဉ်းထိုးဖေးယင်း အရန်းနပ်၊သွဉ်း။

စွဲပိုးတန် ဗန္ဓုလနက် တေားလမ်းတွမ်း ‘မလ္လိကာ’၊ ကွပ်ယျမ်း အံးမွေး ဗွေးဘုရားတင် လျှူးစွဉ်း ပိုခိုမင်းရွာ တဆီသူခွမ်း၊ (ထွာစွဉ်း ၃၂-ဖြာ)၊ အပိုဖုံးကထင်းတန်နက်၊ ထွာလို့စွဉ်းစွဲသား၊ (တွမ်းအဖါ ထွာတတပ်ချင်း)။

အတွင်းနက်၊ တရားသူ၊ ကီးဖုံး သံးအံးနားလာဘ်၊ ဆွဲ၊ ဖျတ် တဝါတဝီထာ၊ တင် လွေ၊ တွိုင်းလွဲ၊ စွဲပိုးတန် ဗန္ဓုလ၊ စွဲပိုးတန် ဗန္ဓုလ ဆွဲ၊ ဖျတ်တရားရားယင်းတင် ခမ်းသားထီသား အားကျို့လို့ဝွေ။

အရားထွဲ တရားသူ၊ ကီး အလီ၊ ဖုံးနက်၊ လွေ၊ သွေ၊ ကွဲခွန်၊ ရှိုးစွဲပိုးတန်ဗန္ဓုလ အီးသိမ်၊ အားဏား၊ အီးထွာသော့ခွန်-တဲ၊ ခွန် ကောသလလဲ ယျမ်းတကဲ့ ဝွေ၊ သီးငေါင်းတွော့၊ ဆင်စွဉ်းချား အ ကွက်။

အလို၊ ခ၊ တစို့၊ နက်၊ ထွဉ်းလွေ၊ စွန်ထာ၊ စွဲပိုးတန် ဗန္ဓုလသီး တဖါပို သွံဆီသွံဖြာ၊ နက်၊ ထွဉ်းလွေ၊ ဆွမ်း၊ ခ၊ တစို့၊ နက်၊ ထွဉ်းအုံ ပွေးဆွမ်း တဖူးလောင်း၊ ထွဉ်းမာ၊ သီကြောင်းလို့ စွဲပိုးတန် ဗန္ဓုလ သီးတဖါပို။

စွဲပိုးတန် ထန်းလွေ၊ တဖူးဆ၊ ချာ အမာတွမ်းအပန်ဖုံးနက်၊ ပင်းသံးဃား အပါ၊ ငတ်၊ ရှာ၊ တွမ်း၊ အဂ္ဂသာဝကနီပါ၊ မာ၊ ပွယ်၊ လောင်၊ သွမ်း၊ အရောင်၊ နက်၊ လိတ်ဖျော်လွဉ်စောင်းစွဲ တစောင်း လိတ်ကိုနက်၊ -

“မလ္လိကာဟေး -

နာ၊ ပိုသွံဆီနီဖြာ၊ တွမ်းနာ၊ ဝါ၊ ဗန္ဓုလနက်၊ မာ၊ သီလို့လဲဉ်းသွ။”

တဲမ်းလိတ်နဲင်းနဝ်၊ လိတ်နဝ်နဝ်၊ အွဉ်းနယ်တဝ်းဝင်၊ တဖြာ၊ တဖြာ၊
သော့ခါ၊ ချာ၊ ဆဲင်၊ တအင်ကို၊ လောင်၊ ကပ်စူ၊ စူ၊ ချာ၊ သွမ်။

ဓမ္မသွဉ်းမူတဖြာ၊ မာ၊ ပ၊ ထောပတ်ဖွိုင်၊ သံးဃာ၊ ငါတင်
ဗွေ၊ မျတ်သားရိပုတ္တရာ၊ ရှိ၊ -

“ထာ၊ ပ၊ ဒါ၊ အမျို၊ တဲ အပ၊ ဒါ၊ ချာ၊ ရင်၊ တကာ၊ မမူ၊ ယူ၊ မွှ်၊
နဲင်းမဲ့င်၊ မဲ့င်၊ သ၊ ကုင်မွှ်၊ နဲင်းနော”

တို့၊ နဝ်၊ တင် မလ္လိကာ ထူးထန်းနယ်လိတ်တော့၊ ဒေါ၊ လဝ်း
နဲင်းယို -

“ခွေသွဉ်းပို သံဆီနီ၊ ဖြာ၊ တွမ်၊ ခွေသွဉ်းဝါ၊ ဗန္ဓုလနဝ်၊ ဝင်၊ မာ၊
သီလို့လဲဉ်းအကျောင်၊ လိတ်ဖျော်လွဉ်စောင်းစဲ့ ခွေသွဉ်းထျ၊ ခွေ
သွဉ်းအဝ်းသေသ္မူ နဲင်းယိုမဉ်းတဲ ခွေသွဉ်းမူ၊ တယူးတဝ်းနဲင်းမဲ့င်၊
မဲ့င်၊ သ၊ တကုင်တဝ်း တစိ၊ စိ၊ နဲင်းလယ်းကွို့၊ ထောပတ်ဖွိုင်၊
ပ၊ ယိုနဝ်၊ ခွေသွဉ်းသ၊ အမျို၊ ကြာ၊ စံ၊ ပဲနဲဗွေ”

“လောကကိုယို မူးခိုသတ္တဝါ၊ သီး သေရီးတဝ်းထာ၊ သီ”

ဗွေ၊ မျတ်သားရိပုတ္တရာ၊ ဟော်၊ ဗေးနဲင်းနဝ်၊ ထွူ၊ တင် ကျွ၊ သင်၊
ခန်းချာ၊ ကျောင်၊ နဝ်၊ သ္မူ။

ဗွေ၊ သံးဃာ၊ ကျွ၊ သင်၊ ဆ၊ ချာ မလ္လိကာရှိ၊ -

“ပိုမူးသီးဖုံးဟွေး - သီပိုသီဝါ၊ ပါ၊ မာ၊ သီလို့လဲဉ်း၊ သ၊ ကဲဉ်း
မွှ်၊ နဲင်းသော့ခွန်၊ ဓမ္မသီးဝဉ် ဓမ္မသီးကံးချာ၊ သီတဲသင်၊ လို့လို့ သီမွှ်
ငါ၊ သီဖါထျ၊ ဖုံးလဲဉ်း၊ ခွေတဲအီးသင်၊ အုံယင်းချာ၊ မွှ်၊ ငါဖါထျ၊ နေ
နေ”

မလ္လိကာ ကဆွဲ၊ မ၊ ဒါ၊ အပနံ ငေါင်းယံယိုနဝ်၊ ပါ၊ လွေ၊ လဝ်း

နယ်ခွန်၊ ခွန်ကောသလ နှောင်းတလ၊ဆိုင်၊ မာ၊နဲင်းမဲ့င်၊သေဒွါမ်၊
ဟိုန်မားမွေးစွဉ်းထာ၊တင် ဝွေ၊နမ်းကိုးတင်၊ လွေ၊တောင်၊ပြန်ချာဗား
မလ္လိကာ၊သီးနပ်၊သွ။။

စွဲ၊ပိုးတန်ဗန္ဓုလ ဖူးမူးပိုနပ်၊ အမည်၊ ‘ဒီဃကာရာယန’၊ ဗန္ဓုလ
ခင်းလမ်းနောင်၊ ‘ဒီဃကာရာယန’ထင်း၊ ခွန်ဒင်းအရား၊ စွဲ၊ပိုးတန်၊
“ခွန်ယိုနပ်၊ မာ၊သီထို၊ နီမိုးဝေးခို၊ ခွန်ယိုခွေအီးမာ၊သီချာကမ၊”
ဒီဃကာရာယန သ၊ကို ကျုံးတေ့၊နဲင်းနပ်၊သွ။။

အတွင်းနပ်၊နပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ သတင်း၊သွဲ၊အံ့ခို “မေဒါဠပ”
ထျ၊တင် ခွန်ကောသလလွေ၊ထေ့၊ ကတိန်းအီးတို့၊လွေ၊ နီဗွေး
ဘုရာ၊ထျ၊နပ်၊ ဝွေ၊ခွန်မြိုင်းငတ်၊ပါ၊ အပ်သေ၊ခါ၊လို့ စွဲ၊ပိုးတန်ထျ၊
ထွဲ၊ခါ လွေ၊ငါဘုရာ၊ထျ၊ ခွန်တပါ၊လွှမ်း။

ဒီဃကာရာယနနောင်၊ ထူးခွန်မြိုင်းငတ်၊မျို၊ အပ်ထို၊တော
ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘ၊ သင်၊လို့လချာစွဉ်း သာဝတ္ထိခမ်း၊ အွဉ်းကွဲင်ဖေးသေ၊ခါ၊
ခွန်တာ၊ သေတဗားတွမ်း သွဉ်းမူးတဖြာ၊လွှမ်း။

ခွန်ကောသလ ဒေါ၊ရီဗွေးဘုရာ၊ထွဲ၊ တိန်းဖျော်လွဉ်တွေ့၊
သွဉ်းမူးနပ်၊ ဒေါ၊နယ်အခရား၊ ဒီဃကာရာယနတွမ်း ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘသီး
သိမ်၊ထို၊လဲဉ်း အားဏားတင် ခွန်ကောသလနပ်၊ သင်၊ချာ ဟော်
ပွိုန်းဒွါမ်။

ထုမ်းတွမ်းသေတဗား ဝါးတခွပ်လွေ၊စွဉ်းချား ရားကျိုဟ်းခမ်း၊
ရေးလွေ၊ထေ့ ဝွေ၊မူးမို့ ‘ခွန်အဇာတသတ်’ထျ၊၊ အီးထွဉ်းတို့၊က်၊
ခ၊ဆွါမ်းချာ ဒီကာရာယနတွမ်း ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘသီး ဝွေ၊ရေးနဲင်းနပ်၊။

ကွေးတွေ့၊ ဝွေ၊သုံးဖျော်ခွေ၊ ပေ့၊လို့လဲဉ်း ဝေင်၊တခါ၊တင်

အနာနာ၊ ဗေဒနာတရ၊ ခုန်ကောသလနာ၊ သဒ္ဓါကွတဖေ၊
လောကတပူဇာ၊ ထာရုဗျာတဖေ၊ ရွှီးလွှားပင်းပန်း တဖေ၊ တွေ့
အနာနာ၊ လယ်စွေ၊ (သီစွေ) ထိုခန်းဒျား တရွပ်ကိုနပ်၊ သူ။

ဝိဇ္ဇာဘာနာ၊ တိန်းထွာခွန်တင် “မာ၊ သီထိုလိုက ခွန်သားကီး
ဝင်းဖုံးနပ်၊ မ” ချ၊ သ၊ နှိုင်းနပ်၊ ထွေ၊ ခါ စွေ၊ ပေါင်၊ အာဖုံးနပ်၊ အဝ်းသာ
ဝတ္ထိခမ်း၊ ခီးထန်းလွေ၊ ကပိလဝတ်ခမ်း။

နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ တွဲ “ဖူးဝေးစွိုးစွိုး၊ အန္တရာယ်ယို ဟပ်ကားကွယ်
ဖေးဒျား” ယူ၊ နှိုင်းနပ်၊ တင် ကျွေ၊ နေ၊ မှို၊ လောင်း လွေ၊ အုံဆောင်း
ခမ်းကူ။

ကပိလဝတ်ခမ်းကူတွမ်း၊ သာဝတ္ထိခမ်းကူနပ်၊ အဝ်းဆွိုင်းလို
ဝင်း၊ သာဝတ္ထိခမ်းကူ ကအီးသွတ်၊ အမော့ကိုနပ်၊ သောင်းမွူးတန်
ဖုံး (တွိုန်းဟုံ) အဟော့ခွေ၊ အဝ်းတမွူး၊ ကပိလဝတ်ခမ်းကူ ကအီး
သွတ်၊ အမော့ကိုနပ်၊ သောင်းမွူးတခြင်း အလားလွေ၊ အဟော့စု-
ယာလျား၊ နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ အုံပဆား သောင်းမွူးနပ်၊ ဆလ၊ ဝိဇ္ဇာဘာ
လင်းနှိုင်းယို “သောင်းမွူးနပ်၊ နပ်၊ အဟော့အံ့ထပ်၊ အုံမွိုန်းတဝ်း
နပ်၊ ကိုဗွေ၊ ကျွေလွေအုံဒျား သောင်းမွူးဟော့ဟပ် ဆလယိုမွိုင်း
ဗွေ၊ သြ”

“တွဲယဝ်းဝွေ၊ တကား - သောင်းဟော့နပ်၊ ရှိစွဉ်းခွေခွေတွဲ
တထွေတဝ်း ဖူးဝေးစွိုးစွိုးသီးအဟော့၊ ဖူးဝေးစွိုးစွိုးသီး အဟော့နပ်၊ မ၊
ချွေခွေ၊ သန့်တကား” နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ တိန်းမိန်းချာနှိုင်းနပ်၊ တွေ့-
“နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ ကျွေလွဉ်ကားကွယ်ဖေးဒျား အဖူးဝေးစွိုးစွိုး
တားဟယို” သ၊ ကိုယူ၊ နှိုင်းနပ်၊ ထွေ၊ ခါ ဝိဇ္ဇာဘာသီး သင်ချာလိုခန်း

ဒျားနပ်၊သွ။။

နီလင်းတဲနဲင်းနပ်၊ သွံလင်းတဲနဲင်းနပ်၊ ကထင်းတိုလစ်၊
လင်းကိုနပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ စဉ်၊စာ၊ထီးချာ -

“အိုးစခါ ဇာတ်ရီး သားကီးဝင်းသီးဖုံးယို ခိုခိုမူးမူး ထူးအစွူး
ထောက်၊သော့ထီ၊ မာ၊သီပြုံးပြင်းဟး ထပေး၊ ဝဋ်မေးနပ်၊ အီး
ခွိုက်သွ။၊ ဝွေ၊သီးကမာ၊ဝင်းနပ်၊ အတပ်ငါး၊ ဝွေ၊သီးကအီးခံးဟး
ချာယို ဗွန်ထိုဘုရာ၊နမ်း ရဲကမ်းဖေး တလ၊နွောင်၊ဒွမ်”

ထီးသွ။နဲင်းနပ်၊တင် နီဗွေးဘုရာ၊တဲ တစင်းမာ၊ဒွမ်၊ ကျွဲတဲ
တကျွဲ၊ဖေးတင်းဒွမ်နပ်၊သွ။။

ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘာတဲ ယိုတလင်းနပ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ တရဲခါ၊တင်းဒွမ်
တင် တွမ်းစွဲ၊မပေါင်၊အာ နွို၊ငါတိုက်၊ခြူစဉ်းဒျား သားကီးဝင်းသီး
ဖုံး၊ သီပြုံးဒါဒန်း၊ အွဉ်းကိုင်ခန်း အဖါဖြား (မဟားနာမ်း)တွမ်း
အဖါဖြားထျ၊ တစီ၊ပေးလွမ်း၊ လွှဲနပ်၊ တယံးစွဉ်းလို့၊ပေးနဲဉ်းသား
ကားကအပ်၊ မာ၊သီလို့၊ အပ်းတမို့ အပ်းတအာ၊ အပ်းဒါအပ်းဒန်း၊
သွီးထွတ်၊ တနျားလင်းနေးစွဉ်းနပ်၊သွ။။

ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘာနပ်၊ ထူးသားကီးဝင်းသီး ငွဉ်းသွီးအာအာ ထွဉ်းပ
သေအီစွဉ်း ဝွေ၊ခင်းလမ်းကရီးနပ်၊သွ။၊ ကွပ်ပိုးဝိဋ္ဌဇ္ဈဘာ လွဉ်ယား
ကိုင်တင် သားကီးဝင်းဒွိုးနွယ်းတဲ ထို၊မားထို၊စွဉ်းနပ်၊သွ။။

ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘာသီးနပ်၊ အပ်းကပိလဝတ်ခမ်း ထန်းသင်၊ချာ၊ မူး
သံးဟာလဲဉ်းတင် သင်၊အုံချ၊ အစီရဝတီး ထီခြောင်တန်ထျ၊ အနာ၊
နပ်၊ ခမ်းလော့တန် ထီမွူးသန်လင်း၊စော့ထာ၊တော့၊ ဝိဋ္ဌဇ္ဈဘာတွမ်း
လို့၊ကမင်းဒါး ထီထျ၊ဖုံးနပ်၊ ထီအီခြွဉ်းလွေ့လို့ ထီသမုဒ္ဒရာကို

ရွေးသီးဖုံးယို ထွာလို့စွဉ်းချား ထပေးဆား ကြွေးဆားဖုံးသွ။

“ဝိဇ္ဇုတသီးစွို၊နောင်၊ အဟော်အလမ်းငါတဲ့ တန်၊တို့ချာ
တောင်း၊ သီဟးစောင်းစွဲစွဉ်းထားနေနေဟွေး” အောင်းဒေါ၊ရောင်
ရင်နဲင်းနောင်၊တွင်၊ နီဗွေးဘုရားဖျော်လွဉ်တင် ဟော်၊ဖေးတရား၊
ဂါးထားနဲင်းယို -

၄၇။ ပုပ္ဖိနိ ဟေဝ ပစိနန္တံ၊ ဗျာသတ္တ မနသံ နရံ ။
သုတ္တံ ဂါမံ မဟောဃောဝ၊ မစ္စ အာဒါယ ဂစ္ဆတိ ။
(ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၂၈)

၄၇။ ဂါးထားအနက် -

သုတ္တံဂါမံ - အဝံးဗေင်ဒတဠိ၊ထားတွင်၊ ခွန်နင်၊သတ္တဝါးယို၊
မဟောဃော - သမုဒ္ဒရားထီတန်နင်၊ အာဒါယ - အီမါးထူးပါ
တင်၊ ဂစ္ဆတိ - အီခွဉ်းငါလွေ၊မပ်မပ်စွဉ်းနင်၊သွ။

ဣဝ - ဗွန်ပီနင်၊နေနေ၊ ပုပ္ဖိနိ - တဲက်တို့ငါးကောင်းပွဲး
ငတ်၊အားရွံးဖုံးယို၊ ဗျာသတ္တမနသံ - အဝံးသွ၊မဉ်လ၊ သ၊ကမင်း
ငါငါထင်းဒါး၊ နရံ - သတ္တဝါးခွန်နင်၊ယို၊ ပစိနန္တံဟေဝ - အဝံး
လွိုက်ထူးတဠိ၊တွင်၊ မစ္စ - မရဏခွန်သီနင်၊ အာဒါယ- လွဉ်
သွ၊ထဲအသ၊ ထူးယ၊ထွ၊ခါ၊ ဂစ္ဆတိ - ထွို၊တရွမ်၊ငါ ပသာလွေ၊
မပ်မပ် အပါယံးရပ်သူ၊သွ။

၄၇။ ဂါးထားပြန်ပေးအိုဝ်းခြင်ခြင် -

အောင်းဗေင်ဒတဠိ၊ထားတွင်၊ ခွန်နင်၊သတ္တဝါးယို သမုဒ္ဒရား
ထီတန်နင်၊ အီမါးထူးပါ အီခွဉ်းငါလွေ၊မပ်မပ်စွဉ်း၊ ဗွန်ပီနင်၊နင်၊

နေနေ၊ တဲက်တို့ငါးကောင်းပွဲ၊ ငတ်၊အားရွံ့ဖုံးယို အဝန်းသွူမဲ့ဉ်လ၊
သ၊ကမင်းငါငါထင်းဒါ၊ သတ္တဝါးခွန်နင်၊ယို အောင်းလွိုက်တူတပွို၊
(အားရွံ့ငတ်၊ပါ၊)တွင်၊ ခွန်သီမရဏနပ်၊ လွဉ်သွို၊ထဲအသ၊ ထူးယ၊
ထွူခါ ထွို၊တရွပ်ငါ ပသာလွေ့မပ်မပ်စွဉ်း အပါယံးလစ်၊ရပ်သူ၊သွူ။

နားဟားတရာ၊ယိုအကျို၊

ဟော်၊တရာ၊ယို ကတိန်းသွတ်၊နပ်၊ခါ လို၊အားဖုံးနပ်၊ ထွာစွဉ်း
သေးတားပန်း-စတင်နပ်၊သွူ။ ဟော်၊တရာ၊ယိုနောင်၊ လို၊အာ
အတွက်တား အကျို၊အဝန်းငါးနပ်၊သွူ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နဲင်းယို

ဟော်၊ထွားသွဉ်းဟး ဝိဇ္ဇာဘဝတ္ထုယိုနပ်၊ -

- ၁။ ပေါင်၊ကျိုက်၊ ဆဲက်ဆန်း၊ရေ၊အကို အဆင်းအရန်းယို ဟပ်
ခွယ်၊တမ်း၊ တဖြာ၊တွမ်းတဖြာ၊ ဟပ်ထီးဖွီတမ်းလို့ဝင်၊၊ ဟပ်
ထင်းဖွီတမ်းလို့ဝင်၊၊ ပေါးထီးဖွီဝင်၊နပ်၊ ဆုင်၊ချာကာလ
မော့ဒါးဒုက္ခ အကျောင်၊ ၊
- ၂။ တဖြာ၊တွမ်းတဖြာ၊ ဟပ်လိန်းလဲဉ်တမ်းလို့ဝင်၊၊ ပျဿနား
ထွာသန်ဒါး၊ တရောင်လွဉ်၊ဟး၊ ခိုးလျားလွဉ်၊ဟး၊ ခံးဟးချာ
ဒုက္ခ အကျောင်၊ ၊
- ၃။ ဟောင်အံးတမ်းလပ် (လာဘ်)၊ အဝ်းလိုးဆွံ့၊ဖျတ်ဖေးမဲဉ်း
မဲဉ်း၊ ဒေါ၊ဖြပ်းရွှမ်မာ၊ တရာ၊မဲဉ်းမဲဉ်းနပ်၊ ဝင်၊အမျာ၊အား
ကျို၊၊ ဝင်၊အမျာ၊ရိုးသေး အကျောင်၊ ၊

- ၄။ ဝင်းဒေါ့တို့င်း၊ ဝင်းလွဉ်တို့င်းတို့င်း၊ ဟပ်ယူမ်းတင်း၊ အဝ်းလို
ရီလျးရီနာ၊ အဝ်းလိုထုမ်းပါ သက်သေးသက်ကန်း၊ အဝ်း
လိုအုံပေါ့ဗုဗုစဉ်း အဖြေးမဲဉ်းကထန်းလွဉ် အခိန်းသူ၊ အ
ကျောင်း၊ ၊
- ၅။ မဉ်ခြိုင်းတင်းခင်းလမ်း၊ ငမ်းအရားထဲတင် လိုမဲဉ်းလိုယံ၊
လိုတန်တဖြာ၊ ပေါးပြဉ်တဲ မာသီ၊ ပြဉ်ဝင်နီမာဂွမ်၊ အံး
ပွမ်တိုင်းဖေးကဖွဲင်း၊ လဲဉ်းအကွက်ဖေးကလ၊ ခးသီတိတ်၊
တိတ်၊ ဆွမ်းတိတ်တိတ်၊ နိစ္စက်တိတ်တိတ်-ပေါးမဲဉ်းမာ၊
နဲဉ်းနပ်နပ်၊ လိုအမျာ၊ ကအားကျိုလုလု၊ လိုဟပ်စဲမန်း
လိုအငိုတန်းဖုံး သီပြုံးထိုလို့တော့၊ အစစအရားရား သွမ်း
တောင်နပ်နားငါး အကျောင်း၊
- ၆။ ထေအဟိတ်ခ၊ ပျအားဏား မာသီဝင်တဲ နိယာမဝိပါက
ဝဋ် ပြောင်ပြတ်လဲဉ်းချာ ဝွေတဲ သီဟးယင်းချားနေနေ
အကျောင်း၊ ၊
- ၇။ စိုးခွါအန္တရာယ်ယို အတတ်နှိုင်းသွတ်၊ အဝ်းလိုကားကွဲး
ရဲခါဖေး၊ ထပေးယူးဝါး ကားတင်ဝင်၊ အသက်နပ်၊ ဟပ်မာ၊
သီတင်း၊ ဝိပါကဝဋ်ကံး မဉ်းခမ်းဟးချာသူနပ်၊ ဗွေဘုရားခန်း
တဲ ရဲခါကားကွဲးဖေး တလ၊ နွောင်တင်း “နီအွဉ်းဗွိုတ်၊
ဝင်အေးသင်၊ ဝင်အွဉ်းဆင်နီ အေးစပ်၊ နီအွဉ်းစဉ်၊ ဝင်၊
ကတူး၊ ဝင်အွဉ်းပူ၊ နီကတောင်၊ နီဆဲးဝင်၊ ရှိ၊ ဝင်ဆွဲ၊ နီဟို၊
နီခးဝင်၊ တွမ်းတနတ် ဝင်သတ်နီ တွမ်းမော်ထာ” ဘဝဝဋ်
တံး ခံးချာဟးအကျောင်း-စတင်ခိုင်းနပ်အကျောင်း၊ သေထွေ၊

လုအိသတိအာ တန်နဝံသု။

ဟောဝိတောဏ်ခရာ

ဟဝိကျတဝိတဝိသုဒ္ဓိတကာညဉ်း အဂါး (၉)ပါး -

- ၁။ နဝိသကံစွမ်းသ္မိ၊ ကျိုးဆွမ်းတောင်း
- ၂။ နဝိသကံစွမ်းသ္မိ၊ ဝိုင်းဆွမ်းတောင်း
- ၃။ နဝိသကံစွမ်းသ္မိ၊ ဖေးတောင်းခင်းလမ်း
- ၄။ အွဉ်းသေ့ဟူထိုးချား အတမြို့လူ
- ၅။ လူခရာအောင်းအာတန်တဲ့ လူတစ်ပေးလွှမ်း
- ၆။ အဟောဝိတအောင်းသွေတဲ့ လူချားအညဉ်းစား
- ၇။ လူဖွဲ့ဝိုင်းလမ်းကျွဲထာ၊ လူရိုးရိုးသေးသေးမွေးတင်း
- ၈။ လွဉ်အုံရိုးရိုးသေးသေးတောင်း ရဟန်းထူး
- ၉။ ရဟန်းကဟော်ဖေးတရာနဝိ၊ နားရိုးရိုးသေးသေးတင်း။
အဂါးယို (၉)ချက် ကဗွေဒါး တကာညဉ်းအလမ်းနဝိ၊ ဟဝိ
ကျတဝိတဝိသုဒ္ဓိတကာညဉ်းအလမ်းကိုတဲ့ ဟဝိအုံလင်းတင်း။

တောဏ်ခါး -

ယို(၉)ချက် မဉ်းချားတမန်းနဝိ၊ ထွာအဟဝိ၊ တကာဟဝိ
လမ်းနဝိ၊ မဉ်းကျွဲဖိုဒွါန်းတဲ့ ဟဝိကျွဲ၊ မဉ်းတို့လဲဉ်း လမ်းကိုတဲ့
ဟဝိအုံလင်း။ (အင်္ဂုတ္တရ၊ နဝကပါဠိ - ၁၉၂)

“အဂ္ဂသာဝကနိပါ၊”ကရိနဝိ၊ -

- ၁။ ဗွေမျတ်သားရိပ္ပတ္တရာ၊ ၂။ ဗွေမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း ယိုနိပါသု။

ဒင်းအိခွန် - ခွန်မြိုင်း ၅-မျိုး

- ၁။ နုသန်လျက်၊ ၂။ ထီးဗွာ၊ ၃။ ကတောင်ပတ်၊
 ၄။ ခင်းဖါးဆိုဝံ၊ ၅။ ဝိစားမရီးမေး ယို(၅)မျိုးသွ။
 (အဘိဓာန်၊ ဂါထာ-၃၅၈)

အားရှုံး ၅-ပါး

- ၁။ ရူးပါးရှုံး - မဲ့အားရှုံး (မဲ့ထီး)
 ၂။ သဒ္ဓါးရှုံး - နားအားရှုံး (နားဟွိုန်)
 ၃။ ဂန္ဓားရှုံး - နေ့ဖူးအားရှုံး (နေ့ဖူးရွှမ်း)
 ၄။ ရသားရှုံး - ဖြေအားရှုံး (ဖြေမွမ်း)
 ၅။ ဖောဠဗ္ဗားရှုံး - နာမ်းအားရှုံး (နမ်းခွေါင်း)။

၄၇။ ဂါးထား ဆောင်းအံ့တာ၊ ငေါင်းလင်္ကား

ဗေင်းငွိုထားတွင်း၊ ခွန်နင်မူးခို၊ ထိယိုအိခြည်း၊ ထွာစွဉ်းထ
 ဆား၊ ပမားခွိုင်းအိ၊ ဗွန်ပိနင်၊ ထောင်ထွေအားရှုံး၊ ကားမဂ္ဂုဏ်း
 တွင်း၊ သီမင်ဆွမ်းစွော၊ ပါလွေ့ငါ။

၄၇။ ဂါးထား လင်္ကား ကဗျာ

- ဗေင်းငွိုထားတွင်း - ထိလင်အိဖါး
 ထွာကြွေထဆား - ပမားနပ်ရား
 လွိုက်အားရှုံးတွင်း - ခွန်နင်သတ္တဝါး
 ခွန်သီစွီး - ဗွီးဗွီး ပါလွေ့ငါ ။

ဝိဇ္ဇနဘဝတ္ထ၊ ထွလဲဉ်း

၄။ နင်,ပတိပူဇိကာဝတ္ထု၊

တာဝတိံသာလူခမ်း ခွန်လူ၊ ‘မာလဘာရီ’နဝ်၊ အွဉ်အနင်၊
လူမူ၊ အဖြာတရောင် လွေဥယျာဉ်းခြံကို၊ နင်လူမူငတ်၊ချာနဝ်၊
ထင်းကဉ်းကဝ်း၊ လွဉ်းလင်လွဉ်းလင်ဖေ၊ ခငတ်၊ချာနဝ်၊ တွမ်
တွမ်ထူးထွေတင် ခြိုင်းအွဉ်းဟွဲ ခွန်လူခိုနဝ်သွ။

နင်လူမူတဖြာနဝ်၊ သီစွောထို၊ ကဝ်းမူပင်လောင်း၊ ဖေ
ထိုမားကြောင်း ခဲင်းမေးပျော်၊ နင်လူမူ ကသီထိုနဝ်၊ လင်ကျိတ်
သာဝတ္ထိခမ်း၊ ပါမူတဖြာဟို့ကို ထွာယင်းချာ အမူ။

လွှဲထွေဆိုင်နဝ်၊ တောင်ချာအဇာတ်တင် ကထိုင်းတန်နဝ်၊
လူတန်မာကုသိုလ်းထွေတွေ့၊ ‘ယံကတိုးထင်းချာစူ၊ ဝါခွန်လူ
ထူးသူဗွေဩ” ကိုချာဆုခဲင်းနဝ်၊ စွမ်းလင်းလင်းသွ။

အသက်ကထင်းလ၊ တဆီသူနဝ်၊ တောလမ်း၊ တောလမ်း
ထွေတဲ့ အင်းလူတန်ချာ၊ ဖွမ်ဖျိုးတရွပ်ခုံထူး၊ တောင်ထီအွေထွေခါ
ဒါဖေ၊ ဗွေရဟန်သီးခင်းလမ်း၊ ဝင်ကထွဉ်းလူပါ တခြံလူဖုံး
နဝ်တဲ့ လူဖေပါ၊ ဝွေခင်းတကာ တကာနဝ်၊ လအာမွေစွဉ်း
ကုသိုလ်းနဝ်သွ။

အလွှဲအပို တဖြာထွေတဖြာ၊ အပိုခို အင်းလ၊စွဉ်းလမ်းဖြာ၊
တိုးတနီတွေ့၊ သီစွောထိုထာ၊ ဖျော်ထင်းချာ အဝါခွန်လူထူး၊
အဝါခွန်လူရီ၊ -

“ဟန်းရောင်၊ မထီးတောင်းနာအီ၊ နာလွေမဲ့ကို”

“ခွေသွဉ်းသီထိုနဝ်၊ ဗွေ”

“မွေးနဲ့၊ နာလွေ့ကျိတ်မဲ့ကိုအီ?”

“လင်ကျိတ် သာဝတ္ထိခမ်း၊ ပါးမူးတဖြာဟို့ကို ပွေးသြ”

“နာလင်အုံလိုခမ်း ညတကားမဲ့?”

“သက်တဆီသူနပ်၊ တောလမ်း၊ ပိုအင်းလစ်ဖြာအော်”

“နာမာနင်းမဲ့၊ တွိုးထင်းချာယိုကို?”

“မာကုသိုလ်းတင် တွိုးထင်းချာယိုကိုအော်”

“လိုခမ်းသူ၊ အသက်တန်၊ အင်းကားမဲ့?”

“အသက်တန်၊ အင်းတချာ၊ ပွေးသြ”

“လိုကအုံဟး အသက်တန်တချာသူနပ်၊ အအုံပျင်းမွှိုင်း
ချားထာနဲ့?၊ မွေးတင်းတဲ့ အသေမာချား ကုသိုလ်းနဲ့?”

“လိုဖုံးသူနပ်၊ နှင်းစဉ်း ကအီးအုံဟးသေးသေး အသက်
အသင်္ချေးတန်၊ နှင်းစဉ်းတဖြားဒါတင်း၊ တဆာဒါတင်း၊ တသီဒါ
တင်းဖုံး၊ အုံတငွေတငွေ အုံဖွဲ့ဖွဲ့ အုံပျင်းပိန်းမွှိုင်းချားထာ၊ သေမာ
တင်း ကုသိုလ်းဖုံး ပွေးသြ”

“လိုသီးဖုံးသူနပ်၊ အုံဟးလယ်ကျွဲ၊ အသက်ပေးတချာ၊
ချား၊ လွှလေးပင်းပြား၊ အုံဖွဲ့ငါးထာ၊ သေမာတင်း ကုသိုလ်းဟ၊
မဲ့ခါမ၊ အီးလွစ်လဒုက္ခဟောင်း”

ခွန်လူနပ်၊ ပျိုနီငမ်းသ၊ လ၊ မွေးစဉ်း သံးဝွေး၊ လိုဘဝ
အနင်းတချာနောင်၊ ထွာလယ်ကျွဲ၊ တားဝတီသာလူခမ်း တနီ၊
တွမ်းတနာလွမ်းနပ်၊ သူ။

နဲင်းမျိုးရောင်တွေ၊ ဗွေးရဟန်းသီး တွဲသွမ်းထွဲ့ ကျသင်၊
တရွပ်ကိုခုံထူး (အီးသွဲသွမ်းနပ်ကို)၊ ဖွပ်တင်းထား၊ ဒါတင်းခင်း
လမ်း၊ တွောင်တင်းထိတင် - “တကာမူး ပတိပူဇိကာ လွေ့မိုင်း
နဲ”

“မဟာနီ၊ နီဗွေးသီး သွဲသွမ်းထွဲ့ ကထွိုင်းကျသင်ဆရာ
မျိုးတိန်းဟာ မျိုးပြေတွင်းနပ်၊ နပ်ပတိပူဇိကာ ဆာစွေ့ထား
တွေ့၊ သီထိုလဲဦးသွဲဗွေး”

ကတိန်းဟိုနီငေါင်းနပ်တင် ရဟန္တာဖုံးနပ်၊ ထွာ “ဓမ္မသံ
ဝေ”၊ ပုထုဇန (ပုထုဇဉ်း) ရဟန်းဖုံးနပ်၊ ဟိုနီလေားကာငါး
လိန်းမားကော၊ အာ၊ ပတိပူဇိကာနပ်၊ မွဲထိလဲင်း ပယပ်၊ နေးစွဉ်းနပ်၊
သွဲ။

ရဟန်းဖုံးနပ်၊ သွဲသွမ်းထွဲ့တွေ့၊ သင်လင်းဒေါ၊ နီဗွေး
ဘုရား -

“ဩဗွေး - ပတိပူဇိကာနပ်၊ မားဗွေးစွဉ်းကုသိုလ်း၊ ဂွေထား
လိုးနောင်၊ မည်သင်ထေ့ချာချား အဝါ၊ ယိုခါ ဂွေသီထိုလဲဦး၊
အလွေ့ကျိတ်မိုင်းကို ဗွေးဩ”

“အထွိုင်းသင်ချာလဲဦး အဝါထူး”

“အဝါထူးသူ၊ အဲဉ်ထင်း ဗွေးဩ”

“အဝါလို့ဗွေးတင်း၊ အဝါလူ၊ အိုး - တားဝတီသားခမ်း
သူ၊ ချား”

“ဩဗ္ဗေ - သတ္တဝါးသီးအသက်ယို ခွေင်းဆေး လှိုမြိုင်၊
 ထာသီယို ခွိုင်မွေးစွဉ်းထာ၊ ပတိပုဇိကာနဝ်၊ မ္ဗူးရဝ်ခိုး အဝ်းကပ်
 နေက နီသွဉ်းသီးသွမ်၊ မ္ဗူးတိန်းဟာတင် ဆာစွော၊ သီစွောစွဉ်း
 ထာ၊ ဗွေးဩ”

ရဟန်းသီးကလင်း ငင်းနဝ်၊ မဲဉ်းငါးထာ၊ နီဗ္ဗေဘုရာ၊ ဟော်၊
 ကျာဗေးစွဉ်းဒျာ၊ တရာဂါးထားနဲင်းယို -

၄၈။ ပုပ္ဖါနီဟေဝ ပစိနန္တံ၊ ဗျာသတ္တ မနသံ နရံ။

အတိတ္ထိယေဝ ကာမေသု၊ အန္တကော ကုရုတေ ဝသံ။

(ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၃၁)

၄၈။ ဂါးထားအနက် -

ကာမေသု - ကားမဂ္ဂုဏ်းအလောင်း၊ အတိတ္ထိယေဝ -
 ကွို့သတင်းရင်၊ ဗျာသတ္တမနသံ - သကမင်းငါငါ၊ ပစိနန္တဟေ
 ဝ - ကလျိုက်အာအာထင်း၊ ပုပ္ဖါနီ - ငတ်အားရွှံးကပ်၊ နရံ -
 ခွန်နင်းဆပ်ယို၊ အန္တကော - ခွန်ယျုတ်မရဏနောင်၊ ဝသံ -
 ကမ်း သွိုန်းကမ်းသ၊ ကုရုတေ - မာသီလထိုးစွဉ်းသွ။

၄၇။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -

ကားမဂ္ဂုဏ်း အားရွှံးအလောင်း ကွို့သတင်းရင်၊ သက
 မင်းငါငါ ကလျိုက်အာအာထင်း ငတ်အားရွှံးကပ်၊ ခွန်နင်းဆပ်
 ယို ခွန်ယျုတ်မရဏ ကမ်းသွိုန်းကမ်းသ၊ မာသီလထိုးစွဉ်းသွ။

နာမာတရာယိုအကျိုး

ဟော်တရာယို ကတိန်းသွတ်နပ်ခါ လိုအာဖုံးနပ် ထွာ
စွဉ်း သောတာပန်း - စတင်နပ်သွ။ ဟော်တရာယိုနပ် လိုအာ
အတွက်တာ အကျိုးအဝေးငါးနပ်သွ။

လဗဟုသုတ ၊ လအိသတိနွင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်ဟး ပတိပူဇိကာဝတ္ထုယိုနပ် -

- ၁။ ဖွမ်ကျောင်း ဖွမ်တရွပ် တောင်ထိ ဒါဖေး ဗွေးသံဃာသီး
ခင်းလမ်း (ပသေဖေးသပိတ်ဝန်း) စတင်နပ်ဖုံးနောင်
ထွာကုသိုလ်း၊ တို့ထင်းအိန္ဒြေ လူခမ်း - အကျောင်း၊
- ၂။ လိုခမ်း အနင်းတရားနပ် ထွာ တားဝတီသားခမ်း တနီ
တွမ်းတနာလွမ်း - အကျောင်း ၊
- ၃။ လိုသီးအသက်ယို ဒွေါင်းဆွေ လို့ပြိုင် သိပ္ပိုင်စွေဒါး၊
ဟော်မာရီးရီးငါး ကုသိုလ်း - အကျောင်း စတင်နည်း
နပ် သေထွေ - လအိသတိ အာတန်။

ဟော်တောင်ခရာ

- ၁။ “သံဝေ”ကရိနပ် “ဟိုန်ငမ်း အကုသိုလ်း၊ ဟိုန်သဝေ
သံသရာဝဋ်ဘေ” နပ်သွ။
(လိုဟပ် သူတေးကောင်းသီး ထာသေ “မဟာကု
သိုလ်းဉာဏ်”)

၂။ “ဓမ္မသံဃေဌးဂ” ကရို၊ နဝ်၊ “သေအထွာကဲ့င် ပြင်ပြိုင်အခန့်၊
ဗျိုးအန့်၊ သင်္ခါးရတရာ၊” နဝ်၊ သွ။
(ဘုရားတွမ်း ရဟန္တာသီး ထားသေ” မဟာကြိယား
ဉာဏ်း)။

၄၈။ ဂါးထားဆောင်းအံ့တာ၊ ငေါင်းလင်္ကာ၊

ကားမဂ္ဂုဏ်းလောင်း၊ ကိစ္ဆေဆောင်းဒွမ်ဒျား၊ ငတ်အားရွံး
ကပ်၊ သ၊ အဝ်းမဉ်လ၊ နဝ်၊ မလ္လိကထင်း၊ မွိုက်ရဲင်းခွန်နင်၊ သီ
မင်၊ စွိုင်ကျ၊ - စွီးလွေ၊ ငါ။

၄၉။ ဂါးထားလင်္ကာ၊ ကဗျာ

ကားမဂ္ဂုဏ်းလောင်း	-	ကိစ္ဆေဆောင်းဒွမ်ဒျား
အားရွံးဗွန်ကောင်း	-	ငတ်အေဝ်းကျိ၊ စာ၊
မင်းငါလ္လိကထင်း	-	မွိုက်ရဲင်းသတ္တဝါး
မရဏ	-	စွိုင်ကျ၊ စွီးလွေ၊ ငါ။

နင်ပတိပူဇိကာဝတ္ထု ထွေလဲဉ်း

၅။ မစ္ဆရိယကောသိယ သဋ္ဌေဝတ္ထု

ရာဇဂျီဟ်းခမ်းဝေင်၊ထျှ၊နဝ်၊ ဒုံမဉ်၊ “သက္ကာရ”အဝ်းတဒုံ၊
ဒုံနဝ်၊ သဋ္ဌေ၊ မဉ်၊ “မစ္ဆရိယကောသိယ” အဝ်းတဖြာ၊ အခြွေထာ၊
ကုဋ္ဌေးသွမ်၊ဆီ (သိန်၊ပေါင်၊သွမ်၊ရေင်)။

ကခြွေပဉ်တကားနဝ်၊နဝ်၊ နားမန့်၊တဗဲက်၊ မိ၊နာငါတဲ့ တဖေး
ဖိုတဝ်းဝင်၊၊ အဗွေခမ်းတဲ့ တအံးဗျိုန်းတဝ်း၊ အမဉ်အံးငါးတခိုးကျော်
ငါမဉ်းတဲ့ ငမ်းအတဗျို၊လို့ထို၊တင် ယျိုန်းမရမက၊ ကွဲညည လိန်၊
ပွောင်နေစဉ်း၊ တျို၊နဝ်၊တွေ့၊ အမာရီ -

“နာ၊နဝ်၊ ကွဲညည ကွဲပွောင်ပွောင် သ၊ယူးယဝ်၊ငါး အမျိုး
မိုင်၊?”

“မဉ်အံးငါး တခိုးကျော်၊ သမ်းငမ်းတဗျို၊လို့”

“နာ၊နဝ်၊ စောင်းမားလို၊ကေန့်၊နဲ့၊ နဲင်းကွို့၊တခိုးကျော်နဝ်၊
အီးလို့ခေါ်ကဲတကားမိုင်၊၊ ကျော်အံးဆောင်းမွိုင်၊ ကခြွေထာ၊ပဉ်
တကားယိုနောင်၊ ကျော်လွှးစဉ်း လို၊တဒုံလုမ်းတဲ့ နွောင်၊ဒျားမ
တောင်”

“တဒုံလုမ်း လွှးတောင်း”

“ပေါးနဝ်၊တဲ့ ကျော်လွှးငါ လို၊ကအုံတဖူး တလီးချင်းငါ”

“တောင်း”

“ပေါးနဝ်၊တဲ့ ကျော်လွှးငါ လို၊လမ်းထျှ၊ လမ်းသောင်ငါ”

“တောင်း”

“ပေါးနဝ်၊တဲ့ ကျော်လွှးငါ လို၊လမ်းကီငါ”

“တောင်း”

“ပေါးနပ်တဲ ကျော်အံး ခွေတွမ်းနာ၊ နီဖြာ၊ငါ”

“တောင်း”

“ပေါးနပ်တဲ ကျော်ဖေး နာတဖြာတားငါ”

“အွ”

နောင်ထွေတွော့၊ ငမ်းဝင်ထီးတင် ထင်းကျော်စွဉ်း အလမ်း
အထပ်ကီသွတ်၊ နွတ်ထပ်ကို၊ သူထပ်ဆလဖုးနပ်၊ သဲခါလို့တခါ၊
ဝဲခါလို့စွဉ်း သော်နပ်သွ။

သဋ္ဌေတမာဝါနပ်၊ ကုသိုလ်ပန်ချာ ပါလွဉ်အာတင် အီးလ၊
နွောင်၊ မဂ်ဖိုလ်အကျောင်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ အဝ်းထီး အဝ်းသေတင်
ထွဉ်းခန်း ပွေးမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း နဲင်းယို -

“တပဲ့မောဂ္ဂလ္လာန်း - မစ္ဆရိယကောသိယသဋ္ဌေ တမာဝါ၊
အဝ်းကျော်တခိုး အိုးအလမ်း အထပ်ကီသွတ်သူ၊ နေးတွမ်းနာ၊
တံ၊ခိုတင် လွေချ၊နား လွေခြစ်ယားထို၊ ထာ၊စေ၊အစွူးထွေခါ
ထူးလွဉ်ပါ တခိုးကျော်နပ်လဲင်း၊ ဟန်းနီယို ဘုရာ၊ခွေယင် ရဟန်း
ဝတ်၊ချာယင် တွံ၊တောင်းဒွမ်သွမ်း၊ အံပွေးဗော့၊ ကျောင်ကိုယို၊
သွံ၊ဗော့၊ တခိုးကျော်ငါ”

“မွေးသွ။ ဗွေးဩ”

ဗွေးမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း အားမခံနဲင်းနပ်ထွေတင် ရွံးသင်္ကန်း
ကျွေးနေးမိုးလောင်း၊ ဖျော်ဆောင်းစွေ့စွဉ်း ပတင်ပေါက်ငွါ၊ သဋ္ဌေ
ဖြား ကထင်းထီးတွော့၊ တနွေ့တနု၊ သုလျား၊ အဲ့တင်းအမဲ့ထွား

လွေ့စွဉ်း ပွေးမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း၊ ပွေးမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်းတဲ့ နေးတွမ်း
တံ၊ရိ၊တင် အံနယ် ကျွနယ် ပျနယ်အမျိုးမျိုးတဲ့ သဋ္ဌေဖြားရိုး-

“မဉ်ပျနယ် တံ၊ရိ၊နဲင်းမဲ့င်၊ပျ၊ နီဗွေးတလ၊နွေင်၊တဝ်း
တခိုးကျော်ယို တစိ၊စိ၊ တခံးလူးတဝ်းချားရင်၊ရင်၊ ကျွလင်၊ထိုးခန်း
လဲင်း” လဝ်းထွူစွဉ်းနဲင်းနဝ်၊။

တို့နဝ်၊တွေ့၊ ပွေးမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း အွဉ်းဝေါက်ထန်းစွဉ်းချား
မေးလူ၊ မေးလူးထင်းလူးတွေ့၊ အမဲ့ထီဟူးဟား၊ ငမ်းငါးမေးခိုးလမ်း
ယင် ရိုးဖေးခန်း အမာနဲင်းယို -

“ပါ၊ရဟန်၊သူ၊နဝ်၊ အတွူမွေးစွဉ်းထာ၊ ပေါးတလ၊တဝ်း
တခိုးယိုနဝ်၊ အလွီးတရကျ၊ထိုးတဝ်း၊ ကျော်ဖေးခန်း အစီးပေးပေး
ပေးနဝ်၊ တဗီးငါလဲင်း”

အမာဝဲစ်၊ တဝဲစ်၊ လွဉ်းသော့၊မွှိုင်းကို၊ တခိုးယို ကွဲအာအာ
သဋ္ဌေဖြားရိုး -

“နာ၊သော့၊အာငါး မတဝ်နဝ်၊ မဲ့င်၊ကို ခွေဝဲစ်၊သော့၊ခါးခါး
စံ၊မွှိုင်”

သဋ္ဌေဖြားနမ်း ကတိန်းဝဲစ်၊သော့၊တွေ့၊ ယိန်းအာအာထင်း
စွဉ်း၊ အမာချမ်တဖဲ့ အဝါ၊ချမ်တဖဲ့ ကျိုးအဲ့လူးတစိ၊ငါတဲ့ လ၊တဝ်း
လာ၊လာ၊ မာ၊ရာ၊ဒါးဒွါမ်၊ တသို၊ရီးရာ၊နေးစွဉ်း၊ တို့နဝ်၊တွေ့၊
သဋ္ဌေဖြားရိုး -

“အီး - မဉ်အံးမဉ်အိမ်းတဝ်းဒွါမ်၊ ယျတ်ထံစွဉ်းခြောင်း နာ၊လူး
ကြောင်းထိုးခန်းနဝ်၊ ရိုးနဲင်းနဝ်၊တင် -

အမာယျုတ်ငါးလွေ့ကပ် ပွေးမျတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း လက္ခံထွေတင်
အိုးအိုင်ယွသာ၊ ဟော်ဖေးခန်းဒျား ရတနာသွံပါ၊ ဂျုဏ်ကောဇူ၊
လူးထာ၊ အကျိုကျ၊ ပူးဇေးလွ အကျိုအင်း-စတင် ထာလူး
အကျို၊ အမျိုမျိုဖုံးနပ်သွ။

သဋ္ဌေတမာဝါ၊ ကတိန်းနားဟား တရာနဲင်းနပ်တင် သ၊ရေ၊
ငါးတွေ့၊ သဋ္ဌေဒေါလောင်း ငေါင်းနဲင်းယို -

“ဩဗွေ - ကျွဲလွင်အံ့ဒင်း ပလ္လင်းလောင်းယို၊ သွံသွေ
နီသွဉ်းသီးကလူး တခိုးကျော်နပ်၊ ပွေးဩ”

“ဒါယကာ သဋ္ဌေဟေး - နီဗွေဘုရာတွမ်း ရဟန်းအပါ၊
ငတ်ချာ၊ အီးသွံနီတကာသီး တခိုးကျော်ယို၊ အင်းအံ့ပွေ၊ အိုး
ကျောင်ကိုသူ၊ မဉ်းလွေတဲ ထွဉ်းတကာမ ရဲဉ်းတမြိုလဲင်း၊
လွေတွမ် ပွေးဘုရာထျသူ”

“ယိုခါ ပွေးဘုရာ အင်းမဲ့ကိုဗွေ?”

“အင်းယိုကိုလွေ၊ ညာလစ်ဆီငတ်၊ ယူးဇေး၊ အင်းသာ
ဝတ္ထိခမ်း ကျောင်ဇေးတဝွန်းကိုသူ”

“ကညာပဉ်တကာနပ်ဟ မဲ့မွူးခွယ်လထိုးဒျား မတပ်၊
မာနဲင်းမဲ့၊ အီးလွေအီဗွေ”

“ဇေးတွမ်းခွေတံခို၊ အမျိုညာနဲ့တကာ၊ ဇေးတဝွန်း
ကျောင်၊ ဖေးကအင်းရောင်စွဉ်း တကာသီးလမ်းငါ၊ ခွေမာထွာ
ဖေးဒါဒျား”

“မွေးသွ။ ပွေ”

ဗွေ့မျှတ်မောဂ္ဂလ္လာန်း မိဋ္ဌာန်းဖန်ဆင်းဖေးဝဲင် ဒဲင်ငါတဆင်း
ပေးဒျား တွိုးစွဉ်း ဇေးတဝွန်းကျောင်းကို၊ သဋ္ဌေယိုတမာဝါ၊ လွေ၊
ထေ ဗွေ့ဘုရားထျ၊ ပင်၊ ကျွဲသွမ်း၊ နီဗွေ့ဘုရားတွမ်း ရဟန်း
အပါ၊ ငတ်၊ ရှာ၊ ဖုံး ကျွဲအုံပြိုးထွူခါ သဋ္ဌေတမာဝါ၊ ကပ်လူး၊ ချင်း
ထူးနမ်းတာ၊ သွဲ၊ ခန်းဒျား၊ စွမ်းပါ၊ ပါ။

သွဲ၊ သွမ်းထွူယမ်း တခိုးလို့တမ်း အင်းအာနေက၊ လူးစားက
တကျောင်းလမ်း လို့တမ်းခွိုန်း အင်းကိုင်နေ၊ ထေဖေးထာ၊ ကိုအံး
သားဖုံး၊ အောင်းကိုင်ပြိုးပြင်းကထာ၊ သဋ္ဌေတမာဝါ၊ အံးထွူခါ
အင်းအာနေကဒျား၊ ထောက်၊ ထိုးဗားစွဉ်း ဇေးတဝွန်းကျောင်းထျ၊
ခြောက်၊ ကိုနပ်၊ သွ။

သဋ္ဌေတမာဝါ၊ နပ်၊ လွေ၊ ထေယင်း ဗွေ့ဘုရားထျ၊ ဟော်၊
ပျ၊ အနုမောဒနား တရာယား ကတိန်းသွတ်၊ နောင်၊ ခါ ထွာစွဉ်း
သောတာပန်း နီဖြာဖြာ၊ နားတရာထွူသင်၊ ချာ တယ်၊ နပ်၊ မာ၊ ငါ
တွေ့၊ ကုဋ္ဌေးသွမ်းဆီနောင်၊ ထွာအီစွဉ်းဒျား သားသနားတေား
အတွက် လူးလွေ၊ မပ်မပ်စွဉ်းဒျားနပ်၊ သွ။

နဲင်းမျိုးရောင်၊ တွေ့၊ ရဟန်းသီးဖုံး အုံပြိုးအံးဖြား ဗွေ့ဆရာ
မောဂ္ဂလ္လာန်းတွင်း နီဗွေ့ဘုရားကျွဲလွဉ်ရီ -

“တပဲ့သီးဖုံး အုံပြိုးဒေါ့လွ အမျိုးမဲ့င်”

“နီသွဉ်းသီး အံးဖြားဒေါ့ထန်း ဗွေ့မောဂ္ဂလ္လာန်းခရားဒျား
ဗွေ့သြ”

တို့နက်၊ခါတင် နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ ဟော်၊ဖေးတရား၊ဂါးထား နဲင်း
ယို -

၄၉။ ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓိ မဟေဋ္ဌယံ ။
ပလေတိ ရသမာဒါယ၊ ဧဝံ ဂါမေ မုနီ စရေ ။
(ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၃၆)

၄၉။ **ဂါးထားအနက်** -

ဘမရော - တမူခေါင်၊နက်၊ ပုပ္ဖံ - ကင်းတိုင်ယိုတဲ့နက်၊
ဝဏ္ဏဂန္ဓိ - ယောင်၊ဆင်၊အလွီးယိုတဲ့နက်၊ အဟေဋ္ဌယံ - ဖေးက
ကိုင်ထိုးမွှိုန်းတင်းတင်၊ အာဒါယရသံ - စုပ်၊ထူးဟောင်းဒါး အရ
သားထွူခါ၊ ပလေတိယထာ - ကျောင်းသင်၊ချာခန်းချာနောင်၊
အတို့င်း။

ဧဝံ (တထာ) - ပွဲးရွှိုင်းတဲက်ပိ ဗွန်ပိနက်၊နေနေ၊ မုနီ -
ရဟန်း (သီးအမျိုး)နက်၊ ပုပ္ဖံ - ကင်းဥပမား သဒ္ဓါးတဲ့နောင်၊
ဝဏ္ဏဂန္ဓိ - ယောင်၊လွီးဥပမား ဥစ္စားတဲ့နောင်၊ အဟေဋ္ဌယံ
(အဟေဋ္ဌယန္တော)- ဖေးကကိုင်မွှိုန်းတင်းတင်၊ အာဒါယရသံ -
ချင်းခေးတန်းတန်း လက်ခံထူးလွေ၊ ပစ္စေ၊ထွူခါ၊ ဂါမေ - ခုံကို၊
(မူးခိုအလောင်း) သူ့ရင်၊ စရေ - (ဆိုင်၊ချာတဲ့) ဟပ်ကျင်၊နင်း
နက်၊သွူ။

၄၉။ **ဂါးထား ပြန်းပအိုဝ်းခြင်ခြင်** -

တမူခေါင်၊နက်၊ ကင်းတိုင်ယိုတဲ့နက်၊ ယောင်၊ဆင်၊အလွီးယို

တဲနဝ်၊ ဖေးကကွဲင်ထို၊ မွဲးတင်းတင် စုင်၊ ထူးဟင်ဒါ၊ အရသာ၊ ထွဲခါ
ကျောင်းသင်၊ ချာခန်းချာ၊

နဝ်၊ အတွိုင်၊ ပွဲးခွိုင်၊ တဲက်အီ ဗွန်ပီနောင်၊ နေနေ၊ ရဟန်း၊
(သီးအမျိုး)နဝ်၊ (တကာသီး)သဒ္ဓါးတဲနဝ်၊ ဥစ္စာတဲနဝ်၊ ဖေးကကွဲင်
ထို၊ မွဲးတင်းတင် ချင်းခေးတန်းတန်း လကွဲးထွဲခါ ဒုံကို (မူးခို
အလောင်း)သူ၊ ရင်၊ (ဆဲင်၊ ချာတဲ) ဟင်ကျင်၊ နိုင်းနဝ်၊ သွဲ။

နားဗားတရာ၊ ယို အကျိုး

တရာ၊ ကတိန်းသွတ်၊ နောင်၊ လို၊ ပေါင်၊ အာ ထွာသောတာ၊
ပန်း-စတင်နဝ်၊ သွဲ။

လ၊ ဗဟုသုတ ၊ လ၊ အိသတိနိုင်းယို

ဟော်၊ ထွားသွဉ်ဗား မစ္ဆရိယကောသိယဝတ္ထုယိုနဝ်၊ -

- ၁။ လို၊ တလူးတင်းထာ၊ နဝ်၊ ဖေးနေကလူးလွဉ် ချ၊ နားဒေါ၊ သွဉ်
ဖေးဗား၊ ထွာအီဒါ၊ သားသနား အထောက်အပံး၊ ကော
ကလူးသားတဲ လ၊ အကျိုး၊ လ၊ တရာ၊ လို၊ အများတဲ ရက်၊
နိက်သက် ရိုးသေးချာအကျောင်း ၊
- ၂။ နီဗွေဘုရာ၊ နေးတံ၊ ခို၊ ပျ၊ မဉ်းဆွဲ၊ မ၊ တဲ လ၊ ချားစွဉ်းတဲ
ထွဉ်းချာတပဲ့၊ မောဂ္ဂုလ္လာန်း၊ ထွားနိုင်းယိုတင် ရော၊ ဖေး
တာ၊ ဝွန်းတပဲ့တဲ ဖေးဗား၊ တပဲ့တဲ ထူးတာ၊ ဝွန်း မ၊ ဖေးဗား
အကျောင်း-စတင်နိုင်းနဝ်၊ သေထွ၊ လ၊ အိသတိ၊ အာတန်။

ဟောဝ်တောင်၊ခရား

“အနုမောဒနာ” ကရိုနဝ်၊ “ကောကလူသား သုဖေးနေး
ကရေ၊ အလဲင်းလဲင်း၊ အမြိုက်မြိုက်တင် ထွားလွိုက်ဟော်ဖေး
တရာ”။

(အနု - အလဲင်းလဲင်း၊ အမြိုက်မြိုက်၊ မောဒနာ - သုဖေး
နေးကရေ)

၄၉။ ဂါးထား၊ ဆောင်းအံ့လင်္ကာ

ကောင်းလွီးကောင်းတင်၊ မကိုင်မဟူး၊ ခေါင်၊ထူးအထွိုင်၊
ပွဲးခိုင်၊နယ်ဖေး၊ တန်ပေးကောလူး၊ ခိုမူးသဒွါး၊ ဥစ္စားတမြို၊
ကိုင်ထို၊မွိုန်းတဝ်း၊ ဗွေစောင်းရဟန်၊ ချင်းချားသော့။

၄၉။ ဂါးထား၊ လင်္ကာကဗျာ

ကင်းလွီးကင်းတင် - မကိုင်ဟောဝ်ဒျား
ခေါင်၊ထူးသင်ဒါး - ပမားသေခါ၊
ကောလူးသားလို၊ - တမြိုသဒွါး
ကိုင်မွိုန်းတောင်း - စင်စပ်၊ ချင်းသော့ဟာ ။

မစ္ဆရိယ ကောသိယသဋ္ဌေဝတ္ထု ထွလဲဉ်း

၆။ ပါဝေယျကာ ဇီဝကဝတ္ထု

သာဝတ္ထိခမ်းကို သဋ္ဌေမူတဖြာနဝ်၊ အဝ်းလောင်းလူ၊ “ပါဝေယျ” အာဇီဝ တက္ကတွဉ်တဖြာ၊ လိုကအဝ်းဒါ၊ ဝေလမ်းထျးဖုံနဝ်၊ နားဗားနီဗွေဘုရာ၊ တရာတေားတင် အံးဖြားတရာ၊ အံးဖြားနီဗွေဘုရာ၊ ဂျဏ်းတေား အမျိုးမျိုး၊ သဋ္ဌေမူကတိန်းဟွီန် ငေါင်းအံးဖြားနိုင်းနဝ်တင် မဉ်ထင်းနိုင်းနိုင်းကျောင်၊ မဉ်နားနိုင်းနိုင်းတရာတော့၊ ရီခန်း ပါဝေယျနိုင်းယို -

“ဩဗွေ - ခွေသွဉ်း အီးလွေဘုရာထျး”

“လွေမိုးနိုင်း”

ပါဝေယျ အာဇီဝကတက္ကတွဉ်၊ ဖေးလွေတဝ်း၊ ရီအခွင်၊ ကားမိုင်လဲင်းလဲင်းတဲ့ ဖေးလွေတဝ်းတင် တွိုးတနီတော့၊ ‘မ္မုးရပ်ယို အီးလောင်းသွမ်၊ အွိုးလမ်းကို’ ထွဉ်းအပို ထင်းပင်သေ၊ နီဗွေဘုရာ၊ အပိုသမ်းလွေထေရီး ပါဝေယျ၊ လောင်းပျးနယ်အခရာ၊ ပါဝေယျ ဖေးလွေပင်တဝ်းတင် -

“လွေပင်တောင်း လတဝ်းဗွေ၊ ငမ်းငါး နီမိုးခွန်းလို”

“ပေါးနဝ်တဲ့ လွေဟိုင်း၊ ကွဲတော့ - နီလမ်းအဝ်းအွိုးယို အဝ်းအွိုးနဝ်နဝ်၊ ဒေါနယ်မိုးနော”

“မွေးသွူဗွေ၊ နားဒျား နီဗွေငေါင်း” သဋ္ဌေပိုမူနဝ်၊ လွေပင်သေ၊ ဗွေဘုရာ၊ မာခန်းနိုင်း တက္ကတွဉ်၊ ကသွဉ်ဖေးအတွိုင်၊ နဝ်သွူ။

နင်းမျိုးရပ်၊တွေ့၊ ပါဝေယျ အာဇီဝက တက္ကတွဉ်နပ်၊ ဖျော်
စောင်းစွဲလွဉ်စွဉ်းချား၊ သဋ္ဌေမူလမ်း၊ သဋ္ဌေမူလွဉ်းအံ့ချား၊ အခန်း
ဗျား၊ လိုလမ်းသောင်လမ်းထူးဖုံးတဲ့ လွဉ်မားကိုရဲဉ်းကို၊ တက္က
တွဉ်နပ်၊ ထင်းချား၊ နီဗွေးဘုရား၊ သေတင်းတဖူး။

အပါယံတဖူး၊ လိုတဖူး၊ နီဗွာန်းတဖူးမဉ်းတဲ့ နီဗွေးဘုရား၊
အင်းသေဟ နှိုင်းကျွဲတဖူး၊ သဲင်သဋ္ဌေမူလမ်းပေးနပ်၊ နီဗွေးဘုရား၊
ငမ်းပဲအကွင်နဲ့၊ သေစင်းစွဲတန်ချား၊ ကွပ်နောင်မ၊ နီဗွေးဘုရား၊
ကျွဲတိုင်းသဲင်၊ သဋ္ဌေမူလမ်း၊ သဋ္ဌေမူနမ်း၊ လောကျိုးဆွမ်း။

ပင်ထင်းလမ်းကီ နေးတွမ်း “ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ - ချိုင်းရွတ်၊
ထောင်းတွေ့၊ ဝိုင်းရိုးရိုးသေးသေး၊ နီဗွေးဘုရားထွါ၊ လွေငါကပ်
လူးခန်းသွမ်း၊ သွံလွမ်းထွါတွေ့၊ နီဗွေးဘုရားဟော်ဖေး၊ သွမ်းကျိုး
အနုမောဒနား၊ သဋ္ဌေမူနပ်သက်ငါး မရေးမရားတင် “သားဓု”
စွဉ်း သွံလင်း။

ပါဝေယျတက္ကတွဉ်၊ အင်းအခန်းဗျား၊ ဟိုန်လင်လွေ၊ သဋ္ဌေ
မူဟဲ့ “သားဓု” တင် အံ့ဒါးဒီးဒွမ် “တကားမူယိုနပ်၊ ထွာတင်းဒွမ်
ခွေတကားမူ” ယူးနှိုင်းနပ်တွေ့၊ ထန်းစွေးလွဉ်ငါ ခွန်းပါစွဉ်းနှိုင်း
ယို - “ဟေ့ ပါးမူယျတ် ထွီးမွူး၊ နားမလွှဲတိုး ရဟန်းဂေါတ
မနပ်၊ နားနပ်၊ ကုင်လဲဉ်း၊ ဝှစ်ထိုခန်းနပ်”

ခွန်းဆာသဋ္ဌေမူ အစားစား၊ ရှိလျားဘုရား၊ အမျိုးမျိုးထွါ
ပြေသင်ချာထိုခန်းချား၊ သဋ္ဌေမူနပ်၊ ဝင်သားမွေးစွဉ်းဝင်၊ သား
ကုင်မွေးစွဉ်းထား၊ တရားတဲ့ တယူးနွှောင်တင်းဒွမ်။

တို့၊ နှာဝှက်၊ တွေး၊ နီဗ္ဗေဒ၊ ဘုရားရှိ၊ -

“တကားမူပေး - ဝင်၊ ငေါင်းခွန်းနှစ်၊ ဟင်အွဉ်းတင်းသ၊ ကို၊
အွဉ်းမွှိုင်းသ၊ ကိုတင် ယူ၊ ဟေ၊ နီကဟင်မာ၊ နီတဟင်မာတင်းနှစ်၊
ငါ” ဘုရားမျှတ်ဗွေ၊ ဒေါ၊ ဖေးနဲ၊ နှစ်၊ ထွေ၊ ခါ ဟော်၊ ဖေးပါ တရား၊
ဂါးထား၊ နဲ၊ နှစ်၊ ယို -

၅၀။ န ပရေသံ ဝိလောမာနိ၊ န ပရေသံ ကတာကတံ ။
အတ္တနော အဝေက္ခေယျ၊ ကတာနိ အကတာနိ စ ။
(ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၃၉)

၅၀။ ဂါးထားအနက် -

ပရေသံ ဝိလောမာနိ - ဝင်၊ ဒေါ၊ ခတ်၊ နား ငေါင်းလျားဖုံး
နှစ်၊ န (မနသိကာတဗ္ဗာနိ) - သယ်၊ ခံ၊ ယံယျိုင်း အွဉ်းသော၊ မွှိုင်း
သ၊ ကို၊ ပရေသံ ကတံ - ဝင်၊ မာ၊ ထာ၊ မွေးနဲ့၊ ပရေသံ အကတံ -
ဝင်၊ မာ၊ ထာ၊ မွေးတင်းနဲ့ကရို၊ နှစ်၊ န (ဩလောကေတဗ္ဗံ)-သွမ်း၊
သွေ့ကျမ်းယား တွမ်းထွားမွှိုင်းတင်း၊ အတ္တနော ကတာနိ - နီမာ၊
ထာ၊ မွေးနဲ့၊ အတ္တနော အကတာနိစ - နီမာ၊ ထာ၊ မွေးတင်းနဲ့၊
အဝေက္ခေယျဇေ - အောင်းလို၊ စစ်ထွားချာဒျာ၊ နီအမွေးအမားယို
လွှမ်းသွေ့။

(န မနသိကာတဗ္ဗာနိ၊ န ဩလောကေတဗ္ဗံ၊ အဋ္ဌကထာ-၂၃၉)

၅၀။ ဂါးထား၊ ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ဝင်းဒေါ်ခတ်နား၊ ငေါင်းလျားဖုံးနပ်၊ သယ်ခံယံယွှန်း အွင်း
မွှိုန်းသကို၊ ဝင်းမာထား၊ မွေးနဲ့ - မွေးတင်းနဲ့ ကရိုးနပ်၊ ကဲ့ရဲ့
ကျုံးယား တွမ်းထွားမွှိုန်းတင်း၊ နီမာထားမွေးနဲ့ မွေးတင်းနဲ့ အင်း
လိုစဲစ်ထွားချာဒျား၊ နီအမွေးအမား၊ ယိုလွှမ်းသွ။

နားဟားတရားယို အကျိုး

ဟော်တရားယို ကတိန်းသွတ်နပ်၊ သဌေးမူးနပ်၊ ထွာစွင်း
သောတားပန်း၊ လိုအာအတွက်တားလဲ့ အကျိုးအင်း အာငါးနပ်၊
သွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နဲင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်ဗား၊ ပါဝေယျကာ ဖိဝကဝတ္ထုယိုနပ် -

၁။ ကိုကွယ်ဆရာ၊ ထွားလွှိုက်ဗား၊ ဆရာမား ဆရာမွှိုက်
အငေါင်းနပ်၊ အင်းလိုနားတင်း၊ အကျိုးအင်းရားနပ်၊ မာ
ရဲင်းရဲင်း၊ မာထွာထွာဗား အကျောင်း ၊

၂။ ငေါင်းခတ်နား၊ ငေါင်းခိုလျားဖုံးယို အွင်းသော့မွှိုန်းသကို၊
ထွားမွှိုန်းဝင်းအမား - ထွားချာနီထားမာ၊ အကျောင်း စတင်
နဲင်းနပ်၊ သေထွာ - လ၊အိသတိ၊ အာတန်။

ဟောဝံတောင်၊ခရား

ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ-ဝိုင်းခွောင်းရွှေ ငတ်းထွောင်းကရိုးနီ၊ “ခင်းလောင်း
နီပင်၊ စူ(ယာ၊)နီပင်၊ ကတောင်” ယိုငတ်းထွောင်းနပ်၊ ခွောင်းရွှေ
လင်၊ဗား (နီကအုံဒင်း) ဟမ်းပဲဉ် - စတင်နင်းနပ်၊သွ။

(သတိ၊ - မဉ်းဝိုင်းဘုရား သံဃား ဆရာမွိုးဖါ လို၊ဖြား
လို၊တန်နပ်၊ ဖူးပါဆေးလိပ်ကျို့၊ ပအင်ပါ ဆင်ပါ တောင်းပွါ၊
ဖဲဉ်းပါတောင်းပျား၊ ဖဲဉ်းပါန၊ ဖဲဉ်းပါတနတ် - စတင်နင်းနပ်၊နပ်၊
ထွားဖဲဉ်းမဲ့တင်း၊ ယေန်၊ကေးတင်း၊ မာ၊မွါန်းသွာ့နဲဉ်းနပ်၊)

၅၀။ ဂါးထား လင်္ကာဆောင်းအံ့တား

ဝင်၊ဒေါ၊ဝတ်၊နား၊ ငေါင်းခိုးလျားဖုံးယို၊ သ၊ကိုအွဉ်းမွါန်း၊
ယံယွါန်းထိန်၊ခါ၊ ဝင်၊မားမွေးနဲ့ - မွေးတင်းနဲ့လျား၊ ထွားမွါန်း
လာ၊လာ၊ နီမားမွေးနဲ့ - မွေးတင်းနီပင်၊ လို၊စစ်ချာဒျား၊ နီမွေး
မားလျှမ်း၊ ဆရာဘုရား သွဉ်ခါ၊နဲဉ်းနပ်၊သွ။

၅၀။ ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

ငေါင်းလျားဖုံးယို	-	သ၊ကိုမအွဉ်း
ဝင်၊မား နီယွါန်း	-	ထွားမွါန်းအလွဉ်း
နီမွေး-မားပါ	-	စစ်ချာလို့စွဉ်း
နင်းနပ်၊မ	-	ခွ၊သ၊ ဘုရားသွဉ်

ပါဝေယျကာ ဖိဝကဝတ္ထု ထွ၊လဲန်း

၇။ ဆတ္တပါဏီ ဥပါသကဝတ္ထု

သားဝတ္ထိခမ်းကို ကမဉ်း “ဆတ္တပါဏီ” ဥပါသကားယိုနဝ်၊ ဒါးအံ့ပိဋကတ်သွံဘွံ၊ ထွာ ‘အနားဂါမ်း’ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အဝ်းအံ့လင်၊ ဗွေဘုရားထျှ၊ အတွင်၊ ပသေနဒီ ကောသလခွန်တန် ဖျော်လွဉ်၊ ဆတ္တပါဏီ ထွိုင်းရိုးသေးတမ်း၊ ကျိုးဆွမ်းတမ်းတင် ခွန်သ၊ လျားထာ၊ နီဗွေဘုရား အဝ်းသေထွာ၊ ကွပ်နဝ်မ၊ -

“တကားခွန်တန်ဟွေး - ဆတ္တပါဏီယိုနဝ်၊ ထွာပညားအဝ်း သားတဖြာ၊ ထီးသေလဲဉ်းသွူတရား၊ ဒါးအံ့ခါ၊ ပိဋကတ်သွံဖွံ၊ အကျိုးအဝ်း - တအဝ်းတမ်းနဝ်၊ လဲပ်လဲသေဒါး”

နီဗွေဘုရား တိန်းအံ့ဖြားနဲဉ်းနဝ်တင် ခွန်သ၊ ရောင်းချာယင်းနဝ်သွူ။

တိုးတနီ၊ တော့၊ ခွန်အဝ်းပျသာဒ်လောင်း ထီးလင်၊ ဆတ္တပါဏီတင် ထွဉ်းအလို၊ ဟဲ့ထင်းဟော်ကီ၊ ဆတ္တပါဏီနဝ်၊ ရှပ်ထီ၊ ဗောင်းခင်းဖါး လွဉ်ဉ်းရိုးသေးဒျား ခွန်တန်။

“ဆတ္တပါဏီ - နာ၊ လွဉ်ခွေထျှ၊ ယိုနဝ်၊ ပွိုးထမုဲင်၊ ရှပ်ထီ၊ ဗောင်းခင်းဖါး”

“နီဗွေဟဲ့၊ ရှိနဝ်တင် ရှပ်ထီ၊ ဗောင်းခင်းဖါးဒျား”

“ခွေယိုနဝ်၊ ခွန်ကရိုးနဝ်၊ နာ၊ သေတမ်းနဲ”

“သေဒျား”

“နဝ်ဟ တိုးနဝ်တနီ၊ နာ၊ မရိုးသေးတမ်းခွေအီ”

“ဘုရားနဝ်၊ မျတ်လဲဉ်းခွန်၊ အံ့လဲဉ်းအမျတ်သွတ်၊ ဘုရားငါတင် ရိုးသေးတောင်းဒျား”

“နာ၊ဒေါ၊နဝ်၊ မွေးချား၊ လွဉ်သွဉ်ဖေးလိတ် ဟော်ကီ၊ လွဉ်
ဟော်၊ဖေးနီတရာ၊ ဟော်လောင်းယိုမြိုင်”

“လို၊ဟော်လောင်းဖုံးနဝ်၊ လို၊ဟပ်ပါ၊ လို၊ကိုင်ပါ၊ ဘော၊ရန်း
အာငါး၊ လွဉ်နွောင်၊တဝ်း၊ ပင်၊ချားသွော့ စောင်းမွေးရဟန်၊ တပါ၊
ပါ၊လဲင်းမွေး”

“မွေးသွူ၊ ပေါးနဝ်၊တဲ့ သဲင်၊ဟဲင်း၊ လ၊လဲင်း”

ခွန်ကောသလနဝ်၊ လွေ၊ထေ့ နီဗွေးဘုရာ၊ထွူတင် -

“ဩဗွေး - နင်၊မိဖုရာ၊ ‘မလ္လိကာ’တွမ်း နင်၊မိဖုရာ၊ ‘ဝါသ
ဘခတ္တိယာ’နဝ်၊ မဉ်သွဉ်ငါး တရာ၊ဓမ္မ ပိဋကတ်ကျမ်၊ဂန်းတွေ့၊
ရွေးဖန်းဖေးသွော့ ရဟန်၊တပါ၊ မွေးဩ”

ခွန်တန်လင်းနဲင်းနဝ်၊တင် နီဗွေးဘုရာ၊ ဖေးတားဂွန်း မွေး
မျတ်အာနန္ဒာ၊ ပွေးအာနန္ဒာ၊ လွေ၊သွဉ်ဖေးဟး ဈမ်းနီ၊နီ၊ တွိုးတနီ၊
တွေ့၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ရီစွော့၊နဲင်းယို -

“အာနန္ဒာ - နင်၊မိဖုရာ၊ဖုံးနောင်၊ သွဉ်ရိုးရိုးသေးသေးနေ
ဟောင်း၊ ပြန်းအံ့နေဟောင်း၊ ဒါးနေဟောင်း”

“ဩဗွေး - နင်၊မိဖုရာ၊ မလ္လိကာနဝ်၊ သွဉ်ရိုးရိုးသေးသေး
မွေး၊ ပြန်းအံ့မွေး၊ ဒါးမွေး၊ နီဗွေးဘုရာ၊သီးဖူးဝေး နင်၊မိဖုရာ၊ ဝါ
သဘခတ္တိယာနဝ်၊ သွဉ်ရိုးရိုးသေးသေးတဝ်း၊ ပြန်းအံ့တဝ်း၊ ဒါးတဝ်း
မွေးဩ”

အမွေးအမွေးအတိုင်း၊ အမဲဉ်းအမဲဉ်းအတိုင်း၊ လင်းနယ်နဲင်း
နဝ်၊တင် နီဗွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ကျာ၊ဖေး တရာ၊ဂါးထားနဲင်းယို -

၅၁။ ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ အဂန္ဓကံ ။
 ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ၊ အဖလာ ဟောတိ အကုဗ္ဗတော။
 (ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၄၂)

၅၁။ **ဂါထာအနက် -**

ရုစိရံ - တင်းတယ်ချား၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ - တရေချား၊ ပိ-
 ကွေးတွေ့၊ အဂန္ဓကံ - အလွီး(ဟွမ်)အဲဉ်ထင်း၊ ပုပ္ဖံ - ကောင်းနပ်၊
 နပ်၊ အဖလံ - ကောချသားအတွက်တာ၊ ကောင်းယိုမာ၊ ဟွမ်ဖေး
 ဒါးတင်း၊ အကျိုအဲဉ်ထင်းခြာ၊ ဟောတိယထာ - ထွာနဲင်းနပ်၊
 အတိုင်၊ ဧဝံ(တထာ)- ပွဲးခွိုင်၊ တဲက်အီ ဗွန်ပီနဲင်းနပ်၊ နေနေ၊
 သုဘာသိတာ - ကဟော်၊ ယံယံဒါး၊ ဝါစာ - ဘုရားငေါင်းမျတ်
 ပိဋကတ်သွံဖွံးနပ်၊ အကုဗ္ဗတော - လွှာက်၊ နားလွဉ်၊ တင်းသား
 အတွက်တာ၊ အဖလာ- မာ၊ ဖေးဒါးတင်းတမျိုမျို၊ အကျိုအဲဉ်
 ထင်းခြာ၊ ဟောတိ - ထွာထို၊ ချားနဲင်းနပ်၊ သွ။

၅၁။ **ဂါထာ ပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -**

တင်းတယ်ချား၊ တရေချား၊ ကွေးတွေ့၊ အလွီး(ဟွမ်)အဲဉ်
 ထင်း ကောင်းနပ်၊ နပ်၊ ကောချသားအတွက်တာ၊ ကင်းမာ၊ ဟွမ်
 ဖေးဒါးတင်း၊ အကျိုအဲဉ်ထင်းခြာ ထွာနဲင်းနပ်၊ အတိုင်၊ ပွဲးခွိုင်၊
 တဲက်အီ ဗွန်ပီနဲင်းနပ်၊ နေနေ၊ ကဟော်၊ ယံယံဒါး၊ ဘုရားငေါင်းမျတ်
 ပိဋကတ်သွံဖွံးနပ်၊ လွှာက်၊ နားလွဉ်၊ တင်းသားအတွက်တာ၊ မာ၊
 ဖေးဒါးတင်းတမျိုမျို၊ အကျိုအဲဉ်ထင်းခြာ ထွာထို၊ ချားနဲင်းနပ်၊ သွ။

၅၂။ ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ သဂန္ဓကံ ။
 ဧဝံ သုဘာသိတာ ဝါစာ၊ သဖလာ ဟောတိ ကုဗ္ဗတော။
 (ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၄၂)

၅၂။ ဂါထာအနက် -

ရုစိရံ - တင်းတယ်များ၊ ဝဏ္ဏဝန္တံ - တရားများ၊ သဂန္ဓကံ - အလွီး (ဟွမ်)တဲ့ အင်းများ၊ ပုပ္ဖံ - ကောင်းနင်းနောင်၊
 (သဖလံ - ကောဇ္ဈသား အတွက်တာ၊ မာဟွမ်ဖေးဒါးယိုယို၊ အကျိုးအင်းအာ) ဟောတိယထာ - ထွာနဲင်းနင်းအတိုင်း၊ ဧဝံ (တထာ) - ပွဲးခွိုင်းတက်အီ ဗွန်ပီနဲင်းနင်းနေနေ၊ သုဘာသိတာ - ကဟော်ယံယံခါဒါ၊ ဝါစာ - ဘုရားငေါင်းမျတ် ပိဋကတ်သွံဖွဲးနင်း၊ အကုဗ္ဗတော - လွှာက်နားသားအတွက်တာ၊ သဖလာ - မာချမ်းသားဖေးဒါး အမျိုးမျိုး အကျိုးအင်းအာ၊ ဟောတိ - ထွာထိုနဲင်းနင်းသွ။

၅၂။ ဂါထာ ပြန်ပုဒ်အိုင်းခြင်ခြင် -

တင်းတယ်များ၊ တရားများ၊ အလွီး(ဟွမ်)တဲ့ အင်းများ၊ ကောင်းနင်းနင်း ကောဇ္ဈသားအတွက်တာ၊ မာဟွမ်ဖေးဒါးယိုယို၊ အကျိုးအင်းအာ ထွာနဲင်းနင်းအတိုင်း ပွဲးခွိုင်းတက်အီ ဗွန်ပီနဲင်းနင်းနေနေ ကဟော်ယံယံခါဒါ၊ ဘုရားငေါင်းမျတ် ပိဋကတ်သွံဖွဲးနင်း လွှာက်နားလွဉ်းသား အတွက်တာ၊ မာချမ်းသားဖေးဒါးအမျိုးမျိုး အကျိုးအင်းအာ ထွာနဲင်းနင်းသွ။

နားဗားတရာယိုအကျိုး

ဟော်တရာကတိန်းသွတ်နပ်ခါ လိုအာဖုံးနပ် ထွာသော တားပန်း-စတင် နှိုင်းနပ်သွ။ ဟော်တရာယိုနပ် လိုအာအတား အကျိုးအင်းအာင်းနပ်သွ။

လဗဟုသုတ ၊ လအီသတိနှိုင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်ဗား ဆတ္တပါဏိဥပါသကာဝတ္ထုယိုနပ် -

- ၁။ လိုလမ်းဒါးအံ့ ပိဋကတ်သွံဖွဲးတဲ့အင်း၊ နပ်မိဖုရားသီး သွဉ် ပိဋကတ်သွံဖွဲးတဲ့ အင်းအကျောင်း ၊
- ၂။ ဘုရားငေါင်းမျတ် ပိဋကတ်အတွိုင်၊ လွှောက်နားလွဉ်မ၊ အကျိုးအင်း၊ ပေါးလွှောက်နားလွဉ်တင်းနပ် အကျိုးအဲဉ် ထင်းအကျောင်း - စတင်နှိုင်းနပ် သေထွေလအီသတိ အာတန်။

ဟောဝ်တောင်ခရာ

“ပိဋကတ်သွံဖွဲး” ကရိုးနပ် ဝိနယ်ပိဋကတ်၊ သုတ္တန်းပိဋ ကတ်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်နပ်သွ။

၅၁။ ဂါးထားလင်္ကာ ဆောင်းအံ့တား

တင်းတယ်ယောင်းအင်း၊ ကောင်းလွီးအဲဉ်ထင်း၊ ထူးဟင်း တွမ်ဒု၊ ဟွမ်လတင်းလို၊ အကျိုးအဲဉ်ထင်း၊ ဗွေစောင်းဥပမား၊ ဗွန်ချားနေနေ၊ ဟော်ထေငေါင်းမျတ်၊ ပိဋကတ်နပ်၊ တောင်မတ် မနား၊ ဝွေတားတားယို၊ ချမ်သားကင်ထို၊ အကျိုးအဲဉ်ထင်းနှိုင်း

နဝ်းသွၼ်။

၅၁။ **ဂါးထာ၊ လင်္ကာ၊ ကဗျာ**

တရေ၊ လွီးထောင်း - ယံတင်းမျိုးကောင်း
ဟွမ်တင်းတွမ်သား - ယူးထွားသွော့နဝ်း၊
ဘုရာ၊ ငေါင်းမျတ် - ပိဋကတ်သွံဒေါင်း
လွော့က်၊ လွဉ်းတင်း - အဲဉ်ထင်း ကျိုးယံဟပ် ။

၅၂။ **ဂါးထာ၊ လင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့တား**

တင်းတယံ၊ ယောင်အင်း၊ ကောင်းလွီးနွမ်ဟွမ်၊ တွမ်ချုးသား
တား၊ ဟွမ်ဟွိုင်းငါးလို၊ အကျိုးအင်းအီ၊ ဗွန်ပိနဝ်းနေ၊ ဟော်၊ ထေ
ငေါင်းမျတ်၊ ပိဋကတ်နဝ်း၊ တောင်မတ်နေးနား၊ ဝွေတွက်တားယို၊
ချမ်းသားလ၊ ယို၊ အကျိုးအင်းအာ နဲင်းနဝ်းသွၼ်။

၅၂။ **ဂါးထာ၊ လင်္ကာ၊ ကဗျာ**

တရေ၊ ဟွမ်မွေး - ယံမွေးမျိုးကင်း
ဟွမ်ဟွိုင်းတွမ်သား - ယူးထွားသွော့နဝ်း၊
ဘုရာ၊ ငေါင်းမျတ် - ပိဋကတ်သွံဒေါင်း
လွော့က်၊ လွဉ်းနား - အင်းငါး ကျိုးယံဟပ် ။

ဆတ္တပါဏိ ဥပါသကားဝတ္ထု ထွၼ်လဲန်း

၈။ နင်၊ဝိသားခါးဝတ္ထု

နင်၊ဝိသားခါးနင်၊ အမိမည်၊ “ဓနဉ္စယ”သဋ္ဌေ၊ အမိုးမည်၊ “သုမနဒေဝီ”၊ ဝိသားခါး သက်ကထင်းလ၊ နွတ်၊နောင်းကိုနင်၊ နီဗ္ဗေဘုရာ၊ တွမ်းတပွဲ၊သုံးယား ကျွဲလွှဲဝင်၊ဘဒ္ဒိယတင် အမိ ဖြား “မေဏ္ဍက”သဋ္ဌေတန်ရိုးဖေး အလီ၊မူးပေးနင်းယို -

“လီ၊မူးပေးဟွေး - သီလို၊မူးပေးတဲ့ ဖေးကထွာမင်္ဂလာ၊ နီတဲ့ ဖေးကထွာမင်္ဂလာ၊ ဟဲ့၊တွမ်းနားသွ၊မူး အဖြာငတ်၊ရျာ၊ လွေ၊ ကျိုးဆွမ်းနင်းနင်း ဗ္ဗေဘုရာ၊နေား”

“မွေးငါး ဖါဖြား”

လွေ၊ကျိုးဘုရာ၊ နားဟားတရာ၊တင် ဝိသားခါးသီး တွမ်း အမိဖြားနင်၊ ထွာစွဉ်းသောတားပန်း၊ လောင်၊ကပ်သွမ်း တကွိုး၊ လာစွဉ်းနင်၊သွ။

ဝိသားခါးသီးဖါ ဓနဉ္စယသဋ္ဌေ၊နင်၊ ကွီတယ်၊ခေါ်ခေါ်ဝင်၊ တင် ခွန်ကောသလ ဖေးတယ်၊ခန်း ဝွေ၊ခမ်းကို၊ ဝင်၊ယိုဖန်ဖေး အမည်၊ “သာကေတ”၊ တွမ်းသာဝတ္ထိခမ်းနင်၊ အောင်းခါးညာ၊ နွတ်၊ယူးနေားနင်၊သွ။

သာဝတ္ထိခမ်း ‘မိဂါရသဋ္ဌေ’နင်၊ အပိုအောင်းတဖြာ၊ အမည်၊ ‘ပုဏ္ဏဝဗုဒ္ဓ’၊ အမိုးအမိ ထွဉ်းတေားလမ်းတဲ့ တမာ၊ငေါင်းတမ်း၊ တိန်းအာလင်း၊ အာလင်းငါးတွေ့၊ အပိုဒေါ၊နဲင်းယို -

“အဟင်ငတ်၊ဒေါင်း ကအင်းဒါး မူးနံ၊နင်၊ ထုမ်းဝံ၊သွေ့လဲ့င်း၊

မင်းမော့နပ်၊ ခွေတော့လမ်းချား၊ အပိုရိုးနဲ့နပ်တင်ခါ အမိုးပါ
ထွင်း ပုဏ္ဏားသွပ်၊ ဖြာ၊ လွေထုမ်း၊ ဖေးလွေပါ ဂူလူလက်ဆောင်း
ကောင်းပြယ်ခံ၊ ဝှေးသီးလွေထုမ်းရိုး ဝေင်တန်တန်ကိုဖုနပ်၊ မော့
တမ်းတင် သင်ချာ၊ တွိုးဝေင်သာကောတော့၊ အံ့ပဆားသော့
တရွပ်ကို၊ တရွပ်ယိုအင်းဟေ့၊ ထီခြောင်ထု၊ တနုစွဉ်း မူးနံ့ဖုံး
လင်လူးထီ၊ မိုးလောင်းကီ ခမ်းလော့လင်၊ မူးနံ့ဖုံးလွင်းပြိုးသော့
တရွပ်ကို၊ အဆွဲငှက်သွတ်ယိုတဖြာနပ်၊ လွဉ်ချားယွယွ -

“ပိုမူဗွာဟွေး - ဝင်ကလွင်းခမ်း ပငါပရာနပ်၊ တွိုးပိုမူမလွင်း
နဲ့တမ်းဝင်အီ”

“မိသီးဖုံးဟွေး - ခွန်တန် ဆင်ရတနာ၊ ရဟန်း၊ လိုမူး
ယိုလစ်စားနပ်၊ လွင်းထာ၊ တင်းတယ်တမ်း”

တိန်းဟွဲနီငေါင်းနဲ့နပ်တင် ယိန်းသုရေစွဉ်းချားတွေ့-

“ယို - ပိုမူဗွာ၊ ကောင်းပြယ်ခံယိုနပ်၊ တွိုက်တန်းချား
ပိုမူး၊ လက်ခံထူးသော့နော့”

ပုဏ္ဏားတိန်းရိုးနဲ့နပ်တင် နင်ပိသားခါးတဲ့ -

“အော် - ယိုနပ်၊ ဝင်လွဉ်ရီခွေဟယို” သုကိုယူးတော့နဲ့
နပ်တွေ့၊ ရီခန်းနဲ့ယို -

“နီမိသီး အင်းဝေင်မုင်လွဉ်”

“အောင်းသာဝတ္ထိခမ်းလွဉ်”

“နီမိသီးသဋ္ဌေနပ်၊ အမည်ဟဲ့နဲ့မုင်”

“အမည်ဟဲ့၊ မိဂါရသဋ္ဌေ”

“မိဂါရသဋ္ဌေပိခိုနဝံ၊ အမည်၊ဟဲ့၊နဲ့၊နဲ့၊မဲ့၊”

“အမည်၊ ဟဲ့၊ ပုဏ္ဏဝဗုဒ္ဓ”

နဝံ၊ဝိသာခါးတဲ့ “နီလို၊မျိုး၊ဒျား၊ ခြွေခြားနဲ့၊နဲ့၊ဝင်၊” ယူ၊
တော့၊နဲ့၊နဝံ၊ထွေ၊တင် ငေါက်၊ယွယွင် အကတူ၊ အွဉ်းပယျမ်းလွှဲ၊
ထူးခန်းဒျား ကောင်းပြယ်၊ခံ၊နဝံ၊သွ။

ဝိဝိသာခါးမျိုး၊ဖါထူး၊ အခွင်၊တိန်းလ၊ထွေ၊တင် သင်၊ဒေါ့၊နယ်
ပုဏ္ဏဝဗုဒ္ဓ မွိုး၊ဖါတွေ့၊ သ၊ရေ၊ပငါပရာ၊ တိန်းလွေ၊ကျိုးသင်၊
ဝိသာခါးနဝံ၊ မဟာ၊ရားဇာ၊ ခွန်တန်ကောသလတဲ့ပါ၊ လို၊အာမွေး
စွဉ်းထာ၊ ဝိသာခါးသီး၊ဖါ ဖေးအပိုမူးဗွာ ငေါင်းငါ့၊သဝါဒ အချက်
တဆီထွေ၊ခါ အပိုမူးဗွာ သင်၊လွဉ်၊ခန်းဒျား အဝါ၊ အချွေးအရံ၊ဖုံးတဲ့
သင်၊လွဉ်၊ပြိုးအာတန်နဝံ၊သွ။

တို့၊သင်၊သာဝတ္ထိခမ်း အဖူလမ်းနဝံ၊တဲ့ ဝင်၊ကျိုးဆွမ်းဖေး
ဆွမ်း၊ တခြိုးအမျိုး၊မျိုးတဲ့ အာတန်၊ တခြိုး၊ဥစ္စား၊ ကအာငါးတဲ့
ဝိသာခါး၊ ထင်းဟားတင်းကျောင်း၊ လောင်၊ဟားတင်းသွမ်း။

ပွိုးထမဲ့၊နဲ့တင် မိဂါရသဋ္ဌေနဝံ၊ ကို၊ကွယ်၊တင်းဘုရား၊
ကို၊ကွယ်၊ဒျား အစေလက တက္ကတွဉ်၊ တို့၊တရောင်၊တွေ့၊ ပင်၊
သင်၊တက္ကတွဉ်၊ ကထင်းတို့၊လမ်းကီနဝံ၊ -

“လွေ၊ဟဲ့၊လွဉ် ခွေပန် ဝိသာခါးသူ၊ ထွဉ်းလွဉ်ဝိုင်း ရဟန္တာ
ဖုံးယိုဟိုင်း”

ဝိသာခါး၊ ကတိန်းလွဉ်ထီးတက္ကတွဉ်၊ ဆင်၊ကွဉ်၊ပါတင်း
တွေ့၊ တဟေ့၊လဲ့၊ တဟေ့၊လ၊ တသုတ်၊တသက်၊ တလူးတလင်း

ထွားစဲင်းဗွိုန်းဒွါမ်၊ ဟွိုန်ထီးတရီ ပထူယဲ့င်ထီ ထိုချာထိုစွဉ်း တလဲင်းချင်။

“တကာဒသဋ္ဌေတန် လိုမူဟောဝ် အလောင်းအလင် လ၊ နှောင်တင်းနဲ့၊ မလွေရီတို့ရ် ရဟန်ဂေါတမတပဲ့၊ ပါမူယျုတ်တန် နဝ်၊ ဝါးသဲင်ထိုခန်းလဲ့င်း”

တက္ကတွဉ်းဖုံး ထွဉ်းဝါးသဲင်စွဉ်းတဲ့ မိဂါရသဋ္ဌေ တဝါးသဲင် တင်းဒွိုန်း၊ တွိုးတရောင်တွေ့၊ ရဟန်တပါလွဉ်တွိုးစွာသွမ်၊ မိဂါရသဋ္ဌေလမ်း၊ မိဂါရသဋ္ဌေ အင်းထီးသွူတဲ့ မာနဲင်းတထီးတင်း တင် ဝိသာခါး လင်းစွဉ်းချာရ် ရဟန်နဲင်းယို -

“ကွဉ်းတော့တော့ချာဗွေ၊ နီသွဉ်းသီးဖူယိုနဝ်၊ အံးချာ အလီလွမ်း ဗွေဩ”

ဝိသာခါး တိန်းလင်းနဲင်းနောင်တင် “အံးအလီ” ကရီနဝ်၊ “အံးအေ” သဋ္ဌေဖြား သဘော်ပေါက်နဲင်းနဝ်တွေ့၊ သလျား မွေးစွဉ်း ဝိသာခါး၊ ထွဉ်းစွဉ်း အလိုဖုံးနဲင်းယို -

“ဝါးသဲင်ထိုခန်း ပါမူယျုတ် ဝိသာခါးယိုဟဲ့င်း၊ အရီကဲဉ်း မွေးစွဉ်းခွေ”

ထေအသ၊ ထွိုင်းထို၊ အလိုဖုံးတဲ့ ဝါးသဲင်ဝိသာခါး တဗွိုန်း တောင်းတဖြာဖြာ၊ ဝိသာခါးထွဉ်းလွေဟဲ့၊ လိုဖြားလိုတန် သွမ်၊ ဖြာထွူတင် ဝွေသျင်ပျာနယ်နဲင်းယို -

“အံးအလီ - ကရီနဝ် (အံးအေမွေးတင်း) နီဖူယိုနဝ်၊ ဇာတ်ကရီးပန်အွဉ် မာလွဉ်ဗားကုသိုလ်းတင် တွိုးသင်ဘာဝယိုနဝ်၊

ခြွေခြား၊ အံးဟးအွဟး၊ ကအံးအွဟးယိုနဝ်၊ အံးအွအျား ကုသိုလ်း
အကျို၊ အလီ၊အျား၊ ကုသိုလ်းတသာနဝ်၊ ဝွေတမာတဝ်း၊ ရေး
ရွယ်နဲင်းနဝ်၊ လဝ်းအျား၊ မွေးတဝ်းနဲနဝ်၊ အပဲစ်အဝ်းကဲနဲင်းမုင်။”

သျင်၊ပျသွဲနဲင်းနဝ်၊တဲ့ မိဂါရသဋ္ဌေ၊ သ၊ရေ၊ နွှောင်တဝ်း
ဒွိုန်း၊ သျင်၊ပျနယ်ဟးပါစွဉ်း အမိဩဝါဒတဆီနဝ်၊ယင်၊ အလောင်း
အလင်ယင်၊ ဝိသာခါဒေါနယ် ပဉ်ခန့်ခန့်၊ သျင်၊နယ်ပဉ်ချက်ချက်
တင်တွေ့၊ မိဂါရသဋ္ဌေ၊ ဒေါသောထာ၊ လ၊ဒွါမ်၊ တောင်ပြန့်ချာ
ဟးစွဉ်း ဝိသာခါ၊ တွိုးနဝ်၊တွေ့၊ ဝိသာခါ၊ ဒေါစွဉ်းနဲင်းယို -

“ဗါသဋ္ဌေဟွေး - ခွေသွဉ်းယိုနဝ်၊ (ဗုဒ္ဓဘားသာ)၊ အံ
ကင်တွမ်း၊ ရဟန်းသံဃာတဒါတဝ်း၊ မဉ်းလောင်ကပ်ဟး ရဟန်း
သံဃာသွမ်၊မ၊ ခွေသွဉ်းအံယိုကို၊ ပေါးတကပ်ဟးတဝ်း ရဟန်း
သံဃာသွမ်၊နဝ်၊ သင်၊အံချာအျား နီမွိုးနီမိထျ၊”

“သင်၊မွိုန်းပိုမူး၊ သင်၊မွိုန်း - သင်၊မွိုန်း၊ ပိုမူး ကမ်းသွိုန်း
ကမ်းသ၊ ပင်၊ရဟန်းသံဃာ၊ ကပ်ယင်းအျားသွေ့ သွမ်ဟင်း”

လ၊လဲဉ်းအခွင်၊တင် နဲင်းမွူးရောင်တွေ့၊ ပင်၊မွေးဘုရာ၊
ပင်၊ရဟန်းသံဃာ လောင်ကပ်သွမ်၊ အစေလက တက္ကတွဉ်းဖိုး
နဝ်၊ တိန်းဟွိုန်မွေးဘုရာတွမ်း ရဟန်းသံဃာ ကျွဲသင်၊ဝွေသီး
တကားသဋ္ဌေလမ်းတင် ဝွေသီးတဲ့ ဖျော်ပြုံးဖျော်ပြင်း၊ အောင်ရူ
အောင်ခါစွဉ်း သဋ္ဌေဖြားလမ်းနဝ်၊သွ။

ဝိသာခါသီး ရဲဉ်းသွမ်ထင်းထွဲတွေ့၊ ထွဉ်းလွေဟဲ့၊ မိဂါရ
သဋ္ဌေ၊ ထွဉ်းလွဉ်ကပ်သွမ်၊ တက္ကတွဉ်းဖိုး ဖေးလွေတဝ်း၊ သွဲ၊

သွမ်၊ထွ။ ချိန်းနားတရာ၊တွေ့၊ ထွဉ်းလွေ့ဟဲ့၊ဖျင် တလဲင်း၊ ထွဉ်း
မိဂါရသဋ္ဌေ၊ လွဉ်နားတရာ၊ တက္ကတွဉ်းဖိုး ဖေးလွေ့တမ်းဖျင်တွေ့၊
သဋ္ဌေဒေါ၊နဲ၊င်းယို -

“ဝင်၊လွဉ်ဟဲ့၊ ကားမဲ့င်၊လဲင်းလဲင်းလဲင်း၊ ယိုတလဲင်းနပ်၊ မဉ်း
လွေ့တမ်းဖျင်တဲ့ ဟပ်တမ်းငါးဗွေ၊ လွေ့နားတရာ၊မ၊မတပ်”

“ပေါးနပ်၊တဲ့ နာ၊မဉ်းနား ရဟန်းဂေါတမတရာ၊နပ်၊ အံ့ဒျား
ဖါကင်းဗ၊ချာ နားနော”

တို့၊နပ်၊တွေ့၊ မိဂါရသဋ္ဌေတဲ့ လော၊နဲစ်လွေ့နားတရာ၊၊
ဟွို၊နိဖိုတမ်း ဗွေ၊စောင်းတရာ၊တင် ကတိန်းဟွို၊နိဗား နဲ၊င်းယိုနပ်၊
နားဗွေ၊င်၊ ဉာဏ်းလေ ထီးသေရုပ်နာမ်၊ ထွာစွဉ်းသောတာပန်း
တွေ့၊ ထန်းစွေ့၊လွေ့၊ ဖါကင်းငါ၊ တဖေ၊အွမ်းစွဉ်း၊ ဝိသားခါး၊
ကေ၊ဇူ၊တင်းငါး မရေးမရာ၊တင် ထီး - ဝိသားခါးနပ်၊ မတ်နဲ၊င်း
(တရာ၊)မွို၊၊ ဟဲ့၊မွို၊စွဉ်း၊ ဝိသားခါး၊ ကွပ်နောင်၊မ၊ ဝိသားခါးတဲ့
မဉ်းတွင်းတငါစွဉ်း “မိဂါရမားတား-မိဂါရမွို၊” နဲ၊င်းနပ်၊သွ။။

နပ်၊ထွ။တွေ့၊ မိဂါရသဋ္ဌေ၊ လွေ့၊ငါ ဗွေ၊ဘုရာ၊ထျ၊၊ အစူ
နပ်၊ ထုမ်းဖြ၊စွဉ်း နီဗွေ၊ဘုရာ၊ခင်း၊ အကတူ၊ အွဉ်းခွိုင်း၊ အဖြောင်း
အွဉ်းစုပ်၊ နီဗွေ၊ဘုရာ၊ ခင်းတော၊ထွ။ခါ လောင်းပါနဲ၊င်းယို -

“ဩဗွေ - ခွေသွဉ်းယိုနပ်၊ မိဂါရသွ။ဗွေ၊ဩ၊ ခွေသွဉ်းသက်
လိန်၊တန်သွ။ တကားယိုနပ်၊ ‘လူးဗွေ၊ဘုရာ၊ လူးရဟန်းသံးဃား
ထောက်ပမ်းသားသနားနပ်၊ အကျို၊တန်ငါး’ ကရို၊နပ်၊ သေဖိုဖို
တမ်းဗွေ၊၊ ယိုခါနပ်၊ ကွပ်ပန်လိန်းမား ဝိသားခါးတင် သေမားလဲင်း

သွ။ လွစ်ညှာလဲဦးသွ။ အပါယ်းရပ်၊ ခွေသွဦးပန်လိန်းမား၊ ဝိသား
ခါးနပ်၊ ထွာအီငါး၊ ခွေသွဦးအကျို၊ စီပွာချမ်းသား၊ ပွေးဩ”

သ၊ရောင်းသ၊ရေ၊ မိဂါရသဌေ၊ လင်းလွေ၊နဲဦးနပ်၊သွ။

နဲဦးမွူးရောင်တဲ့ လောင်ကပ်ဖျင်သွမ်း၊ အနီနပ်၊ နားတရာ၊
ထွ။ခါ မိဂါရသဌေမာ ‘ထွာနဲဦးနဲဦးစွဦး၊ သောတာပန်’တင်
တယ်းအချိန်၊ နပ်မာ၊ငါတွေ့၊ (မိဂါရသဌေ)လမ်းနပ်၊ တခါ၊ဗွောင်
သေးသေးဖေးစွဦး၊ သားသနား၊ အတွက်တာနပ်၊သွ။

ဝိသားခါးတဲ့ တယ်းနပ်မာ၊ငါနောင်၊ မာ၊ဟးဟပ်မွေးစွဦး၊
ကုသိုလ်း၊ တွိုးတလင်းနပ်၊ ထင်းကျောင်၊ တိန်းအီးလွေ၊နားတရာ၊
ဘုရာ၊ငါတင် ဝွေ၊အင်းမူးနံ၊ခါ အပါကထွဦးမာ၊ဖေးဒါ၊ “မဟား
လတားအမြိုင်း”နပ်၊ ဗွောင်းထွ။ ဖေးသေ၊ခါ၊ အသွဦးမူးတဖြာ။

နားတရာထွ။ တိန်းသဲင်၊ချာနပ်၊ အသွဦးမူး၊ အွဦးဖေင်၊ထူး
သဲင်တင် ဗွေးမျတ်အာနန္ဒာ၊ ထူးဟောင်ပါ၊ ဝိသားခါး ကတိန်းသေ
ဗွေးအာနန္ဒာ၊ စံးဟးလဲဦး တွမ်းစူတွေ့၊ ဝွေထူးချာတင်းဒွမ်း၊ လူး
တငါစွဦး၊ ဗွေးအာနန္ဒာ၊ မဲ့စာထိုးချာ မာထွာတော တမြို့ကျောင်၊
ရေးခါ၊နဲဦးနပ်၊သွ။

“မဟားလတားအမြိုင်း”နပ်၊ စီးတွမ်းရတနား၊ အမျိုးမျိုးတင်
အငိုတန်းပဉ် “ကွတ်၊ကုဋေ - သိန်းပေါင်၊ကွတ်၊ချာ”တင် ကော
ဖြေသား တဖြာ၊ဖြာအဲဉ်ထင်း၊ ကွပ်နပ်မ၊ ဝိသားခါးဖြေချာဒုား၊
မဟားလတားငို၊ သိန်းပေါင်၊ကွတ်၊ချာနပ်၊ ဖြေအီတောဟံး၊ ဟံး

ကွက်နပ်နပ်၊ ဆို့သော့တောကျောင်း၊ ကျောင်းနပ်နပ်၊ အဝ်း
သာဝတ္ထိဝေင်၊ ဆကွဉ်းတင် ဖန်ဖေးကျောင်းမဉ်း “ပုဗ္ဗရုံ”နပ်သွ။

ဆို့လူကျောင်း ပုဗ္ဗရုံ “အလိုစားရင်”နပ် -

၁။ ဖြေဟံးနပ်၊ လို့ သိန်းပေါင်ကွတ်၊ရား

၂။ မာကျောင်းနမ်းနပ်၊ လို့ သိန်းပေါင်ကွတ်၊ရား

၃။ နားကျောင်းကျိုနပ်၊ လို့ သိန်းပေါင်ကွတ်၊ရား

စုစုခြဉ်း လို့ သိန်းပေါင်၊ နီရေင်ကွတ်၊ရား နပ်သွ။

နားကျောင်းကျို၊ ကထူနီနပ်၊ တွမ်းအပိုအလီ၊ ပျားညီလို့
ဝင်၊ ဝိသားခါး သချင်၊ပါစွဉ်း ငေါင်းနဲင်းယို -

(က) ကဒါဟံ (လ) ဝိဟာရဒါနံ ဒဿာမိ၊

သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။

(ခ) ကဒါဟံ (လ) သေနာသနာတဏှံ ဒဿာမိ၊

သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။

(ဂ) ကဒါဟံ (လ) ဘောဇနဒါနံ ဒဿာမိ၊

သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။

(ဃ) ကဒါဟံ (လ) စီဝရဒါနံ ဒဿာမိ၊

သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။

(င) ကဒါဟံ (လ) ဘောသဇ္ဇဒါနံ ဒဿာမိ၊

သင်္ကပ္ပေါ မယု ပူရိတော။

(က) “မဲ့င်ခါမ - ခွေအီးလူးဟး ကျောင်းယို”

သ၊ကိုခွေကယူ၊ လူ၊ဗားလဲဦးသွ။ ထာ၊ကျုံးအောင်းလဲဦး
သွ။

- (ခ) “မဲ့င်၊ခါမ၊ - ခွေအီးလူ၊ဗား ကျောင်၊တခြ၊ယို”
သ၊ကိုခွေကယူ၊ လူ၊ဗားလဲဦးသွ။ ထာ၊ကျုံးအောင်းလဲဦး
သွ။
- (ဂ) “မဲ့င်၊ခါမ၊ - ခွေအီးလူ၊ဗား သွမ်၊ယို”
သ၊ကိုခွေကယူ၊ လူ၊ဗားလဲဦးသွ။ ထာ၊ကျုံးအောင်းလဲဦး
သွ။
- (ဃ) “မဲ့င်၊ခါမ၊ - ခွေအီးလူ၊ဗား သင်္ကန်၊ယို”
သ၊ကိုခွေကယူ၊ လူ၊ဗားလဲဦးသွ။ ထာ၊ကျုံးအောင်းလဲဦး
သွ။
- (င) “မဲ့င်၊ခါမ၊ - ခွေအီးလူ၊ဗား တသီးယို”
သ၊ကိုခွေကယူ၊ လူ၊ဗားလဲဦးသွ။ ထာ၊ကျုံးအောင်းလဲဦး
သွ။

တွမ်းအပိုလီ၊လင်၊ ပျော့ညီ၊လို့ဝင်၊ လေပ်ကျောင်၊တွင်၊
နစ်သက်လွဉ်၊ငါး အဝ်းသ၊ရားတဖြတ်၊လင်၊ တချင်၊ပါငေါင်းနဲဦး
နပ်၊သွ။

ရဟန်၊သီးဖုံး ကျွ၊လွဉ်ပြုံး လောင်းမွေးဘုရားနဲဦးယို -
“ဩဗွေ - မဲ့င်ကျောင်၊ ဝိသားခါးနပ်၊ ဟွိုန်ဖိုတဝ်း အ
တချင်၊ငေါင်း၊ ဟန်းနီ၊ယို မတချင်၊တွိုးငေါင်းနပ်၊ အသယံ၊ချေး
ကဲ့င်ထို၊ဟောင်း၊ မွေးတဝ်းတဲ့ အဗားထို၊ဟောင်းမွေး”

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - အသယ်ချေးကဲ့င်၊ အဟေးထိုးမွေးတင်း၊ ခွေတပဲ့၊မူး၊ ဝိသားခါး၊ ပတ္တနားကွီဆု၊ဗွေတွော့၊ အနစ်သက်ငါး၊ အဝ်းသု၊ရားတဖြတ်၊လင်၊ ရွစ်ငေါင်း ‘အူ၊တန်း’ ခဲင်းနဝ်၊ဒျား။

“ပတ္တနားဆု၊တောင် - အကျောင်၊ အဝ်းလွဉ်ခဲင်းမိုင်၊ဗွေး၊ ဟော်၊နယ်ဖေး၊ နီသွဉ်းသီးမွိုင်သြ”

“ရဟန်းသီးဖုံးဟွေး - ခွေတပဲ့၊မူး၊ ဝိသားခါး၊ ပတ္တနားဆု၊တောင်၊ အကျောင်၊အဝ်းခဲင်းယို -

(ဝိသားခါး အတိတ်ဝတ္ထု)

ပဒုမုတ္တရဘုရားစိုး အစိုးစခါ ပါ၊မူးတဖြာ၊နဝ်၊ ပင်၊သံးဃား၊ ငတ်၊ရူ၊တွမ်း၊ ဘုရားတဆူး၊ ကပ်လူးသွမ်၊နွတ်၊နီ၊၊ အဆိုင်၊သွတ်၊နီ၊ နားသွမ်၊ကျို၊နဝ်၊ လူးပါသက်နီ၊ (တပါ၊တစွဲ၊ တစွဲ၊)ထွူတဲင်-

“ဩဗွေး - ဘုရားမျတ်ဗွေးသြ၊ ခွေသွဉ်းမူးကလောင်၊ ကလူးဟား၊ အကျို၊နဝ်၊ လို၊စေ၊စိန်၊ လူးစေ၊စိန်၊ ကော့၊မောင်၊တင်း၊ တွိုးတနီ၊ခါ ဘုရားခဲင်းနီဗွေး တဆူးဆူးအထျ၊ လုဆု၊သွမ်၊ပါ၊ထွူ၊ခါ ကမ်းသ၊ယံကလူးနွောင်၊ ပစွေ၊လစ်၊ပါ၊၊ ယံကဝတ်ပတ်ဟား၊ သံးဃား၊ ယံကဝတ်ပတ်ဟား၊ ဗွေးဘုရား၊ မားကုသိုလ်းဖဲ၊ မားဝတ်ပတ်ဖဲ၊နဝ်၊ ဖေးကထွာစွဉ်း အယံသွတ်၊တဖြာ၊ ဗွေးသြ” ဆု၊တောင်၊ ဒျား (ကွီဒျားဆု၊)ခဲင်းနဝ်။

အဝ်းဘဝနဝ်၊ ပြောင်၊ငါ၊ ထွာလို၊ထွာလူး၊ ခူးလိမ်၊ခူးပြန်၊ထွူ၊တဲင် တွိုးသင်၊ဗွေးဘုရား၊ ကဿပစိုး၊ ခွန်တန်ပိုမူး၊ နွတ်၊ဖြာ၊အကို

ငွေ့ယို ထွာအပေးသွတ်၊ အမည်၊ “သံဃဒါသီ”၊ အုံမှူးနံ့တန်ဒျား
ထာ၊ မာမွေးဖျင်စွဉ်း ကုသိုလ်၊ ဆုတောင်းဖျင်ဒျားနဲင်း (ပဒုမုတ္တရ
ဘုရားစိုး)နဝ်။

အဝ်းဘဝနဝ်၊ ပြောင်၊ ငါ၊ ထွာလို၊ ထွာလူ၊ ခူးလိမ်၊ ခူးပြန်၊
ထွူမ၊ သင်တေားတန၊ နီဗွေးဘုရားဂေါတမစိုး နဲင်းယိုတင် သင်၊
ထွာတော ဝိသားခါး၊ ကမ်းသုလူနောင်၊ ပစ္စေလစ်၊ ပါ၊ ဝတ်ပတ်
ဘုရား၊ ဝတ်ပတ်သံဃာ၊ မာကုသိုလ်ဒါး၊ နီဗွေးဘုရား အံးဖြား
တွမ်း တရားဂါးထားနဲင်းယို -

၅၃။ ယထာပိ ပုပ္ဖရာသိမှာ၊ ကယိရာ မာလာဂုဏေ ဗဟူ ။
ဧဝံ ဇာတေန မစ္စေန၊ ကတ္တဗ္ဗံ ကုသလံ ဗဟုံ ။
(ပါဠိ-၂၀၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၆၄)

၅၃။ ဂါးထားအနက် -

ပုပ္ဖရာသိမှာ - အောင်းအိုးကောင်းတိုင် ဗေဗွင်ပျိုးပံးကိုနဝ်၊
မာလာဂုဏေ - တွမ်တွမ်ထူးစီး ရဲဉ်းညီးပဉ်တွယ်၊ ကောင်းထူး
ပြယ်ဖုံးယို၊ ကယိရာ ဗဟူယထာ - ကွပ်ပိုးမဉ်လ၊ အွဉ်းသုထွာ
ထွာ မာအာအာနဝ်အတိုင်း၊ တထာ - ပျိုးခွိုင်၊ တဲက်အီ ဗွန်ပီ
နဝ်၊ နေနေ၊ ဇာတေန - လွူးထွူတင်ခါ၊ မစ္စေန - ကသီချာဗား
သတ္တဝါးနောင်၊ ပုပ္ဖရာသိမှာ - (ဥပမာနဲင်းကဝ်း) အဝ်းအိုး
ရွဉ်ခဲဥစ္စား ရတနာပြိုးကိုနဝ်၊ ကတ္တဗ္ဗံဗဟုံ - အဝ်းလိုးမာထွာထွာ
အာအာမွေးငါး ဒါးန သီးလ ဘားဝနားနဝ်သွူ။

၅၃။ **ဂါးထား ပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -**

အောင်းအိုးကောင်းတိုင် ဗေဗိုင်ပွဲပုံးကိုနပ်၊ တွမ်တွမ်ထူးစီး
ရဲဉ်းညီးပဉ်တွယ်၊ ကောင်းထူးပြယ်ဖုံးယို၊ ကွပ်ပွိုးမဉ်လ၊ အဉ်းသ၊
ထွာထွာ မာအာအာနပ်အတို့ဉ်၊ ပွဲးခွိုဉ်တဲက်အီ ဗွန်ပီနပ်၊ နေ
နေ၊ လျူးထွူတင်ခါ ကသီချာဗား သတ္တဝါးနပ်၊ (ဥပမားနဲဉ်းကမ်း)
အဝ်းအိုး ခွဉ်ခံ၊ ဥစ္စာ၊ ရတနားပြုံးကိုနောင်၊ အဝ်းလိုးမာထွာထွာ
အာအာမွေးငါး ဒါးန သီးလ ဘားဝနားနပ်သွ။

နားဗားတရားယိုအကျို၊

ဟော်၊ တရားကတိန်းသွတ်နပ်ခါ လိုအာဖုံးနပ်၊ ထွာသော
တားပန်း-စတင် နဲဉ်းနပ်သွ။ ဟော်၊ တရားယိုနပ်၊ လိုအာတွက်
တား အကျိုအဝ်းငါးနပ်သွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အီသတိ၊နဲဉ်းယို

ဟော်၊ထွားသွဉ်ဗား ဝိသားခါးဝတ္ထုယိုနပ် -

၁။ မိဂါရသဋ္ဌေ၊ ပစ္စေ၊ ဥစ္စာ၊ ခြွေခြားကီတဲ့ ကွပ်ပွိုးဆယ်ကပ်
တောင်းဘုရား၊ နားဗားတရားတင် သူးသေတင်းထား၊
ပါ၊ သွေ၊ ကုဉ်လ၊ အသ၊ ယူမား၊ ထွာဗား မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
အကျောဉ်း ၊

၂။ နေးတွမ်းထာလိန်းမား ဝိသားခါးနပ်၊ ဝင်မားဖျင်စွဲ၊ ထွဲ၊
ထန်းအွဉ်ငါ နားအာတရား မာအာကုသိုလ်း အဝ်းလိုးထွား

နဲ့င်း ဝိသာဒါးနဝ်၊အကျောင်း ၊

- ၃။ မာ၊ကုသိုလ်းမ၊ စွမ်းဘဝ စွမ်းဇာတ် ထွာလို၊မျတ် ထွာလို၊
မြွေအကျောင်း-စတင်နဲ့င်းနဝ်၊ သေထွေလသတိ၊ အာတန်။

ဟောဝ်တောင်၊ခရား

ဝေင်၊ဘဒ္ဒိယကို လို၊ဘွံ၊ကံးတန် ၅-ဖြာ၊

- ၁။ မေဏ္ဍကသဋ္ဌေတန်
၂။ မေဏ္ဍကသဋ္ဌေတန်မာ “စန္ဒပဒုမ”
၃။ မေဏ္ဍကသဋ္ဌေတန်ပိုသို “ဓနဉ္စယ”
၄။ မေဏ္ဍကသဋ္ဌေတန်ပန် “သုမနဒေဝီ”
၅။ မေဏ္ဍကသဋ္ဌေတန် သွဉ်းခို “ပုဏ္ဏ”။

ရားဂျီဟ်းခမ်း သဋ္ဌေတန် ၅-ဖြာ၊

- ၁။ ဇောတိက၊ ၂။ ဇဉ်းလ၊ ၃။ မေဏ္ဍက၊
၄။ ပုဏ္ဏက၊ ၅။ ကာကဝလိယ။

လို၊မူးယံဟောဝ် ၅-ဟောဝ်

- ၁။ ကလူ၊ဟောဝ် (ကလူ၊ဆွာ၊ ကလူ၊နာတကဲင်းဂီ)၊
၂။ သွီးယားဟောဝ် (ဖြောင်းမီးတပ်တနား၊ သွီးယားတရေ၊)၊
၃။ ဆွတ်၊ဟောဝ် (တငါဗွာ တွောင်းဦး)၊
၄။ ယားပိဟောဝ် (လွမ်းလဲချော်၊ပြေ)၊
၅။ အရွယ်၊ဟောဝ် (သွီးယားကြာ၊တင်း၊ နန်း၊ဖြား)။

**ဝိသားခါး ကသင်္ဇ်လွဉ်အဝါ၊ အဖါနေဉ္ဇယဖေး
ဩဝါဒ (၁၀) ချက်**

- ၁။ မေးအကိုယို ထူးထန်းမွှိုန်းအထန်း ၊
(ဖူဖီဝါ၊ခို အပဲစ်ဖုံးယို အွဉ်းဒေါ၊နယ်မွှိုန်းဝင်၊)
- ၂။ မေးအထန်းနပ်၊ အိန္ဒြိယွှိုန်းအကို ၊
(မဉ်းဟွိုန်ဝင်၊ဒေါ၊ ဖူဖီဝါ၊ခို အပဲစ်ယိုတဲ့ အွဉ်းဒေါ၊ချာမွှိုန်း
ဖူဖီဝါ၊ခို) ၊
- ၃။ ဝင်၊မဉ်းဖေးမ၊ - ဖေးသွော့ ၊
(ဝင်၊မဉ်းဖြော်ချာမ၊ - ဖေးငါးသွော့)
- ၄။ ဝင်၊မဉ်းဖေးတမ်းနပ်၊ - ဖေးမွှိုန်း ၊
(ဝင်၊မဉ်းဖြော်ချာတမ်းနပ်၊ - ဖေးငါးမွှိုန်း)
- ၅။ ဝင်၊ဖေးတဲ့နပ်၊ - ဖေးတမ်းတဲ့နပ်၊ ဖေးသွော့ ၊
(ဖူးဝေးစွိုးခွို၊ မဉ်းခြာ မဉ်းမော့ထာ၊ဒုက္ခနပ်၊ ဖြော်ချာ
တဲ့နပ်၊ ဖြော်ချာတမ်းတဲ့နပ်၊ ဖေးမဲင်း - ကူးညီးစွဲကိုသွော့)
- ၆။ အံ့ချမ်၊ချမ်၊သားသားသွော့ ၊
(မဉ်းထီး ဖူဖီဝါ၊ခို ဖျော်လွဉ်တဲ့ အံ့ထွိုင်းရိုးသေးသွော့၊
ကလိုအံ့ထွိုင်းတွင်၊နပ်၊ အံ့လင်၊ပီပဲမွှိုန်း)
- ၇။ အံ့ချမ်၊ချမ်၊သားသားသွော့ ၊
(အွ၊အံ့ရီးမွှိုန်း ဖူဖီဝါ၊ခို၊ ဝင်၊အံ့ထွူမ၊ အံ့ဆိုင်၊ဆိုင်၊
သွော့ဝင်၊)

- ၈။ ဗေင်းချမ်းချမ်းသာသာသောသော့ ၊
 (ဗေင်းရီးမွန်း ဖူဖီဝါ၊ ဖွမ်းဖျိုးဒါဖေးထွူမ၊ ဗေင်းဆိုင်ဆိုင်၊
 သော့ဝင်၊)
- ၉။ လွှဲးဝတ်ပတ်သော့မေး ၊
 (ထီးဖူဖီဝါ၊ နိုနပ်၊ ငမ်းသော့နဲင်းမေး၊ ရိုးရိုးသေးသေး လွှဲး
 ဝတ်ပတ်သော့)
- ၁၀။ ပိုင်သော့လူလမ်းကို ၊
 (ဖူဖီဝါ၊ နိုနပ်၊ မတ်သော့ နဲင်းလူပွေလမ်း၊ ငမ်းရိုးသေး
 ပိုင်-သော့)

ဥဒါန (ဥဒါန်း) “အူတန်”အဓိပ္ပါယ်

နစ်သက်လွဉ်၊ ပီတိအား၊ အိန်ဒါဒွါမ်တင် ငေါင်းတဟုး
 ထန်းလွဉ်နပ်၊ သွူ။

ဝိသာခါး လု၊ (၈)ပါး

- ၁။ တသက်လုမ်း လုးဟး သံဃာတား သင်္ကန်းရဲခမ်း
 (သပ္ပါယံအီထီ)
- ၂။ တသက်လုမ်း လုးဟး အာဂန္တုကာတား ဒေဉ်သွမ်း၊
- ၃။ တသက်လုမ်း လုးဟး ရဟန်းအီးကျွဲလွေ့ထာတား ဒေဉ်သွမ်း၊
- ၄။ တသက်လုမ်း လုးဟး ရဟန်းဆာထာတား ဒေဉ်သွမ်း၊
- ၅။ တသက်လုမ်း လုးဟး ရဟန်းပွေလို့ဆာတား ဒေဉ်သွမ်း၊
- ၆။ တသက်လုမ်း လုးဟး ရဟန်းဆာထာတား တသီး

- ၇။ တသက်လုမ်း လူ့ဗား သေးသေးသွမ်းယာဂု၊
- ၈။ တသက်လုမ်း လူ့ဗား သံဃားမူးသီးတား သင်္ကန်းပွိုင်း
လူးအိထိ ။ (ဝိနယ မဟာဝဂ္ဂပါဠိ-၄၀၆)

ဝိသားခါး လုခါးဆု၊ ၈-ပါးလင်္ကား

- ၁။ ထိခမ်း လူးချူး၊ ပြတ်လဲင်းထူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊
- ၂။ ဗွေးထဉ်း သွံးထူး၊ သွမ်းဗွာဖျူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊
- ၃။ လို၊ကျွဲသွံးထူး၊ သွမ်းဗွာဖျူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊
- ၄။ လို၊ဆာသွံးထူး၊ သွမ်းဗွာဖျူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊
- ၅။ ပွေးသားသွံးထူး၊ သွမ်းဗွာဖျူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊
- ၆။ လို၊ဆာ ယံချူး၊ တသီးထူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊
- ၇။ ယာဂု၊ သွံးထူး၊ သဗ္ဗာဉ်ဗူး၊ ကပ်လူး အသက်လို၊
- ၈။ လူးထိ ပြတ်ထူး၊ ရဟန်းမူး၊ ကပ်လူး တသက်လို၊

**ဗွေးဘုရာ၊ ကဿပစိုး ခွန်တန်ကိကီ ပိုမူး (၇)ဖြာ၊
ဘုရာ၊ကဿပစိုး သင်၊ထွာ ဘုရာ၊ဂေါတမစိုးအမဉ်၊**

- ၁။ နင်းမူးသမဏီ - ခေမာထေရီ (ရဟန်းမူး)
- ၂။ နင်းမူးသမဏဂုတ္တာ - ဥပ္ပလဝဏ်ထေရီ (ရဟန်းမူး)
- ၃။ နင်းမူးဘိက္ခုနီ - ပဉ္စာစားရီထေရီ (ရဟန်းမူး)
- ၄။ နင်းမူး ဘိက္ခဝါယိကာ - ဂေါတမီထေရီ(ရဟန်းမူး)
- ၅။ နင်းမူးဓမ္မာ - ဓမ္မဒိန္နာထေရီ (ရဟန်းမူး)

- ၆။ နင်၊မူ၊သုဓမ္မာ - မဟာမယာ (ဗွေဘုရား၊မိုး)
 ၇။ နင်၊မူ၊သံဃဒါယီ - မိုင်းကျောင်းဝိသားခါး။

ပစ္စေ၊ (၄)ပါ၊

သင်္ကန်း၊ သွမ်၊ ကျောင်း၊ တသီး။

ဆောင်း = သင်္ကန်း၊ သွမ်၊ ကျောင်း၊ တသီးပေါင်၊
 တောင်၊တောင်၊ပစ္စေ၊လစ်။

၅၃။ ဂါးထားလင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့တာ၊

အောင်းအိုးကောင်းတိုင်၊ ဗွေပိုင်အကို၊ မူးခိုထူးစီး၊ ရဲဉ်းညီး
 ပဉ်တွယ်၊ ကောင်းပြွယ်၊နပ်ခါ၊ မာအာမွေးမိုင်း။

နိုင်းနပ်၊နေနေ၊ မဲ့လေသီချာ၊ လိုအာသတ္တဝါး၊ အင်းဥစ္စာ၊
 ကို၊ ခိုခိုမူးမူး၊ ထူးထန်းထွေခါ၊ မာထွာထွာခါ၊ သွံပါးကုသိုလ်း
 ဖုံးနပ်၊နော။

၅၃။ ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

အောင်းကင်းပြုံးကို	-	မူးခိုတွမ်ထူး
မာကင်းပြွယ်၊ဟွေး	-	အာမွေးအထူး
ဗွန်နပ်၊လူလို	-	တခြိုးအပူး
မာစုပိုး	-	ကုသိုလ်းအာအာသူ၊ ။

ဝိသားခါးဝတ္ထု ထွေလဲန်း

၉။ အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စာဝတ္ထု

ဗွေမျတ်အားနန္ဒာနဝ်၊ ဝွေဗွေကယူးခါဒါးအတိုင်၊ လင်းရီ
နီဗွေဘုရာနင်းယို-

“ဩဗွေဘုရာဗွေဩ - နံးသာရီး၊ နံးသာကဲဉ်၊ နံးသာ
ကောင်းဖုံးအလွီးနဝ်၊ တွိုးလွေ့နွောင်ဒျာ၊ တလီ၊ နာလှမ်း၊ အွိုး
တလီ၊ ထျာသု၊ နဝ်၊ တွိုးလွေ့နွောင်တမ်း ဗွေဩ၊ တလီ၊ နာလဲတွိုး
လ၊ - တလီ၊ ထျာတဲ့ တွိုးဒါး နံးသာတမျိုးမျိုးနဝ်၊ အဝ်းနွောင်၊
နေဟောင်း ဗွေဩ”

“အဝ်းနွောင်ဒျာ၊ အားနန္ဒာဟွေး”

“နံးသာ၊ အမျိုးမုင်အီဗွေ”

“အားနန္ဒာဟွေး - လောကကိုယို မူးခိုမရီ၊ ကိုကွယ်း
ဆယ်ကပ် ရတနာမျတ်သွံပါ၊ ဘုရာ၊ တရာ၊ သံးဃာ၊ မာသီ
ဒါးတမ်းဝင်သက်၊ တခွန်ယက်တမ်းဝင်ဥစ္စာ၊ ပဲစ်မာတမ်းဝင်၊
ပိုမာ၊ ဒေါ့ဇီးငါမလဲဉ်၊ ဒဲဉ်ဒေါပ်မအွေ၊ သီးလအဝ်း၊ သဘော်ဟပ်၊
တကေးဒါးတမ်းဝင်၊ လူးတန်မွေးထာ၊ ဟွေးကြောင်းထွူစူ၊ ပျော
လွဉ်သွူထာလူးမျိုး၊ လို၊ ခြောစွိုးအားကျိုးလ၊ လို၊ စားနဝ်နဝ်၊
မဉ်းအွီးလွီးဟွမ်၊ ဝွေသီး လွီးဟွမ်ဖုံးနဝ်၊ ခိုးဒွမ်သွူရင်၊ နောင်ထင်၊
တွိုးကွဉ်၊ တွိုးပါစွဉ်းလူခမ်း ဖျော်သမ်းဗျဟွေး ဝင်အံးဖြားမွေးစွဉ်း။

အားနန္ဒာဟွေး - တလီ၊ နာတွိုးလ၊ တလီ၊ ထျာတွိုးဒါး
နံးသာတမျိုးကရီ၊ နဝ် (အလင်မွေးတမ်း) လိုဟောင်လိုဒါး၊ လို

နံးသာသီး အလွီးဂ္ဂုဏ်းသတင်နင်သွ။”

နောင်ထွေတွေ၊ နီဗ္ဗေဒဘုရား၊ ဟော်ကျာအံးဖြားတွမ်း
တရားဂါးထားနဲင်းယို -

၅၄။ န ပုပ္ဖဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊ န စန္ဒနံ တဂရမလ္လိကာ ဝါ ။
သတဉ္စ ဂန္ဓော ပဋိဝါတမေတိ၊ သဗ္ဗာ ဒိသာ သပ္ပုရိသော
ပဝါယတိ။ (ပါဠိ-၂၁၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၆၇)

၅၄။ ဂါးထားအနက် -

ပုပ္ဖဂန္ဓော - ကောင်းအလွီးနင်၊ နဇေတိ - လွေ့တောင်း၊
ပဋိဝါတံ - တလီထျာသူ၊ စန္ဒနံဝါ - ကောင်းစန္ဒကူလွီးတဲ့နင်၊
တဂရမလ္လိကာဝါ - ကောင်းတင်၊ ကင်းစမ္ပယံးသီး အလွီးဖူးတဲ့နင်၊
နဇေတိ - လွေ့တောင်း၊ ပဋိဝါတံ - တလီထျာသူ၊ သတံ - သူး
တော့ကောင်းသီး၊ ဂန္ဓောစ - အလွီးဂ္ဂုဏ်းသတင်နင်မ၊ ဇေတိ-
လွေ့၊ ပဋိဝါတံ - တလီထျာသူ၊ သပ္ပုရိသော - သူးတော့
ကောင်းနင်၊ သီလဂန္ဓေန - နေ့တွမ်းသီးလ ဂ္ဂုဏ်းသတင်
တင်၊ ပဝါယတိ - မာဟွမ်လို့စဉ်း၊ သဗ္ဗာဒိသာ - အရပ်ကားက
အဝ်းနင်သွ။

၅၄။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -

ကောင်းအလွီးနင်၊ လွေ့တောင်းတလီထျာသူ၊ ကောင်းတင်
ကောင်းစမ္ပယံးသီး အလွီးဖူးတဲ့နင်၊ ကောင်းစန္ဒကူလွီးတဲ့နင်၊ လွေ့

တင်းတလီ၊ထျှ၊သူ၊ သူးတေားကောင်းသီး အလွီးဂ္ဂုဏ်း သတင်း
နပ်၊မ၊ လွေ၊တလီ၊ထျှ၊သူ၊ သူးတေားကောင်းနောင်၊ နေးတွမ်း
သီးလဂ္ဂုဏ်းသတင်းတင် မာ၊ဟွမ်လို့စွဉ်း အရပ်ကားကအမ်းနပ်၊
သွ။။

၅၅။ စန္ဒနံ တဂရံ ဝါပိ၊ ဥပ္ပလံ အထ ဝဿကီ ။
ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ၊ သီလဂန္ဓော အနတ္တရော ။
(ပါဠိ-၂၁၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၆၇)

၅၅။ ဂါးထားအနက် -

စန္ဒနံဝါ - ကင်းစန္ဒကူ၊လွီးတဲ့နပ်၊ တဂရံဝါပိ - ကောင်း
တင်းလွီးတဲ့နပ်၊ ဥပ္ပလံဝါ - ကောင်းဗိုလွီးတဲ့နပ်၊ အထ - လို့
နပ်၊ထင်းက၊ ဝဿကီဝါ - ကင်းမူ၊လေးလွီးတဲ့နပ်၊ အတ္ထိ -
အလွီးဟွမ် အမ်းလွဉ်းလွဉ်း၊ သီလဂန္ဓော - သီးလလွီးဂ္ဂုဏ်းသတင်း
နပ်၊ အနတ္တရော - ဟွမ်လို့ထင်းက၊ ဧတေသံ ဂန္ဓဇာတာနံ -
ကောင်းဖုံးနပ်၊ အလွီးနပ်၊သွ။။

၅၅။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -

ကင်းစန္ဒကူ၊လွီးတဲ့နပ်၊ ကင်းတင်းလွီးတဲ့နပ်၊ ကင်းဗိုလွီးတဲ့
နပ်၊ ကင်းမူ၊လေးလွီးတဲ့နပ်၊ အလွီးဟွမ် အမ်းလွဉ်းလွဉ်း၊ သီးလလွီး
ဂ္ဂုဏ်းသတင်းနပ်၊ ဟွမ်လို့လဲဉ်းက ကင်းဖုံးနပ်၊ အလွီးနပ်၊သွ။။

နားဗားတရာယိုအကျိုး

ဟော်တရာ၊ ကတိန်းသွတ်၊ နှပ်၊ ခါ လိုအာဖုံးနှပ်၊ ထွာစွဉ်း
သောတာပန်နိုး - စတင် နှင်းနှပ်သွေ။ ဟော်တရာယိုနှပ်၊ လိုအာ
အတွက်တာ၊ အကျိုးအင်းငါးနှပ်သွေ။

လ၊ဗဟုသုတ၊ လ၊အီသတိ၊ နှဲင်းယို ဟော်ထွားသွဉ်ဗား အားနုဗ္ဗာပဉ္စာဝတ္ထုယိုနှပ် -

- ၁။ ကောင်းလွီးနှပ်၊ လွေ့တင်းတလီ၊ လျှ၊ လွေ့လ၊ တလီ၊ နာ
လွှမ်း၊ သူတော့ကောင်းသီး အလွီးဂွဏ်းသတင်၊ နောင်၊
လွေ့လို့တို့ဖွပ်၊ စွပ်၊ စစ်၊ စွဉ်းအကျောင်၊ ၊
- ၂။ ကောင်းလွီးဖုံးနှပ်၊ ရိုးစွဉ်းဟွမ်ဟွမ်တဲ့ တထွေတင်း သူတော့
ကောင်းသီး သီးလလွီးဂွဏ်းသတင်၊ အကျောင် - စတင်
နှဲင်းနှပ်၊ သေထွေ - လ၊အီသတိ၊ အာတန်။

ဟောင်တောင်၊ ခရား

လောကကိုယို အလွီးကဟွမ်လို့ဝင်၊ နှပ်၊ “သီးလလွီး”
နှပ်သွေ။

(ပါဠိ - “သီလဂန္ဓော အနုတ္တရာ၊ သီလဂန္ဓော - သီးလလွီး
နှပ်၊ အနုတ္တရော - အလို့ကြယ်ဝင်၊)

၅၄။ ဂါးထားလင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့တား

ကောင်းလွီးဟွမ်ခါ၊ တလီ၊ နာလွှမ်း၊ ဂ္ဂုဏ်းအာသူးတေား၊
ပုဂ္ဂိုလ်းကျေားသီး၊ ဟွမ်လွီးနဝ်မ၊ စွမ်လို့ထံ။

၅၄။ ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

ကောင်းလွီးနဝ်ခါ - လီ၊ နာလွှမ်းချား
လီ၊ ထျးအဲဉ်ထပ် - လွေ့တပ်းလာ၊ လာ၊
သူးတေားကောင်းသီး - ဂ္ဂုဏ်းလွီးဟွမ်ငါး
ရပ်လို့ဖွမ် - လွေ့စွမ်၊ ဖျော်ကီပါ ။

၅၅။ ဂါးထားလင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့တား

တန်၊ ကူကင်းတင်း၊ ပြုံးပြင်းမိုကင်း၊ အင်းနေမူလေး၊ တရေ၊
ဟွမ်လွီး၊ ငွေသီးကျယ်ဝင်း၊ ထွေတပ်းသီးလ၊ သီးလလွီးရင်း၊ လွှိုဝင်း၊
စွမ်စမ်၊ ဟွမ်လို့ထံ။

၅၅။ ဂါးထား လင်္ကာကဗျာ

ကင်းတင်းတန်၊ ကူ - မိုသူးဟွမ်ငါး
ကင်းမူလေးလွီး - ငွေသီးနပ်ရား
ထွေတပ်းသီးလ - ဟွမ်ကျခရား
ဝင်းအံးဖြား - ကျေားကျား စွမ်လီလာ ။

အာနန္ဒတ္ထေရပဉ္စာဝတ္ထုတ္တုလဲန်း

၁၀။ မဟာကဿပတ္ထေရ ပိဏ္ဍပါတ ဒိန္နဝတ္ထု

အိုးခဲတနီ၊ ပွေးမျတ်မဟာကဿပနဝ်၊ အုံနီရောသေမာပတ်
 နွတ်နီထင်းဗွေတင် “ကျွေးလွေတုံကသွမ်၊ လမ်းအစဉ်းအတိုင်၊
 ရားဇဂျိုဟ်းဝေင်၊ကိုသူမ၊” အွဉ်းသ၊နဲင်းနဝ်၊ ကျွေးလွဉ်။

ခွန်သိကျာ၊ အနင်၊မူ၊ တချားအွူးခင်းယာ၊ အဖြာ၊ငတ်၊ရျာ၊
 ဖုံးနဝ်၊ လင်၊အုံပေါဆောင်း တဖူးလောင်းတင် ပွေးမျတ်မဟာကဿ
 ပ တိန်းကျွေးလွဉ်တွေ၊ -

“ဩဗွေ - အလူးခံးသွေ နီသွဉ်းသီးသွမ်၊ယို၊ ပင်းထိုသွေ
 နီသွဉ်းသီး ပွေးဩ” လင်းလွနဲင်းနဝ်။

“ခွေတဲ အီးပင်းထိုဒျား လို၊ခြောခြောဖုံးလွမ်း၊” ပွေးမျတ်
 ရှိ၊နဲင်းနဝ်၊တင် ခံးထူးတင်း နင်၊လူ၊မူ၊သီးဒေဉ်သွမ်၊ နင်၊လူ၊မူ၊သီး
 ကျုံးလောင်း၊နှိုင်းနှိုင်းတွေ၊ -

“သီယို - သီစားနားချာတင်းသီနမ်း၊ လွင်းထို၊ခန်းလဲင်း”
 တိန်းရှိ၊နဲင်းနဝ်၊မ၊ နင်၊လူ၊မူ၊သီး လွင်းထင်းချာ လူ၊ခမ်း၊ သိကျာ၊
 နမ်းရီခွမ်း -

“သီလောင်း၊ဟးနေသွမ်၊ဟောင်း”

“လောင်း၊ဟးတင်း၊ ဝွေ၊ပွေးရှိ၊ ပင်းထိုဒျား လို၊ခြောခြော
 လွမ်း-တဲ”

“သီမာ၊လွေ၊ သီနမ်းနဲင်းမုင်၊အီ”

“မာ၊လွေ၊ နဲင်းယိုအတိုင်၊သနယ်ပွေး”

“သီမာယံငါး သီနမ်းနော၊ သီအမျိုးအီးလောင်းဗားပဲနဲ့”

ခွန်သိကျာနဝ်၊ ရှိနဲင်းနဝ်ထွဲတင် ဝွေ့နမ်းနဝ်၊ ဖန်ဆင်ခန်း
လိုချိဖြား ထ၊ထာသား လိုခြောပွဲ၊ နင်၊မူး ‘သုဇာ’နဝ်၊ ဖန်ဆင်၊
နမ်းလို၊မူးဖြား ထ၊ထာသားပွဲ၊ ဖန်ဆင်၊ပါခန်း ထ၊ထာသားလမ်း
တဗား၊ တဖူးတလီး၊ အွဉ်းပြားနယ်ပါက လူးဒူးဖုံးယင်။

ဗွေးမျတ်မဟာကဿပ ကျွဲတို့လွဉ်နဝ်ကို၊ ကတိန်းထီး
မွိုးဖြားတင်ကံ ဖါဖြားတယဲက်ယိုနဝ်၊ -

“အော် - တကားချိဖြား တကားမူးဖြားယိုနဝ်၊ လိန်၊ဖြား
တငေါက်တင်ကံလဲဉ်းသွဲတဲ လွှဲနမ်းခွမ်သက် ယပ်ယူးပက်ဗားက
ထာ၊ ခွေလွေလူးခံးက အဒေဉ်ပေးတဝန်း အဟန်းပေးတစော၊
အဝ်းအခြော - ဖေးကထွာအခြေ၊ ခွေပင်းဖေးကမ၊” အွဉ်းသ၊နဲင်း
နဝ်တင် ဒေဉ်ခင်းကျွဲကာ လမ်းပေးငါသူတော့၊ ဖါဖြားရိုး -

“ယိုယို ပါ၊မူးဖြားနဝ်၊ - အွိုး လမ်းငါသူ၊ သေန်းစွဉ်းရဟန်း
တပါ၊ ကျွဲလွဉ်တုံ၊သွမ်နဲ၊ နာ၊ကိန်း ထန်းထွားစံ၊မွိုင်”

“ပါ၊ဖြားနဝ်၊ - နာထန်းထွားဆောင်းဒျားမွိုင်”

အမာဖြား တိန်းရိုးနဲင်းနဝ်တော့၊ ဖါဖြားတု၊ သိကျာနဝ်တဲ
တခွော့တနု၊ ထန်းလွဉ်၊ ကိန်းသောင်ကိန်းခြင်၊ အုံလင်၊ပဲင်းထွဲတင်
အုံထွိုင်းယင်း ဆွတ်ချာပသာ၊ မာ၊နဲင်း မဲတမို့ငါးပွဲ၊ တွမ်းအစူယာ၊
အွဉ်းကုတ်ခါ၊ အမဲကူး၊ အွဉ်းရီးရူးကတောင် ထွားစဲင်းထွဲခါ -

“အော် - မဉ်းတီး ရဟန်းအပါ၊မုင်၊ဟောင်းတဲ၊ တောဒျား
နီဗွေးဘုရာ၊ မဟာကဿပဒျား၊ ကျွဲလွဉ်ခီးမျောက် လို၊တယောက်

နဲင်းနီသွဉ်းသီးယိုနဝ်၊ သ၊ရေ၊ငါး မရေမရားဗွေး” လောင်းနဲင်းနဝ်၊
ထွူခါ -

“ဟွေပါ၊မူးဖြားနဝ်၊ - အိုထီပြင် ဒဲဉ်တချား အောင်းကွဲင်ဒျား
နေဒွါနဲင်းနဲ” ကိန်းရီခန်းနဲင်းနဝ်။

မူးဖြားတု၊ သုဇာတဲ့ “အောင်းကွဲင်နေဒွါနဲင်း” လင်းချာနဲင်းနဝ်၊
အောင်းနဝ်၊တွေ့၊ ဖါဖြားတု၊ရီ၊ -

“ဩဗွေး - ဒဲဉ်တချား တသားတရီ အိုထီပြင်ပြီနဲတဲ့ယောင်း
ယူးမွန်းတင်းအအွီး၊ ထီးထိုထို - ထွားဆွာ၊ဆွာ၊၊ ဒီးမျောက်မဲင်း
နီသွဉ်းသီး တမာဝါ၊ယိုဗွေး၊ ဖေးနီဗွေးသပိတ်နဝ်၊ ဗွေးအော်” ဖါဖြား
တု၊ ကွီနဲင်းနဝ်၊တင် ဗွေးမျတ်ကဿပတဲ့ ဖေးလွေ၊သပိတ်၊ ဖါဖြား
တု၊နဝ်၊ ထူးသပိတ် အီလွေ၊လမ်းကို၊ အိုအွီး ဒဲဉ်ဟောင် ဝွေသော့၊
ဗွေးစွဉ်းသပိတ်၊ မာဝါ၊ - မာဝါ၊ထွေအွဉ်၊ ထန်းလွဉ်ရိုးသေး၊
ယောင်းဖေးလူးကပ် ဗွေးမျတ်သပိတ်၊ တွိုးနဝ်၊ခါမ၊ ဗွေးမျတ်ကဿ
ပနဝ်၊ နွမ်းဗားဒဲဉ်ဟန်းသွမ်၊ အလွီးတင် -

“အွါ - တကားဖြား တကားမူးဖြားယို ဘွဲ၊ကံးဆေ့၊တ
ကြောက်၊ ကကေနံ၊တယောက်မွေ့ တွိုးအဲဉ်ဟန်းနဝ်၊ လို၊မျတ်
ဘွဲ၊ကံး လိန်၊မဉ်သွဲ၊အံးနေးစွဉ်း၊ လိန်၊ဗွန်ပီစွဉ်း ခွန်သိကျာ၊သီးထာ၊
အံးနဲ၊ ဝွေ၊သီးဖုံးယို ထွာပါ၊မဲ့င်၊တန်ဟောင်း”

နေးတွမ်းဉာဏ်း ကတိန်းဆင်းချင်းထွားတွေ့၊ “သိကျာ၊တန်
ဒျား” သေဗားနဲင်းနဝ်၊တွေ့၊ တဖျဒေါ့၊နဲင်းယို -

“တကားသိကျာ၊ တမာဝါ၊ဟွေး - ခွေမည်းလူးခံ၊ လို၊ခြော
ခြောအလောင်းအလင် ဒွဲဉ်ကင်ဟန်းဈ၊နဝ်၊ ဝင်၊ထွာလ၊စွဲ၊ပိုး၊ ဝင်၊
တို့၊လ၊ သဌေ၊ သီအံးလဲဉ်ခွေ နဲဉ်းယိုတင် သီယားကိုင်ထို၊
ဝင်၊စွဲ၊ပိုးအရေ၊ သဌေ၊အရား”

“နီသွဉ်းသီး ဆင်၊ရယ်၊ငါးဟဗ္ဗေး”

“စံးစာ၊ဗားထွူ လူ၊စေ၊စိန်းတန်နဝ်၊ ရိုးကဆင်၊ရယ်၊နဲဉ်း
မဲင်၊ဟောင်း”

“စံးစာ၊ဗား လူ၊စေ၊စိန်းနဝ်၊တဲတဲ့ မွေးဒျား၊ ကွဲးတွော့၊ နီသွဉ်း
သီးယို ဇာတ်ကရီးပန်အွဉ် ကလူးလွဉ်ထာ၊နဝ်၊ တေားတနု၊ဒျား
သားသနားခေ့တွင်၊ တေားဒျား ဘုရားတပွင်၊တဝ်းဒွါးချိန်း၊
ခွန်လူ၊ “စူဠရထ”၊ “မဟာရထ”၊ “အနေကဝဏ္ဏ”၊ ဝွေသီးသွံဖြာ၊
နဝ်၊ လူးဗားထာ၊ သားသနားအဝ်းလေတွင်၊ တနု၊ဘုရားပွင်၊ချိန်း
တင် (ဝွေသီး ကုသိုလ်းသန် ဘွဲ့၊ကံးတန်တွော့၊) ပေါးဝွေသီးဖျော်
နဝ်၊ ခွေသွဉ်းအုံနီ၊ဗားထာ၊ ဘွဲ့၊တံးခို၊ထွ၊တဝ်း ဝွေသီးဗွေဩ”

“နဲဉ်းမဲင်၊မဲင်၊တဲယဝ်း၊ တို့၊ဆိုင်၊ဆိုင်၊နဝ်၊ အံးလဲဉ်လူးမွဲး
ဒွါမ်ခွေ နဲဉ်းယို”

“နီသွဉ်းသီး အံးလဲဉ်လူးနဲဉ်းယိုနဝ်၊ လ၊တဝ်းအကျို၊နဲဉ်းဗွေ”

“အကျို၊တဲတဲ့ အအဝ်းလ၊ဒျား”

“ပေါးအကျို၊အဝ်းလ၊ဒျားနဝ်၊တဲ အံးလဲဉ်လူး - အံးလဲဉ်
လူးဒွါမ် - ကရို၊နဝ်၊ မဲးနီသွဉ်းသီးချင်းဒျား”

လောင်းနဲဉ်းနဝ်၊ထွူခါ ဟဲးအမာသုဇာ ကျောင်းထင်းခန်းဒျား

မို့လောင်း သုရောင်းသုရေ၊ ပစိုးလွေပါနိုင်းနပ်၊ -

“အဟော ဒါနံ ပရမဒါနံ ကဿပေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ”

(ဒါနံ - ခွေဒါနနပ်၊ ပရမဒါနံ - ထွာလဲဉ်းဒါနမျှတ်၊ သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ - အဝ်းဒင်းဟောင်လဲဉ်းသွ။ ကဿပေ - ဗွေမျှတ် ကဿပလောင်း၊ အဟော - အော သုရောင်းချမ်းသာ၊ ဟပ်အံး ဖြားငါးမွေ့ဟွေး)

“ခွေဒါနနပ်၊ ထွာလဲဉ်းဒါနမျှတ်၊ အောဝ်းဒင်းဟပ်လဲဉ်းသွ။ ဗွေမျှတ်ကဿပလောင်း၊ အော - သုရောင်းချမ်းသာ၊ ဟပ်အံး ဖြားငါးမွေ့ဟွေး”

နီဗွေဘုရာ၊ အဝ်းအိုးကျောင်းကို ဟွိုန်ထင်း ခွန်သိကျာ၊ ငေါင်းသုရေနိုင်းနပ်၊တင် -

“တပဲ့ရဟန်၊သီးဖုံးဟွေး - ထွားကီထင်း ခွန်သိကျာ၊သူ၊ မွိုင်း”

“ခွန်သိကျာ၊ အမာထမဲ့ဉ်းဗွေ”

“အံးလဲဉ်ကဿပ၊ မာဒါနလောင်းသွမ်း”

“ဗွေကဿပယို ဟပ်လောင်းငါးသွမ်း - ကရိုနပ်၊ ခွန်သိ ကျာ၊ မာနိုင်းမဲ့ဉ်းသေအီဗွေ”

“ကွပ်ပိုးသီးလအကျင်၊ ဂျုဏ်းသတင်၊တင် သေသနဲ့ ရ ဟန်၊သီးဟွေး”

နီဗွေဘုရာ၊ ရိုနိုင်းနပ်၊ထွာတင် အံးဖြားသီးလခရာ၊ ဟော်၊

ဖေး တရာ၊ ဂါးထားနဲ့င်းယို -

၅၆။ အပ္ပမတ္တော အယံ ဂန္ဓော၊ ယွာယံ တဂရ စန္ဒနံ ။
ယော စ သီလဝတံ ဂန္ဓော၊ ဝါတိ ဒေဝေသု ဥတ္တမော ။
(ပါဠိ-၂၁၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၇၂)

၅၆။ ဂါးထားအနက် -

တဂရစန္ဒနံ - ကောင်းတင်းစန္ဒကူသီး၊ ယွာယံ (ယော+ အယံ) ဂန္ဓော - အလွီးမျိုမဲ့င်တရိုတင်း၊ အတ္တိ - အင်းဒျားရင်၊ သွ။ အယံဂန္ဓော - ကောင်းတင်းစန္ဒကူသီး အလွီးယိုနပ်၊ အပ္ပ မတ္တော - အင်းတစိစောပေးဒျား၊ သီလဝတံ (သီလဝန္တာနံ) - ခံးစွဉ်းစွဉ်းသက် ရက်မွေးသီးလ ပုဂ္ဂိုလ်းကျသီး၊ ယောဂန္ဓော - အလွီးသတင်၊ မျိုမဲ့င်တရိုတင်း၊ အတ္တိ - အင်းဒျားရင်၊ သွ။ (သော ဂန္ဓော- သီးလသွ။ရင်၊ အလွီးသတင်၊ နပ်၊ နပ်)၊ ဥတ္တမော - ယံကယ်လွှဲကတ် မျတ်ငါးမတင်၊ ဝါတိ (ဝါယတိ)- သီးလလွီး ရင်၊ ဟွမ်သတင်၊ နပ်၊ နပ်ထင်တို့၊ ကွဉ်း တွိုးစွဉ်းစွဉ်းလီ ဗုဒ္ဓိဖျော် စူး၊ ဒေဝေသုစ - လူသီးခမ်းကိုသူယင်သွ။

၅၆။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ကောင်းတင်းစန္ဒကူသီး အလွီးနပ်၊ အင်းတစိစောပေးဒျား၊ ခံးစွဉ်းစွဉ်းသက် ရက်မွေးသီးလ ပုဂ္ဂိုလ်းကျသီး အလွီးသတင်၊ နပ်၊ မျတ်ငါးမတင် ဟွမ်တို့၊ ဗုဒ္ဓိစွဉ်း လူခမ်းသူယင်သွ။

နားဗားတရားယိုအကျိုး

ဟော်တရားယို ကတိန်းသွတ်နပ်ခါ လိုအားနပ်၊ ထွာစွဉ်း
သောတာပန်း-စတင်နပ်သွ။ ဟော်တရားယိုနပ်၊ လိုအားတွက်
တာ အကျိုးအင်းငါးနပ်သွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နင်းယို ဟော်ထွားသွဉ်ဗား မဟာကဿပတ္ထေရ ပိဏ္ဏပါတဒိန္န ဝတ္ထုယိုနပ်၊ -

- ၁။ အင်းသွလူခမ်းတွဲ မီးမဉ်လောင်းသွမ်းနပ်၊ လင်လောင်း၊
ဗားချား လိုခမ်းယို အကျောင်း ၊
- ၂။ လူထူးသားသနားခွေတွင်းနပ်၊ အကျိုးတန်တင်း၊ လူဗား
ထူးသားလေတွင်း (နဲင်းယိုခါ)မ၊ အကျိုးတန်အကျောင်း၊
- ၃။ ထူးလူဒါးနပ်၊ မ၊ခွေခြား မ၊ထိုဒါး အဆင်းအရန်း
အကျောင်း ၊
- ၄။ ကောင်းလွီး ဟွမ်ဟွမ်တွဲ ထွေတောင်းသီးလလွီး သီးလဂ္ဂုဏ်း
အကျောင်း - စတင်နဲင်းနပ်၊ သေထွေ - လ၊အိသတိ၊
အာတန်။

ဟော်တောင်ခရား

“အိုနီရောသေမာပတ်” ကရိုနပ်၊ သ၊ စေတသိက်၊ စိတ္တဇ

ရုပ် ချုပ်ငိမ်လှဆောင်း အံ့ချူရောင်းထူးနပ်သွ။

ပုဂ္ဂိုလ်းကဝါင်းစာ၊ နှောင်းနီရောသေမာပတ် (၂)မျိုး

ကအံ့ (ဝင်းစာ)နှောင်း နီရောသေမာပတ်နပ် - အောင်း
ဒျား “အနားဂိမ်းတွမ်း ရဟန္တာ” နီမျိုးနပ်လွမ်းသွ။

၅၆။ ဂါးထားလင်္ကာ ဆောင်းအံ့တာ

ကောင်းတင်းစန္ဒကူး၊ လွီးဟွမ်ပူးနပ်၊ မဉ်းယူးယော့ယော့၊
တစီစော့လွမ်း၊ ခွမ်ဖျေသီးလ၊ ပုဂ္ဂိုလ်းကျရင်၊ လွီးသတင်မ၊
ဗုစဉ်းလူခမ်း အိုးကီသူ။

၅၆။ ဂါးထားလင်္ကာ ကဗျာ

ကင်းတင်းလွီးဟွေ	-	ဟွမ်မွေးစန္ဒကူး
ဟွမ်ခန်းတဲ့ယင်း	-	အာတင်းမထူး
သူတော့လိုကျ	-	သီးလမျိုးချူ
ဂွဏ်းအလွီး	-	လူသီး ခမ်းဖျော်စူး ။

မဟာကဿပတ္ထေရ ပိဏ္ဍပါတဒိန္နဝတ္ထု ထွလဲန်း

၁၁။ ဂေါဓိကတ္ထေရ ပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု

ဗွေမျှတ် ‘ဂေါဓိက’နတ်၊ အောင်းအုံ ‘ဣသိဂိလိ’ကောင်ဖွဲ့င်း၊
လုံးဖါးလောင်း၊ ဝွေဗွေနတ်၊ မဉ်လုမ္ဗေနိဗ္ဗာန်၊ မဉ်လွစ်ထန်းမွေး
ဝဋ်ဒုက္ခတင် အားထွတ်မွေးစွဉ်းတရာ၊ လ၊ဈာန်တလင်း၊ ရေးဂါး
သံးပေါး၊ ဆာတဲဆာဝါး ခံးတဲခံးဝါး ဈာန်ထိုးမားချာ၊ ဗ၊စွဉ်းသူ
လင်း၊ ထွာနဲင်းနတ်၊လွဉ်းလွဉ်း။

လ၊ဈာန်နွတ်၊လင်းကို ဝွေဗွေယို စဉ်းစာ၊ -

“ဈာန်ထိုးထိုးမားတွင်၊ ခွေမဉ်းလွဉ်းထိုးနတ်၊ မဲ့ခွေလဲဉ်းလော်
လယ်ထာ၊ မခွိုက်ဈာန်တရာ၊ ကအင်းနမ်းလောင်းကီ မာသီချာ
က ခွေနမ်းမ၊”

ချ၊သ၊နဲင်းနတ်၊တင် ထူးနုပေး ကကြော့အီကတူးနတ်၊ထွူခါ
ကိန်တအာ ကူးလောင်းတွင်၊ ခွန်သုံ (မာရ) သေထီးထွေတင်
ငမ်း အထွာလ၊ ရဟန္တာတွေ့၊ လောလွေလင်းဒေါ၊ ဗွေဘုရား။

ဝွေကလွေလင်းဆ၊ချာနတ်၊ ဗွေမျှတ်ဂေါဓိက တွမ်းနုသိပ္ပံ၊
ထိုးလဲဉ်းအဋ္ဌဉ်း၊ လွဉ်းထိုးလဲဉ်းအကျောင်၊ နီဗွေဘုရားအင်းညာ၊
သေဖြောင်လွေတင် “ဂေါဓိက - ကူးလဲဉ်းနိဗ္ဗာန်” နီဗွေဘုရား
ဒေါ၊ထန်းနယ်နဲင်းနတ်၊သွ။

နောင်ထွူတွေ့၊ နီဗွေဘုရားတွမ်း ရဟန်းသံးယားကျွေလွေ၊
ဗွေမျှတ်ဂေါဓိကထျ၊ တွိုးခွန်သုံနတ်၊ အင်းလယ်ထွမ်းထွားချား
ဗွေမျှတ်ဂေါဓိက (သ၊ဝိညာဏ်း)တင် နီဗွေဘုရားရိုး -

“တပဲ့၊ ရဟန်း၊ သီးဖုံးဟွေး - မေးလူး ကယွေးဖြင်းလွေ၊
ထားသူ၊ နှံ၊ အလင်မွေးတင်း ခွန်သုံလူ၊ ဟး ထုမ်းထွေးဒျား ခွေတပဲ့၊
ဂေါမိက သ၊ ဝိညာဏ်းဒျား၊ တပဲ့၊ ဂေါမိကနှံ၊ သ၊ ယဝ်၊ ဝိညာဏ်း
ဖေ့ဗိတ်ထို၊ လဲဉ်း ကူ၊ လဲဉ်းသွ။ နီဗ္ဗာန်”

နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ မိန်းထန်းနဲဉ်းနှံ၊ တွင်၊ ခွန်သုံဖန်ဆင်၊ အနမ်း
ခိုဗင်းပေးတဖြာ၊ လွဉ်ထေ့နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ ထွ။ ခါ လင်းပါနဲဉ်းယို -

“ဩဗ္ဗေ - လစ်၊ ဖွဲ၊ သွမ်းနား ထုမ်းထွေးကီလ၊ ဂေါမိကတပါ၊
မော့တင်းလာ၊ လာ၊ ပွေး၊ အလွေ၊ ကျိတ်ဘွံ၊ မုင်၊ ကိုနဲ”

“ခွန်သုံမာရ လူ၊ ပါးပဟွေး - နာ၊ ထုမ်းရဟန်း၊ ဂေါမိကနှံ၊
နာ၊ အကျိ၊ အဝ်းကဲထမုင်၊ ရဟန်း၊ ဂေါမိက ကတိုးလွေ၊ ဂူ၊ နီဗ္ဗာန်
(တဖူ၊) သူ၊ နှံ၊ လူ၊ ယွတ်နဲဉ်းနာ၊ အဖြာ၊ တရု၊ အဖြာ၊ တရေင်
ခန်းတဲယဝ်း တမော့၊ ခွေင်၊ တင်းဖြီးဖြီး တထီးခွေင်၊ တင်းလာ၊
လာ”

နီဗ္ဗေဒဘုရာ၊ မိန်းဟွံ၊ က်၊ နဲဉ်းနှံ၊ ထွ။ ခါ ဟော်၊ ပါတရာ၊
ဂါးထားနဲဉ်းယို -

၅၇။ တေသံ သမ္မန္တသီလာနံ၊ အပ္ပမာဒ ဝိဟာရိနံ ။

သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တာနံ၊ မာရော မဂ္ဂံ န ဝိန္ဒတိ ။

(ပါဠိ-၂၁၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၇၄)

၅၇။ ဂါးထားအနက် -

သမ္ပန္နသီလာနံ - နမ်းကျင်းသီးလ ကဗ္ဗလွဒါး၊ အပ္ပမာဒ
ဝိဟာရိနံ - တအုံတဋ္ဌိတင်းထာ၊ သမ္မာ - နေးတွမ်းအကျောင်း၊
တရာ၊ အနယ်၊မဲဉ်းမဲဉ်းတင်၊ အညာ (အညာယ)- သစ္စာလစ်၊ပါ၊
ထီးသေငါ၊တွေ့၊ ဝိမုတ္တာနံ - အဝ်းကိလေးသားခြာ ကလွစ်ငါဒါး၊
တေသံ - ရဟန္တာနင်းဂေါမိကသီး၊ မဂ္ဂ (ဂတမဂ္ဂ)- တဖူ၊ကလွေ၊
နိဗ္ဗာန်ယို၊ မာရော - ကုသိုလ်းထုမ်းယား ခွန်သုံဗားနပ်၊ မဂ္ဂ
(မဂ္ဂန္တောပိ) - ထုမ်းထွားနင်းမဲ့တဲယပ်း၊ နဝိန္ဒတိ (နလဘတိ၊
နပဿတိ) - တလ၊တဝ်းဖြီးဖြီး တထီးနွောင်၊တဝ်းလာ၊လာ၊သျှူ။

(တောင်၊ဂါ၊ - သမ္မာ (ဟေတုနာ ဉာယေန ကာရဏေန)
မဂ္ဂ (ဂတမဂ္ဂ)၊ မဂ္ဂန္တောပိ၊ နဝိန္ဒတိ (နလဘတိ၊ နပဿတိ)၊
အဋ္ဌကထာ၊ (၂၇၄)ကို ဗွောင်နယ်နင်းနပ်၊သျှူ။)

၅၇။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -

နမ်းကျင်းသီးလ ကဗ္ဗလွဒါး၊ တအုံတဋ္ဌိတင်းထာ၊ နေး
တွမ်းအကျောင်း၊ အနယ်၊မဲဉ်းမဲဉ်းတင် သစ္စာလစ်၊ပါ၊ ထီးသေငါ၊
တွေ့၊ အဝ်းကိလေးသားခြာ ကလွစ်ငါထန်ဒါး၊ ရဟန္တာနင်းဂေါ
မိကသီး တဖူ၊ကလွေ၊ နိဗ္ဗာန်ယို ခွန်သုံလူဗား ထုမ်းထွားနင်းမဲ့
တဲယပ်း တလ၊တဝ်းဖြီးဖြီး တထီးနွောင်၊တဝ်းလာ၊လာ၊သျှူ။

နားဗားတရာယိုအကျိုး

ဟော်တရာယို ကတိန်းသွတ်နပ်၊ လိုအာဖုံးနပ်၊ ထွာ
စွဉ်း သောတာပန်း - စတင်နဲင်းနပ်၊ သွ။ ဟော်တရာယိုနပ်၊
လိုအာတွက်တာ၊ အကျိုးအင်းနပ်၊ သွ။

လဗဟုသုတ ၊ လအိသတိနဲင်းယို

ဟော်ထွားသွဉ်ဗား ဂေါမိကတ္ထေရ ပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထု ယိုနပ်၊

-

၁။ ကအင်းရေ၊ ကအင်းသန်တွင်းနပ်၊ အင်းလိုအားထွတ်သေ၊
ငါးတရာ၊ တိန်းဆာသွ။ ထာမ၊ စယူးလ၊ တရာ၊ မဉ်းအား
ထွတ်တရာနပ်၊ သောင်သောင်ခြင်းခြင်း၊ ထင်းလင်းကီလ
ဒုက္ခငါး၊ မဉ်းလ၊ လွေ၊ ထီးလွေ၊ သေလွေတရာနပ်၊ မွေး
နေက၊ မဉ်းတလ၊ တင်း ထီးတင်း သေတင်းနပ်၊ သွမ်းစိုး
ငါးအကျောင်း ၊

၂။ ရဟန္တာသီး ကကျွလွေ၊ ဒါး နိဗ္ဗာန် (တဖူ)နပ်၊ ခွန်သုံလူ၊
ဗား ထုမ်းထွား တထီးနွှောင်းတင်းအကျောင်း-စတင်နဲင်း
နပ်၊ သေထွေ - လအိသတိ အာတန်။

ဟပ်တောင်းခရား

“ဣသိဂိလိကောင်” ကရိုနပ်၊ “ကောင်မျော့ရသေး” အ
မိပ္ပါယ်၊ လနဲင်းနပ်၊ သွ။ (ဣသိ - ရသေး၊ ဂိလိ - မျော့)

(**တောင်၊ခါး** - ရသေ့၊ရဟန်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါးသီး ခြုံသော၊
ကောင်ကို အားထွတ်တရား၊ ဝင်းစာသော၊ဈာန်၊ တထန်းချာကြွေ၊
တောင်းတံင် နှေးငေါင်းတယွှိတယ ဟဲ့လွှရိုးတော့ “ ကူသိဂိလိ-
ကောင်မျော့ရသေ့” နှိုင်းနပ်၊ချား၊ မျော့မွေးစွဉ်းမွေးတမ်း)

၅၇။ **ဂါးထားလင်္ကာ၊ ဆောင်းအံ့တာ၊**

သီးလမခွို့၊ အံ့တဌိတောင်း၊ စောင်းရဟန္တာ၊ ကျွဲဒါးတဖူး၊
ခွန်သုံလူဗား၊ ထုမ်းထွားထီးတောင်းလာ၊လာသွ။။

၅၇။ **ဂါးထားလင်္ကာ၊ ကဗျာ**

သီးလမခွို့ - တဌိမအောင်း
ရဟန္တာမွေး - ကိလေးဗေသောင်၊
တဖူးကျွဲအံ့ - ခွန်သုံလူဆောင်း
ကထုမ်းထွား - စောင်းမားထီးနဲ့နပ် ။

ဂေါဝိကတ္ထေရ ပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထုထွူလဲန်း

၁၂။ ဂရဟဒိန္နဝတ္ထု

သားဝတ္ထိခမ်းကိုနပ်၊ ပါးလို့မြွေ “သိရိဂုတ္တ” တွမ်းပါးလို့မြွေ
“ဂရဟဒိန္န” နပ်၊ သွေဟပ်လို့ဝင်း၊ ကွဲးတွေ့၊ အဆရာဗွန်တမ်းလို့
ဝင်း၊ သိရိဂုတ္တနပ်၊ ဘုရားဂေါတမတပဲ့၊ ဂရဟဒိန္နနပ်၊ နိဂဏ္ဌာတက္က
တွဉ်းတပဲ့၊ ဂရဟဒိန္နနပ်၊ အဆရာ ကထွဉ်းဒေါ့အတွဉ်း၊ ဒေါ့ဖေး
သေးသေး သိရိဂုတ္တနဲင်းယို -

“ယိုသွေ၊ သိရိဂုတ္တ - နားကိုးကွယ်၊ ရဟန်းဂေါတမနပ်၊
အကျိုးအဝ်းကဲထမဲ့င်း၊ လဲကဲထမဲ့င်း၊ လွဉ်ထေ နီဆရာတွေ့၊
ဟပ်လူးခါးခါးတမ်းနဲ့ဟွေး”

ဒေါ့သေးသေးနဲင်းနပ်၊တဲ့ သိရိဂုတ္တ အံ့ဗျားတေးတေး၊ တိန်း
အာလဲင်းငါးတင် လွေဟွိုန်ငါးတွေ့၊ သိရိဂုတ္တရိုး -

“နားဆရာ တက္ကတွဉ်းဖုံးနပ်၊ သေအမျိုးမဲ့င်း”

“ကားကအဝ်းသေလို့”

“အီးထွာနဲင်းယို - အီးထွာနဲင်းနပ်၊တဲ့ သေလို့နဲ့”

“သေလို့အီ”

“နားအားမခံ၊ တျက်တျက်ဗွိုန်နဲ့”

“အားမခံဗွိုန်နား”

“အွို - မွေးသွ။ သီဆရာဖုံးနပ်၊ ခွေအီးကပ်သွမ်း” သိရိ
ဂုတ္တ တိန်းရိုးနဲင်းနပ်၊တင် ဂရဟဒိန္န သုရေမွေးစွဉ်းထားနပ်၊သွ။

သိရိဂုတ္တနပ်၊ လမ်းတန်နီဟားခါး ဟူးစွဉ်းဗျား ထားအောင်
တန်၊ ထားအောင်ကိုနပ်၊ ထောက်သော့ခွဉ်းတန် (အေး) ထားမွေး

ထားဝက်ဖုံးထွူတင် အသောင်နပ်၊ တောက်အလက်၊ စွိုင်ခါ၊ တဖြိုး၊ ဆက်နပ်၊ ဒါခါ၊ နေးပိတ်။

ကပင်၊ ခါ၊ အတွိုင်း၊ တက္ကတွဉ်၊ ဖုံး၊ တိန်းအုံလင်း၊ ပြုံးထွူတင် ယိပ်၊ မွဲဖေးလို့ဝင်၊ အချက် ငင်းထိုးအခါ၊ လွတ်၊ ပါတဖြိုးတွေ့၊ တက္ကတွဉ်၊ ဖုံး၊ လင်းအဝ်း၊ ပြုံးလို့စွဉ်း အေးအောင်ကို။

“ဟန်းဒီး သေလို့မွေ့၊ နီဒေါင်နဲင်းယို မသေတင်းအိ”

ခွန်းနဲင်းနပ်၊ ထွူတင် ပေါးတက္ကတွဉ်၊ တခွထန်း၊ ထားအောင်ငွါတဲ့ ဆွဲ၊ မေးဆွဲ၊ တွမ်းခွဉ်း တဖြာ၊ တဆင်း၊ တဆင်း။

တက္ကတွဉ်၊ လွင်းလွေအုံပြုံးပြင်းလို့ ဂရဟဒိန္နလမ်း၊ ဂရဟဒိန္နသီးနပ်၊ သုလျားမွေးစွဉ်း သိရိဂုတ္တ၊ လွေလင်းစွဉ်းခွန်၊ စွယ်၊ တရာ၊ စွဉ်း သိရိဂုတ္တ၊ ကွီယော၊ ရွဉ်တံးခြင်ခြင် တရောင်။

ခွန်တန်ချလွဉ် သိရိဂုတ္တတွေ့၊ သိရိဂုတ္တလင်းဒေါ၊ တယ်း အထျ၊ ဗုဒ္ဓအနာ၊ တွိုးနောင်၊ ခါ ခွန်ရီချာ ဂရဟဒိန္န - “သိရိဂုတ္တ ကလင်းအတွိုင်း၊ မွေးနေဟောင်း”

“မွေး ပွေးဩ”

“ပေါးနပ်တဲ့ ပါးချားသီ (ကျားထား) ချား”

ရိုးနဲင်းနပ်၊ တင် တွဲးတံးတော ဂရဟဒိန္န ရွဉ်တရောင်တင် တက္ကတွဉ်၊ ဖုံး၊ မော့ဖျင်စွဉ်း တဖြာ၊ တဆင်း၊ တဆင်း၊ လွင်းသင်၊ ပြုံးပြင်းချာလို့စွဉ်းသွ။

ဂရဟဒိန္န ဒေါ၊ ရီတင်း သိရိဂုတ္တနပ်၊ ညစွဉ်းတက္က၊ လာ၊ ဆိုင်နပ်၊ လွေထေရီယင်း သိရိဂုတ္တ၊ သိရိဂုတ္တရိုး -

“ဂရဟဒိန္န နာ၊ကို၊ကွယ်း တက္ကတွဉ်၊နဝ်၊ အကျို၊အဝ်းကဲ ထမုဲင်၊ လ၊ကဲထမုဲင်၊ လွဉ်ထေ နီဆရားတွော့၊ ဟပ်လူးခါးခါး တဝ်းနဲ့ဟွေး”

“နာ၊ဆရာ၊ ရဟန်၊ဂေါတမနဝ်၊ သေအမျို၊မုဲင်၊”

“အမျို၊မုဲင်၊တဲ့ယဝ်း ကားကအဝ်းသေလို့”

“အီးထွာနဲင်းယို - အီးထွာနဲင်းနဝ်၊တဲ့ သေလို့နဲ့”

“သေလို့အီ”

“နာ၊အားမခံးတျက်တျက် ပွိုန်နဲ့”

“အားမခံး တျက်တျက်ပွိုန်ဒျား”

“မွေးသွ။ နာ၊ဆရာ၊ဖုံးနဝ်၊ ခွေအီးကပ်သွမ်၊”

ဂရဟဒိန္နနဝ်၊ ကေးနပ်တဝ်း သိရိဂုတ္တတဲင် ကျဲးမာ၊ဖြေချာ၊ ခူးနဲင်းနဲင်းထာ၊အောင်၊ သော့၊တဝ်းအေး၊ သော့၊ဒျားမေးအူ၊ ကား လွေ၊မေးအူ ဖေးကလဲဉ်းလ၊ပွိုန်နော်၊ မေးအူဆကီနဝ်၊ အွဉ်းကန်း လဲးကျို၊ ခွဉ်းယွားဖြီဖုံးလွမ်၊ ပေါးယမ်းတဲ့ ထို့ထဖေးကထဲလ သော့၊ မေးအူပြုံးကိုသူး။

သိရိဂုတ္တတဲ့ လွေ၊လဝ်းရီး ဗွေးဘုရာ၊၊ ဂရဟဒိန္န အီးမာ၊နဲင်း မုဲင်၊ကရို၊နဝ်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ အဝ်းညာ၊သေလို့၊ မဉ်းကျွ၊လွေ၊နဝ်၊ လို၊ဖုံးအတာ၊ အကျို၊အီးအဝ်းအာငါးတဲင် နီဗွေးဘုရာ၊ လက်ခံး ဒျားနဝ်၊သွ။

နီဗွေးဘုရာ၊ တွမ်းတပဲ့၊ သံးဃာ၊ငတ်၊ချာ၊ ကျွ၊သဲင်၊သွ။ ဂရဟဒိန္နလမ်း၊ “နီလွေ၊ထွားက ဂေါတမထဲသော့၊မေးမ၊” အွဉ်းသ၊

နဲင်းနပ်တင် တက္ကတွဉ်ဖုံး၊ တက္ကတွဉ်တကာဖုံး ဖျော်ပြိုးဖျော်ပြင်း အာမွေးစွဉ်းထား။

နီဗွေးဘုရာ၊ တကာ (ပုဒ္ဓဘားသား)ဖုံးတဲ့ “နီဆရာဗွေး ဘုရာ၊ အီးဟော်ကျာဗေး တက္ကတွဉ်သီးတရာ၊ အမျိုးမုဉ်းဟောင်း သနယ်၊ လွေ့နားကတရာမ၊” အွဉ်းသနဲင်းနပ်တင် ဗွေးဘုရာ၊ တကာ ပုဒ္ဓဘားသားသီးဖုံးတဲ့ ဖျော်ပြိုးဖျော်ပြင်း အာမွေးစွဉ်းဒျား ထားနေနေ။

နီဗွေးဘုရာ၊ ကတိန်းတိုးလွေ့၊ ဂရဟဒိန္နလမ်းတွေ့၊ ဂရဟ ဒိန္နဝဲင်းဆွမ်း၊ အွဉ်းနယ်တဖူး၊ ထွဉ်းနီဗွေးဘုရာ၊ ကျွဲလွေ့၊ နီဗွေး ဘုရာ၊ ကတိန်းတိုးလွေ့၊ မေးအောင်ဆကီတွေ့၊ ဝွေသီးထို့စွော့ ထိုခြောင်းဒါ၊ ထို့ထိုပါခွဉ်းယွား၊ ဝွေသီး ကတိန်းထွားလွေ့၊ ဘုရာခင်းနပ်၊ အောင်းဒင်းတောဒျားဗိုတိုင်၊ နီဗွေးဘုရာ၊ ကျွဲငါလွေ့၊ အံ့သော့ ထားဒါကို။

ဗွေးသံဃားသီးတဲ့ တပါ၊ထွဲတပါ၊ ကျွဲဒင်းဗိုတိုင် လွေ့ငါ လွေ့ငါ၊ လွေ့အံ့ဒင်း ထားဒါကိုလွဉ်းလွဉ်း၊ ဂရဟဒိန္နနပ်၊ ကော့မား မွေးအနမ်း၊ ဟိုန်ငမ်းသ၊ဝ၊ လော့လွေ့စွဉ်း သိရိဂုတ္တထျှာတွေ့၊ နဲစ်ဒေါ့နဲင်းယို -

“ယိုသွေ့ သိရိဂုတ္တ - နာနပ်၊ ထွာသော့ ခွေထားအားကျိုး၊ ခွေလောင်သွမ်းကရိုးနပ်၊ ခွေလဲဉ်လဲးကျိုးထား၊ ခွေကျိုးမာဖြော်နာ၊ ဒျား။

အောင်းမေးအူကို ဗိုတိုင်ဒေါ့ထင်း၊ ဝွေဗွေးသီး ကျွဲဒင်းလွေ့

တင် လွေအောင်လို့လဲဦး ခင်းလမ်းကို၊ အီးမာ၊ ချွမ်းနင်းမင်းယို၊
အီးလွေထူးသွမ်းမင်းကိုယို”

“နာကအွဉ်းရဲဉ်းခါ ဖြိုင်းဖုံးသူဟာအီ”

“ဖျိုင်းခြင်တန်ဖုံးဒျား၊ အကိုထမင်းမင်း၊ အဲဉ်ထမ်း”

“နဲဉ်းမင်းမင်းတဲယမ်း၊ အင်းဒျားမင်းဟ လွေထွားစံးဖျိုင်း”

ဂရဟဒိန္န တိန်းလောလွေပွောင်ထွား အဖျိုင်းဖုံးနပ်၊ ယာဂု၊
ဒဲဉ်ဟန်း အင်းဗွေသော့စွဉ်းဒျား၊ စွမ်းဖျိုင်းဖျိုင်းတင် သရောင်းသ၊
ရေ၊ ဝွေလွေ၊ ဝွေလွေထွေတော့၊ လောင်ဗားယင်း ပွေးဘုရား၊
ကပ်ဗားယင်း ပွေးသံးဃား။

သွံးသွမ်းထွေယမ်း ပွေးစောင်းဘုရား ဟော်ကျာနယ်နဲဉ်း
ယို -

“သတ္တဝါးဖုံးနပ်၊ ကွပ်မဲပညားအဲဉ်ထမ်းတင် သေန္တောင်တမ်း
ဘုရားကေ၊ ငှု၊ သေန္တောင်တမ်း ဘုရားတပဲ့၊ သာဝကကေ၊ ငှု၊
သေန္တောင်တမ်း သားသနားကေ၊ ငှု၊ မွေးဒျား လိုမဲပညားတအဲဉ်
ထမ်းသားဖုံးနောင်၊ ထွာလိုမဲခွေဖုံး၊ ပညားအင်းသား (ပညားသျှို)
မ၊ ထွာလိုမဲအင်း၊ ထွာလိုမဲလေဖုံးသွေ။”

နပ်ထွေတော့၊ ဟော်သွပ်စွဉ်းဒျား တရားဂါးထားနဲဉ်းယို-

၅၈။ ယထာ သင်္ကာရဓာနသ္မိံ၊ ဥဒ္ဓိတသ္မိံ မဟာပထေ ။

ပဒုမံ တတ္ထ ဇာယေထ၊ သုစိဂန္ဓံ မနောရမံ ။

(ပါဠိ-၂၁၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၈၁)

၅၉။ ဧဝံ သင်္ကာရ ဘူတေသု၊ အန္တဘူတေ ပုထုဇ္ဇနေ ။
 အတိရောစတိ ပညာယ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော ။
 (ပါဠိ-၂၁၊ ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ-၂၈၁)

၅၈။ ဂါးထားအနက် -

မဟာပထေ - တဗ္ဗေတန်အသောင်အဆွမ်း၊ ဥဇ္ဈိတသ္မိံ -
 ကထောက်ပျမ်းခါးဒါး၊ တတ္ထသင်္ကာရဓာနသ္မိံ - ထားအီးပျမ်းကို
 နှပ်နှပ်၊ သုစိကန္တံ - အလွီးကဟွမ်၊ မနောရမံ - သုစွယ်ကအမ်း၊
 ပဒုမံ - ကင်းဗိုတွင်နှပ်၊ ဇာယေထယထာ - ဒေါ့ဖြည်လွှဲနှပ်
 အတိုင်၊ ။

၅၉။ ဂါးထားအနက် -

ဧဝံ (တထာ) - ပျိုးရွှင်တဲက်အီ ဗွန်ပိနှပ်နေနေ၊ သင်္ကာရ
 ဘူတေသု - ပညားအဲဉ်ထင်း သေတင်းမော့ဆွမ်း လိုထားအီး
 ပျမ်းဖုံးအခြာ၊ ဇာတော - ကထွာကပေါးပေါက်လွှဲဒါး၊ သမ္မာ
 သမ္ဗုဒ္ဓသာဝကော - ဘုရားတပဲ့နှပ်၊ ပညာယ - တွမ်းအ
 ထားသေ တွမ်းအထားဒါး၊ အတိရောစတိ - တရေလဲဉ်းချား၊
 အန္တဘူတော - လိုမဲ့ခွေးဖုံးယို၊ အတိရောစတိ - တရေလဲဉ်းချား၊
 ပုထုဇ္ဇနေ - ပုထုဇဉ်းဖုံးယိုသွ။ ။

၅၈။ ဂါးထားပြန်ပအိုဝ်းခြေင်ခြေင် -

တဗ္ဗေတန် အသောင်အဆွမ်း၊ ကထောက်ပျမ်းခါးဒါး ထား

အီးပွမ်းကိုနပ်၊နပ်၊ အလွီးကဟွမ် သ၊စွယ်၊ကအပ်၊ ကပ်၊မိုတွဲင်
နောင်၊ ဒေါ၊ဖြည့်လွဉ် - (နပ်၊အတိုင်၊)။

၅၉။ ဂါးထားပြန်၊ပအိုဝ်းခြင်ခြင် -

ပွဲ၊ရွှင်၊တဲက်အီ ဗွန်ပီနပ်၊နေနေ၊ ပညားအဲဉ်ထပ်၊ သေတပ်၊
မော့ဆွမ်း၊ လို၊ထား၊အီးပွမ်းဖုံးအခြာ၊ ကထွာ ကပေါးပေါက်လွဉ်
ဒါ၊ ဘုရားတပဲ့၊နပ်၊ တွမ်းအထား၊သေ တွမ်းအထား၊ဒါ၊ တရေ၊
လဲဉ်းဒျား၊ လို၊မဲ့ခွေ၊ဖုံးယို၊ တရေ၊လဲဉ်းဒျား၊ ပုထုဇဉ်းဖုံးယိုသွ။

နားဟားတရားယိုအကျို၊

ဟော်၊တရားယို ကတိန်းသွတ်၊နပ်၊ ဂရဟဒိန္နတွမ်း၊ သိရိဂုတ္တ
သီး ထွာစွဉ်းသောတားပန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝွေ၊သီးတခြို၊ဥစ္စားဖုံးနောင်၊
ထောက်ပံး လူးတန်၊သော့၊ သားသနား၊ သတ္တဝါးပေါင်၊ သွမ်၊
သောင်၊လစ်၊ရေင်ဖုံးတဲ့ လ၊ဉာဏ်၊သေငါ၊ သစ္စာ၊လစ်၊ပါ၊ဖုံးနပ်၊
သွ။

လ၊ဗဟုသုတ ၊ လ၊အိသတိ၊နဲဉ်းယို

ဟော်၊ထွားသွဉ်ဟား ဂရဟဒိန္နဝတ္ထုယိုနပ်၊ -

၁။ လို၊ခြေခြား (လို၊ပညားတအဲဉ်ထပ်၊)သားနပ်၊ ဆရာ၊တု၊
ဆရာ၊ယောင်၊ လွဉ်မျောက် လွဉ်ချောက်လ၊ထို၊ဒါ၊
အကျောင်၊ ၊

- ၂။ တသေ တထီးတင်းတရာတဲ ရှိ၊ 'သေ' ရှိ၊ 'ထီး' မဉ်းအံးလဲဉ်
ဝင်၊ နှိပ်၊ မော့ဒါးထာ၊ ဒုက္ခ အကျောင်၊ ၊
- ၃။ နီဗ္ဗေဒဘုရားမ၊ လုသဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ ထီးသေမွေးမန်းတရာ၊
ယံကယ်၊ လွှဲပါ၊ အကျောင်၊ ၊
- ၄။ နီဗ္ဗေဒဘုရားသီး ဘွဲ့၊ ကံးနှိပ်၊ ထူဆန်၊ ဟင်ငါး၊ အံးဖြားတလို့
နွောင်တင်း အကျောင်၊ ၊
- ၅။ ကို၊ ကွယ်၊ ဆယ်၊ ကပ် ဆရာ၊ မျတ် ဆရာမဲဉ်းမ၊ လ၊
ကုသိုလ်၊ လ၊ နွောင်တရာ၊ အကျောင်၊ - စတင်နဲဉ်းနှိပ်၊
သေထွေ၊ လ၊ အိသတိ၊ အာတန် ။

ဟောဝ်တောင်၊ ခရား

“နိဂဏ္ဌ” ကရို၊ နှိပ်၊ “ကိလေသား အစွိုင်အတူ အဲဉ်ထင်း”
ဒေါ၊ ငေါင်းလဲဉ်အံး ကွန်းခံးဒါးလို့၊ (စွဲ၊) နှိပ်၊ သွ။ ။

အယုဒ ဘဗုန်ပီတင်းဘုရား၊ ဂွိုဏ်၊ ဆရာ၊ (၆) ဖြား

- ၁။ ပုရာဏကဿပ ၊ ၂။ မက္ခလိဂေါသာလ ၊
- ၃။ အဓိတကေသကမ္မလ ၊ ၄။ ပကုဓကောယန ၊
- ၅။ နိဂဏ္ဌနာဠပုတ္တ ၊ ၆။ သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌ ။

(သီလက္ခန္ဓ၊ သာမညဗလသုတ္တ)

၅၈။ ဂါထာလင်္ကာ အောင်အံ့တာ

မူးခိုထောက်ရောင်၊ တဖူးသောင်ချွမ်း၊ ထာအီးပျမ်းကို၊
ကမ်းဗိုဒေါဒါ၊ ယံငါးကမ်းဗို၊ ငွေယိုတရေ၊ လွှဲထာအီး။

၅၉။ ဂါထာလင်္ကာ အောင်အံ့တာ

ဗွန်ပီနင်နေ၊ မသေမဲ့ခွေ၊ လိုခွဉ်းဆွေကို၊ ဗွန်ထိုစောင်း
ဗွေ၊ တပွဲပေးနင်၊ ယေန်ကေးတရေ၊ လွှဲလိုညမ်း။

၅၈။ ဂါထာလင်္ကာကဗျာ

တဖူးတန်သောင်	-	ထောက်ရောင်ထာအီး
ထာအီးနင်လောင်း	-	ဗိုမောင်းတိုင်ညီ
ထာအီးတွမ်းဗို	-	မူးခိုကထီး
ထာအီးညမ်း	-	ဗိုနမ်းယံလွှဲအီ ။

၅၉။ ဂါထာလင်္ကာကဗျာ

ဗွန်ပီနင်နေ	-	မသေမထီး
မဲ့ခွေလိုညမ်း	-	လိုခမ်းအုံညီ
ရွှင်ညမ်းဖုံးကို	-	ဗွန်ထိုသားကီး
တပွဲပေး	-	ယေန်ကေး ယံလွှဲအီ ။

ဂရဟဒိန္နဝတ္ထုထွဲလဲန်း

ငေါင်းရီလွှာ၊ ခန့်၊

- ၁။ “မဟာကဿပတ္ထေရ ပိဏ္ဏပါတ ဒိန္နဝတ္ထု” နှစ်၊ ယားကိုင် မွှါန်း ဇာတ်တွယ်၊ ဇာတ်ရဲဉ်းတွေ့၊ တဲမ်းနယ်တော အဲဉ်းအဲဉ်း ပေးငါမွှါင်။
- ၂။ မစ္ဆရိယ ကောသိယသဋ္ဌေဝတ္ထုကို ပွေးဘုရာ၊ ကဟော်၊ ဒါး တရာ၊ ဂါးထားနှစ်၊ တဲမ်းနယ်နေ ပါဠိခြေင်ခြေင်လဲဉ်း။
- ၃။ ပတိပူဇိကာဝတ္ထု-ကို ကပါဒါး တရာ၊ ဂါးထားနှစ်၊ ဖေးနယ် အနက်ပအိုဝ်းဟဲဉ်း။
- ၄။ ပါဝေယျကာ အာဇီဝကဝတ္ထုကို ကပါဒါး တရာ၊ ဂါးထားနှစ်၊ ပြန်းပအိုဝ်းခြေင်ခြေင်လဲဉ်း။
- ၅။ နီပွေးဘုရာ၊ ဟော်၊ ဖေး ရဟန်း၊ ပွေးဝတ်၊ ရျာ၊ တရာ၊ ကတိန်း သွတ်၊ နှစ်၊ အကျိုးထွာနဲဉ်းမဲဉ်း? တဲမ်းနယ်ဖေးလဲဉ်း။
- ၆။ ရဟန်း၊ သီး ဟင်ကျ၊ တဝ်းအလမ်း တကာ၊ ညည်းအဂါးကွတ်၊ ပါးအကို အထူးယို ၅-ပါးနှစ်၊ ထေနယ်သွေ့လဲဉ်း။
- ၇။ ဟော်၊ ထွားသွဉ်းဟး ဟမ်းပျော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်၊ ရဟန်း၊ ဝတ္ထုနှစ်၊ လ၊ ဗဟုသုတ၊ လ၊ အီသတိ၊ နဲဉ်းမဲဉ်း။

- ၈။ ဝိဇ္ဇုဘဝတ္ထုကို ကပါဒါး (၄၇၊ ပုပ္ဖနိစေတ-စတင်) တရာ၊
ဂါးထား၊ လင်္ကာဆောင်းအံ့နပ်၊ တမ်းနယ်စံ၊မြိုင်။
- ၉။ ဂေါမိကတ္ထေရ ပရိနိဗ္ဗာနဝတ္ထုကို ကပါဒါး (၅၇၊ တေသံ
သမ္ပန္နသီလာနံ-စတင်) တရာ၊ဂါးထား၊ လင်္ကာကဗျာနပ်၊
တမ်းနယ်သွေ့လှဲင်း။
- ၁၀။ ပုပ္ဖဝဂ်ကိုယို -
(က) ဝတ္ထုပါသော၊ ကားမဲ့ပျတ်?
(ခ) အထဝ (၂)ပျတ်နပ်၊ ထေနယ်ငါ ဝတ္ထုမဉ်းငါလှဲင်း။

ငေါင်းရီလွှာခန့်၊ လွှာလဲဉ်းသွ။

ငေါင်းရီလွှာခန့်၊ အဖြေမဲဉ်း

- ၁။ ဗွေမျတ် မဟာကဿပ ကျွဲလွဉ်တွံ၊သွမ်းတွင်း၊ နင်းလူမူ၊
သီးကျံးကပ် ဗွေမျတ်ထူးတောင်းတင် ထင်းလင်းသိကျာ၊
သိကျာတွမ်း၊ နင်းသုဇာ၊ ဖန်ဆင်းဒျားအနမ်း လို၊ကေန်၊
နပ်မ၊ လောင်းလူးလေးသွမ်းနပ်၊သွ။
- ၂။ ယထာပိ ဘမရော ပုပ္ဖံ၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓ မဟေဋ္ဌယံ ။
ပလေတိ ရသမာဒါယ၊ ဧဝံ ဂါမေ မုနီ စရေ ။

- ၃။ ကာမေသု - ကားမဂ္ဂုဏ်းအလောင်း၊ အတိတ္ထိယေဝ - ကြို့သုတောင်းရင်း၊ ဗျာသတ္တမနသံ - သုကမင်းငါးပါး၊ ပဗ္ဗိန္ဒြိယေဝ - ကလျှော်အာအာထဲ၊ ပုပ္ဖိနိ - ငတ်အား ရွှံ့ကောင်း၊ နရံ - ခွန်နှင့်ဆောင်းယို၊ အန္တကော - ခွန် ပျွတ်မရဏနပ်၊ ဝသံ - ကမ်းသွိုင်းကမ်းသု၊ ကုရုတေ - မာသီလထိုစဉ်းသွ။
- ၄။ ဝင်ဒေါခတ်နား ငေါင်းလျားဖုံးနောင်၊ သယံခံယံယျှိုင်း အွင်းမြိုင်းသုကို၊ ဝင်မာထာမွေးနဲ့ - မွေးတင်းနဲ့ကရိုနပ်၊ ကဲ့ရဲ့ကျုံးယား တွင်းထွားမြိုင်းတောင်း၊ နိထာမာမွေးနဲ့ မွေးတင်းနဲ့ အောင်းလိုစစ်ထွားချာချာ၊ နိအမွေး - အမား ယိုလွှမ်းသွ။
- ၅။ ရဟန်းငတ်ချာဖုံးနပ်၊ ထွာလိုရဟန္တာ၊ ကတ္တိလွှဲဒါ၊ ပရိသတ်ဖုံးအတားလွဲ အကျိုးအင်းအီချာနပ်၊ သွ။
- ၆။ ၁။ နှစ်သက်စွမ်းသွို၊ ကျိုးသွမ်းတောင်း
 ၂။ နှစ်သက်စွမ်းသွို၊ ဝိုင်းလွှဲတောင်း
 ၃။ နှစ်သက်စွမ်းသွို၊ ဖေးတောင်းခင်းလမ်း
 ၄။ အွင်းသေဟူထိုချာ၊ အတု၊ လူ
 ၅။ လူခရာ၊ အောင်းအာတန်တဲ့ လူတစ်၊ ပေးလွှမ်း။

၇။ ၁။ အဝံးလိုးအံ့ပျင်းတောင်းထား၊ အောင်းလိုးအားထွတ်
တရာ၊ နှိုင်းရဟန်းနပ်အကျောင်း ၊

၂။ ထီးအမျိုးမဲ့တဲယောင်း ချိုင်းချာခန္ဓာ၊ ထွားမည်းဒါးနပ်၊
ထွာတရာလွင်းလွင်း၊ တရာနပ်နပ်၊ မာထွာအိဒါး
ရဟန္တာအကျောင်း - စတင်နှိုင်းနပ်၊ သေထွာ-လအိ
သတိ၊ အာတန်။

၈။ ဗေင်းပွိုဏ်တင်၊ ခွန်နပ်၊ မှို၊ ထိယိုအိခြင်း၊ ထွာစွဉ်း
ထဆား၊ ပမားချိုင်းအိ၊ ဗွန်ပိနပ်၊ နေ၊ ထောင်ထွေအားရှုံး၊
ကာမဂ္ဂုဏ်းတင်၊ သီမင်းဆွမ်းစွေ၊ ပါလွေ၊ ငါ။

၉။ သီးလမခွိုး - တပွိုးမအောင်း
ရဟန္တာဗွေ - ကိလေးဖေးသောင်၊
တဖူးကျွဲအံ့ - ခွန်သုံလူဆောင်း
ကထုမ်းထွား - စောင်းမားထီးနဲ့နပ် ။

၁၀။ (က) ၁၂-ပျတ်

(ခ) ပါဝေယျကာဇိဝကဝတ္ထု၊ ဆတ္တပါဏိ ဥပါသကဝတ္ထု။

ငေါင်းရီလွှဲခန့်၊ အဖြေမဲဉ်း ထွဲယိုသွဲ၊

ငေါင်းရဲပ်နိဂုံး ကဗျာ

- ၁။ သွဉ်ဒါးထွၼ်ခါ - သင်ချာရပ်ရား
 သွဉ်ဖေးဝင်၊ နော - ကူးကေားအမျာ၊
 နီဒါး-ဝင်၊ သေ - မဲ့လေ ချမ်၊ သား
 ယိုဆိုင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၂။ သွဉ်ဒါးထွၼ်ခါ - သင်ချာရပ်ရား
 သွဉ်ဖေးဝင်၊ သြ - ကူးကေားအမျာ၊
 နီဒါး-ဝင်၊ သေ - မဲ့လေ ချမ်၊ သား
 ယိုဆိုင်၊ တား - ယံငါး တွိုးပန်ငါ ။
- ၃။ ဓမ္မဒပ - ယံကျသွဉ်ထင်း
 ကထင်းသွဉ်ဒါး - သံးဃား ခွန်နင်၊
 နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်၊ ခွ၊ သွိုးသွင်း
 သွံချမ်၊ သား - လ၊ ဗားဗွန်ပိဝင်၊ ။
- ၄။ ဓမ္မဒပ - ယံကျထေထင်း
 ကေားသွဉ်ဖေးဒါး - ဆရားသွၼ်ရင်၊
 နမ်းယိုတွမ်းသ၊ - ဝိမ်၊ ခွ၊ သွိုးသွင်း
 သွံချမ်၊ သား - လ၊ ဗားဗွန်ပိဝင်၊ ။

ငေါင်းရဲပ်နီဂုံး တွမ်း ငေါင်းဆု၊တောင်၊

ကတဲမ်းဖေးဖျင်ဒါး “ ဓမ္မပဒ - အမည် (၄) ” ယိုတဲထွဲဖျင်
လဲဉ်းသွ။

ကွပ်နောင်မ၊ ကထင်းလွဉ် ကသွဉ်ဒါး ကလ၊ဒါးထာ၊သေ
တရာ၊ယိုအတိုင်း၊ နီတွက်ဝင်၊တား၊ ချမ်းသာ၊ကထွာအီ အချက်ဖုံး
နပ်၊ လွှောက်၊နားကျင်၊သွံ၊လွေ၊သွော့ ပဝါပရာ။

မဉ်းလွှောက်၊နား၊ ကျင်၊သွံ၊လွေ၊နဲင်းနောင်မ၊ လို၊ချမ်းသာ၊
လူ၊ချမ်းသာ၊ နီဗွာန်၊ချမ်းသာ၊ ချမ်းသာ၊ယိုသွံပါ၊ ကျို၊စာ၊အလွိုက်
ထွိုက်ရာ၊ လ၊ဗားနပ်၊သွ။

ဓမ္မပဒသွဉ်ထူး ခိုမူးခွန်နင်၊ ပွေးစင်၊ပွေးသျှင်၊ ထွဲအောင်၊
မျှင်၊လဲဉ်းသွ။တင်၊ ခြိုင်း၊ခြိုင်းသန်၊သန်၊ ချမ်း၊ချမ်းသာ၊သာ၊ ကသေ
ကဒါးအတိုင်း၊ လွှောက်၊နားထူးသွံ၊နွောင်၊ထွဲ၊တော့၊ ချမ်းသာ၊
သွံပါ၊ ကမဉ်လ၊ရာ၊အတိုင်း၊ မွိုင်း၊မွိုင်းခွ၊သ၊ ယံကလ၊လွသွော့
စွမ်း၊ပီးစွမ်းပါ၊ စွမ်း၊ပြီးစွမ်း၊ဖြာ၊ ပဝါပရာ၊ကွိုနဲ သွဉ်တန်၊ကထင်း၊
ပွေးသျှင်၊ပွေးစင်၊ ခွန်နင်၊သီးယာဟေး ။ ။

ပွေးဗွန် - ကောဝိဒ
ဝေနာရာမ - သီးသင်၊
၁၃၆၄-ဟး၊ ဒိုင်သီးလာပွေခီ

**ကတဲမ်းဖါး ဓမ္မပဒအမဲ့င် (၄)ယိုနဝ်၊
ထွားအားကျိပိဋကတ်ကျမ်ဂန်း လယိုဝံးသွ။**

- ၁။ ခုဒ္ဒကနိကာယ ဓမ္မပဒပါဠိတေား တွမ်း (မြန်မာပြန်)
- ၂။ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂပါဠိတေား
- ၃။ ဝိနယမဟာဝဂ္ဂပါဠိတေား မြန်မာပြန်
- ၄။ သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိတေား
- ၅။ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟပါဠိ
- ၆။ အဘိဓာန် ပါဠိ+အင်္ဂုတ္တရ (နဝက)ပါဠိ
- ၇။ ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ
- ၈။ ပဒေသာ ဓမ္မပဒဝတ္ထုတော်ကြီး (ဒုတိယတွဲ)
- ၉။ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဆဋ္ဌမတွဲ (ဒုတိယပိုင်း)

စီးထွ။ ၁၃၇၆-ဟး၊ ဝါးဆိုးလာဗွေ ၊ သောကျားနီး
(၁၁-၇-၂၀၁၄) မွူးယာ ၁:၂၃ မိနစ်အချိန်
ခြပ်တပ် နေင်း ၁၃၇၈-ဟး၊ ဝါးခေါင်းလောင်း (၉)၊
ဗုဒ္ဓဟူးနီး (၁၆-၈-၂၀၁၇)